

The Holy Spirit

Joe Makkini

Ruuhu Ceniido

NASTIRDE

Hol ko woni miijo maa e Ruuhu Ceniido? Won siftorbe mo ko doole, semmbe, jikku walla doole. Won heen ina ngoongdini wonde Ruuhu ina foti golloraade bernde maa no feewi mbele ada waawa goongdinde e dooftaade Alla. Wocf6e ina cikka wonde Ruuhu alaa fof darnde e tuubde ma66e. Kono hol ko wadi ndee luural ko fayti e Ruuhu Ceniido wonaa e Baaba e Bidfo? Ina gasa tawa ko sabu natal ngal won heen njogii e Ruuhu Ceniido ngal. Deftere nde don siftora mo bana tagoore, tagoore ruuhu, tagoore diina e tagoore marnde neddaaku. Kanko woni Ruuhu Allah. Ko kanko woni Alla.

Janngirde

Hol Ruuhu Ceniido?

Kuude Ruuhu Ceniido nder Alkawal Kiidngal

Ruuhu Fodani

Lootgol BE Ruuhu Ceniido

Ruuhu Ceniido nder Nguurndam Almasiihu

Bakkatuuji e Ruuhu Ceniido Alla
Dokke Ruuhu Ceniido ngam gollal
Sign Dokke Ruuhu Ceniido

Dokke demde (Demde)

Ruuhu Ceniido nder Nguurndam Almasiihu

Ruuhu Ceniido nder Nguurndam Nelaabe

Ruuhu Ceniido e Bibel

Hol ko woni heewde Ruuhu?

Hol ko woni "Guude de konngudi mbaawaa hollirde" e nder Roomnaabe 8:22-29?

Hol no mbaawirmi anndude mido jogii Ruuhu Ceniido?

Mbele golle kisnoowo Almasiihu ina njogii sellinde balli men?

Hol ko woni Demde Maleykaaji?

Hol no Ruuhu gollortoo e nder waylude?

Hol Ruuhu Ceniido?

Jannde 1

I. RUUHU CENIIDO KO NEDDO:

A. Golle Ruuhu Ceniicfo ina kollita neddaagal makko

1. O haali:

1 Timote 4:1- "Ruuhu wi'i laabdum dow wakkatiiji garooji wobbe acca nuddinki, tokka ruuhuuji fenaande e kuuje de jinneeji njannginta."

Yuhanna 16:13- "So Ruuhu goongaajo oo warii, o ardinan on nder goonga fuu, o haaltataa ko o nani tan, o haalanan on ko warata."

Feññaande 2:7- "Mo mari noppi, nana ko Ruuhu wi'i ekklessiyaaji, mo jaali, mi hokkan mo hakke nyaamugo bibbe lekki nguurdam gonki haa aljanna Allah."

2. O seedtii : 11 .

Yuhanna 15:26- "To Walliiwo mo mi neldata haa mon diga Baaba, Ruuhu goongaajo diga Baaba, o seedantaa kam."

Kuude Nelaabe 5:32- “Minen ko min seedeeji cfii cfii, kadi Ruuhu Ceniicfo mo Alla hokki 6e 6e Beydi mo.”

3. Omo janngina:

Yuhanna 14:26- “Kono wasiyaajo, Ruuhu Ceniido, mo Baaba neldata e innde am, kanko janngina on huunde fuu, o siftora on ko mbi’ mi on fuu.”

Nehemiya 9:20- “A hokkii be Ruuhu maada boodfum ngam be janngina be, a haday be nyaamdu maada diga hunnduko mabbe, a hokki be ndiyam ngam be don yakka be.”

4. O ardii, o ardii:

Yuhanna 16:13-15- “Kono to kanko, Ruuhu goongaajo wari, o ardan on nder goonga fuu. O haalataa dow hoore maako, o haalan on ko o nani tan, o haalan on ko warata kadi anndinee on dum.”

Roma’en 8:14- “Sabu ardii6e Ruuhu Alla ko 6i66e Alla.”

5. O hadi.

Kuude Nelaabe 16:6-7- “Pool e wondiibe mum njahi e nder diiwaan Firijiya e Galaatiya, nde Ruuhu Ceniido hadi be waajaade konngol ngol e nder diiwaan Asii, nde be njottii keerol Misiya, be njidi naatde Bitiniya, kono Ruuhu lisaa jabaani be Baawo Pool yi'i gite maako, min don dari haa Makedoniya, min tammi Allah noddii min ngam min waaja haa mabbe Linjiila.”

Kuude Nelaabe 16:6-7- “Pool e wondiibe mum njillondiri e nder diiwaan Firijiya e Galaatiya, nde Ruuhu Ceniido hadi be waajaade konngol ngol e nder diiwaan Asii, nde be njottii keerol Misiya, be njidi naatde Bitiniya, kono Ruuhu lisaa jabaani be.”

6. Omo jogii golle hoolkisaare.

Yuhanna 16:8-12- “So o arii, o hollirta aduna oo ko fayti e bakkaat e peewal e ñaawoore: ko fayti e bakkaat, sabu yimbe ngoongdinaani mi, ko fayti e peewal, sabu mido yaha to Baaba, do on njiyataa mi nattii, e ko fayti e ñaawoore aduna oo, mido waawi haalde ko buri dum. ko buri ko mbaaw-daa jooni muñde.”

7. O hodi nder Kerecee’en:

Yuhanna 14:17- “Ruuhu goongaajo. Aduna waawataa jaɓugo mo, ngam o yi'aay mo, o anndaa mo. Ammaa on anndi mo, ngam o don wuuri bee mon, o don nder moodon.”

8. Ko kanko woni BURDO GODDO:

lisaa ko gooto e wallitoobe, Ruuhu ko goddo oo. Kono, so tawii lisaa ko necfcfo, Ruuhu oo noon ko no o woniri nii, en ɓeydii ɓeydude heen wonde Ruuhu oo ko necfcfo.

Yuhanna 14:16-17- “Miin kadi mi ñaagii Baaba, o rokka on Wasiya goddo, mbele ina wonda e mon haa abada.”

9. O wadaama no neddo garoowo nii:

lisa huutoriima innde neddo ngam hollirde Ruuhu, hollirde sifaa Ruuhu no neddo nii.

Yuhanna 16:7-10- “Kono mido wi'a on goonga: ko ngam moyyere mon, mi yahata, so mi yahaani, Wasiyaajo oo warataa e mon, kono so mi yahii, mi neldat mo to mon, so o arii, o anndinan aduna oo fof ko fayti e bakkaat, e peewal e ñaawoore njaha to Baaba, to on nji'ataa kam.”

10. O faamindii.

Kuude Nelaabe 15:28- “Dum wayi ko no moyyi e Ruuhu Ceniido e amen, hoto min ɓeydu heen huunde ko buri deefoo sardiji.”

Dee golle mbaawaa siforaade batte koyde. Ruuhu Ceniido ko neddo.

B. Sifaa makko ina hollita neddaagu makko

1. Omo jogii hakkille:

Roma'en 8:27- “Ganndudo berde men oo ina anndi miijo Ruuhu, sabu Ruuhu ina ñaagoo seniibe bee no Alla yidiri nii.”

2. Jogi ganndal:

1 Korintiyankooɓe 2:11- “Moy anndi miijooji necfcfo so wonaa Ruuhu necfcfo oo, hono noon hay gooto anndaa miijooji Alla so wonaa Ruuhu Alla.”

3. Omo jogii gidli:

Roma'en 15:30-31- "Mido ñaagii on, banndiraabe, e dow Joomiraawo men lisaal-Masiihu e e yidde Ruuhu, nde njokkondirton e am e hare am, nde ñaagoton Alla ngam am."

4. Omo jogii wasiya:

1 Korintiyankooobe 12:11- "Dum fof ko golle Ruuhu gooto, o rokki dum gooto fof no yidiri."

5. O waawi mettinde:

Efesu'en 4:30- "Taa mettin Ruuhu Ceniido Alla, mo on limti haa nyalnde rimdinki."

Esaaya 63:10- "Kono be murti, be mettini Ruuhu maako Ceniido, ngam non o warti, o warti ganyo mabbe, kanko bee hoore maako o habi bee mabbe."

6. O waawi habaade:

Kuude Nelaabe 7:51- "Onon yimbe tiidbe, on berde e noppi di taadaaka, on nanndi e baabiraabe mon: on don yama Ruuhu Ceniido wakkati fuu!"

7. Omo waawi huynede:

Matiyo 12:31-32 – "Mido wi'a on: Hakke fuu e kala kuddi fuu, yimbe njaafane, ammaa kuddi Ruuhu yaafataake. Kala haaloowo ko boni e Bii Neddo, yaafataa, ammaa kala haaloowo ko boni e Ruuhu Ceniido, yaafataake, koo nder adunaaru ndu, koo nder jamaanu garoowo."

8. Neddo ina waawi fenaande e makko:

Kuude Nelaabe 5:3- "Ndeen Piyeer wi'i: "Ananiyas, hol no Seydaane hebbiniri bernde maa haa a fenni Ruuhu Ceniido, a reeni hoore maa seeda e kaalis mo kebdaa ngam leydi ndii?"

9. Omo waawi hujjaade:

Ibraniyankooobe 10:29- "Hol no cikkirton neddo mo buuccii 6ii Alla e koycfe mum, mo buu6nii 6i66e Alla, mo buu6nii 6i66e 6icfcfo Alla oo, mo buu6nii Ruuhu moyyere oo, ina foti ñaaweede no feewi?"

Dum fof ko sifaaji neddo. Ko o tagoore jogiinde hakkille.

II. RUUHU CENIIDO KO ALLAH:

Laamdo Ruuhu Ceniido e anndal maako feere-feere don jangina nder Bibel nden dum huunde marnde saman ngam faamugo kuugal maako nder ekklessiya.

A. Alla Ruuhu Ceniido e sifaa mum ceertudo ina hollira e jokkondiral mum e Baaba e Biddo:

1. E nder lootagol lisaal:

Luuka 3:21-22- “Nde yim6e 6ee fof lootaa, lisaa kadi lootaama. Nde o woni e duwaade, asamaan udditaa, Ruuhu Ceniido jippii e dow makko, ina wayi no 6icfcfo 6aleejo.

2. lisaa haali ko fayti e Tato bee:

Yuhanna 14:16-17- “Miin kam mi ñaagii Baaba, o hokka on wasiya goddo, ngam wondude e mon haa abada, Ruuhu goonga oo, aduna oo waawaa ja6de mo, sabu o yi’ataa mo, o anndaa mo, kono on nganndii mo, sabu omo wuuri e mon, omo wondi e mon.”

3. E nder noddaango tato e nder lootgol:

Matiyo 28:19- “Ndeen lisaa arii e ma66e, o wi’i: “Laamu fof hokkaama mi e dow asamaan e dow leydi.” Ndeen noon, njahee mbaɗon leyyi dɗii fof almuɓbe am, lootee be e innde Baaba e Biɗɗo e Ruuhu Ceniido, njannginee be dooftaade ko njamir-mi on fof.”

4. E nder barke Pool:

2 Korintiyankoobe 13:14- “Yoo moyyere Joomiraawo Yeesu Almasiihu e yidde Allah e kawtal Ruuhu Ceniido won bee mon fuu.”

5. Ko Piyeer:

1 Piyeer 1:2- “On subaama bana no Allah Baaba anndi on, bee kuugal Ruuhu ceniidum, ngam dowtanaago Yeesu Almasiihu, don buuta on bee yiyam maako.”

6. Ko Yahuuda:

Yahuuda 20-21- “Kono onon banndiraa6e teddu6e, 6eydee koye mon e nder gooncfinal mon 6urngal senaade, 6ooynee e nder Ruuhu Ceniido, ndeentoo koye mon e nder yidde Alla, nde 6e 6eydotoo yurmeende Joomiraacfo men lisaa-al-Masiihu ngam addande on nguurndam nduumiidam.”

7. Fenande mo wo fewde Alla.

Kuude Nelaabe 5:3-4- “Ndeen Piyeer wi’i: ‘Ananiyas, hol no Seyɗan hebbiniri bernde maa haa a fenni Ruuhu Ceniido, a resndi hoore maa ceede de keɓɗaa ngam soodugo leydi ndi’i? Allah’.”

B. Alla Ruuhu Ceniido ina hollira e sifaaji Alla di o holliri dii:

1. Ko kanko woni haa abada (mo joofnataa):

Ibraniyankoobe 9:14- “No yiyam Almasiihu, mo Ruuhu duumotoodo oo hokki hoore mum e Alla tawa alaa ko bonnata dum, labbinta berde men e golle jowitiide e maayde, mbele en mbaawa gollanaade Alla guurdo oo!”

2. Ko o ganndo (jogido ganndal e anniyaaji di ngalaa keerol):

1 Korintiyankoobe 2:10-11- “Kono Alla hollirii en dum e Ruuhu mum, Ruuhu oo ina anndita huunde fof, haa arti noon e miijooji Alla luggidde, sabu hol ganndudo miijooji neddo so wonaa Ruuhu neddo gondo e nder mum, hono noon hay gooto anndaa miijooji Alla so wonaa Ruuhu Alla.”

3. Ko o baawdo kala huunde (doole walla laamu ngu alaa keerol):

Mika 3:8 - “Kono miin, mi heewi baawde e Ruuhu Jawmiraawo, e goongaaku e semmbe ngam mi anndina Yaakuuba aybe maako, Isra'iila aybe maako.”

Luuka 1:35- “Maleyka oo jaabii, “Ruuhu Ceniido oo jippoto e maa, baawcfe Joomiraacfo toowcfo oo sudda maa.” Ko noon kadi bidde ceniido jibinaado oo wiyetee Bii Alla.”

Kuude Nelaabe 1:8- “Amma on keban baawde nde Ruuhu Ceniido wari dow moodon, on laatoto seedaaku am haa Urusaliima, nder lesdi Yahuuda e lesdi Samariya fuu, haa haa keerol duniyaaru fuu.”

4. O woni ko e kala nokku (ina woodi e nokkuuji kala e kala sahaa) :

Jabuura 139:7-10- "Hol to mbaawmi yahde e Ruuhu maa? Hol to mbaawmi dogde e yeeso maa? So mi ummiima e asamaan, ada woni doon; so mi wadii leeso am e nder lugge, ada woni doon. So mi ummiima e baagal fajiri, so mi joodiima e bannge maayo, hay toon junngo maa ina ardo mi, junngo maa ñaamo ina jogoo mi."

C. Qo golla golle Alla

1. Kanko tagi winndere ndee:

Jabuura 104:30- “So a neldii Ruuhu maa, de tagiraa, ada hesditina yeeso leydi.”

2. O jibini neddo:

Yuhanna 3:3-6- “E nder jaabawol lisaa wi’i: “Micfo wi’a on goonga, hay gooto waawaa yi’de laamu Alla so wonaa jibineede.” -Hol no necfcfo jibinirtee so ina mawni? Nikodemus naamndii: “Sikke alaa, o waawaa naatde e reedu yumma makko laabi didi ngam jibineede!” Yeesu jaabi: “Micfo wi’a ma goonga, hay gooto waawaa naatde e Laamu Alla so wonaa tawa jibinaama e ndiyam e Ruuhu.”

Tiitu 3:5- “O hisni en, wonaa sabu golle peewal de mbadnoden, kono ko sabu yurmeende makko, o hisni en e lootgol jibineede men e kesditinde en e Ruuhu Ceniido” .

3. O ummintinan balli men:

Roma'en 1:4- “E nder Ruuhu ceniido, o hollirii e baawde wonde o Bii Alla, e ummital makko e maayde: lisaa-al-Masiihu Joomiraawo men.”

Roma'en 8:11- “To Ruuhu umminoowo Yeesu diga mayde don wuuri nder moodon, umminoowo Almasiihu diga mayde, o wuurnan balli mon maaydi bee Ruuhu maako joodiido nder moodon.”

4. O don wada kaayefiiji.

1 Korintiyankoobe 12:4-11- “Dokke feere-feere ina ngoodi, kono Ruuhu gooto, kuugal feere-feere ina woodi, kono Joomiraacfo gooto. Kuugal feere-feere ina woodi, kono Alla gooto ina gollina cfum fof e nder yim6e fuu. Jooni noon, gooto fof ina hokka Ruuhu mum feeñninde ngam nafoore yim6e Ruuhu, to goddo goondinki bee Ruuhu gootel, to goddo dokke sembidinki bee Ruuhu gootel, to goddo baawde kaayefiiji, to goddo annabaaku, to goddo seerndugo hakkunde ruuhuuji, to goddo wolwanki demde feere-feere, to goddo kadi hokkata firo demde feere-feere, Ruuhu hokkata be gootel ina anndi.”

5. O don ilna winndube Bibel:

2 Timote 3:16-17- “Binndi dii fof ko di Alla foofi, ina naftoroo ngam jannginde, e cembinde, e feewnude, e jannginde peewal, mbele neddo Alla ina waawa waawde wadde kala golle moyye.”

2 Piyeer 1:20-21- “Ko buri dum fof, ada foti faamde wonde hay annabaagal gootal gonngal e nder Binndi dii ummoraaki e firo annabi, sabu annabaagal meedaani ummoraade e yidde neddo, kono yimbe ina kaala ko Alla woni ko Ruuhu Ceniido ardii dum en.”

1 Korintiyankoobe 2:13- “Dum ko min kaalata, wonaa e konngudi di hakkille aadee janngini en kono ko e konngudi di Ruuhu jannginta en, kollitooji goongaaji ruuhuyankooji e konngudi ruuhuyankooji.”

III. ALLAH-BAABA, ALLAH-RUUHU CENIIDO E ALLAH-BIDDO KO YIDBE GOOTOL (Gooto e kala huunde)

A. Alla ko gooto.

1. Dewtere Tawreeta 6:4 – “Hedito, Isra’iila, Joomiraawo Allah men, Joomiraawo woni gooto.”

2. Efesu’en 4:6 – “Alla gooto, Baaba fuu, woni dow fuu, dow fuu, nder fuu.”

3. Roma’en 3:29-30 – “Naa Allah woni Allah Yahuudu’en tan? Naa o Allah lenyi feere boo, o Allah lenyi feere boo, ngam Allah goondinoowo ta’a’en ngam nuudinki, e ta’aka’en ngam nuudinki, woni gootel.”

B. Sifaa tati Alla gooto (de Alla):

1. Hol no mbaawirten goongdinde Alla gooto, e nder sahaa gooto kadi ngoongdinten yimbe tato laambe bee? Alla ko gooto e tagoore mum, ko tato e nder neddaagu mum. Ina wadi yimbe tato e nder oodoo “Alla gooto.”

2. E nder Fuddoode 1:1-2 - Konngol Elohim ngol firti ko ALLAH ina woni e keewal e nder aaye 2 ina feeñi e Ruuhu Ceniido. Kadi e nder Fuddoode 1:26 e 11:5-8 Alla ina haalda e keewal. “Seedeeji Yeehova” ina mbiya wonde cfuum ko firo maleykaaji, kono aaye 27 ina hollita tagoore

ndee tagiraa ko e natal Alla wonaa e natal Alla e maleykaaji. Maleykaaji ko tagooje, tawtoraaki sifaa Alla; de ngonaa reweede.

3. Konngol “Trinité” ngol wonaa e nder deftere kono ina siftina wonde Alla ina woodi e yimbe tato no deftere ndee jannginirta nii.

RAGARE:

Ruuhu Ceniido ko neddo Alla. Ruuhu Ceniicfo wonaa huunde! Ko o neddo! Deftere nde noddaani mo “dum”. Hol ko dum firti e nguurdam men? En mbaawi kadi eden poti beydaade faamde gonndigal Ruuhu Ceniido. O yahdi e men, o janngina en no nguurduden e konngol makko, Biibal. Omo jaaboo e gede de mbadaten e miijo men. Alla ina badii en no feewi ko cikkuden. Ruuhu Alla baawdo fof ina woni e men. Yahdude e Ruuhu ko yahdude e Alla.

Ruuhu Ceniido woni

___ Bawde

___ Sembe

___ Sembe

___ Wontude, neddaagal

Ruuhu Ceniido ko Alla.

T___ F___ Ruuhu Ceniido, Baaba e Biddo ko:

___ Ko gootum e inde ceertude

___ Tagooje gooto gooto ina wada ko mum

___ Tagooje gooto gooto denndi e kala huunde

KUULE RUUHU CENIIDO NDER ALKUURE HII'DDO

Jannde 2

RUUHU CENIIDO, kam e Baaba e Biddo, mbaadii golle gila e fuddoode ngam hisnude neddaagu. E nder ndee doo jannde en nji'at no RUUHU CENIIDO golliri e nder Alkawal Kesal e nde o fuddii gollude. Maa en tesko hol no golle makko ceertiri e golle Alkawal Kesal.

Tawtoraama tagoore aduna.

Fudfoode 1:1-2– “E fudfoode Alla tagii asamaan e leydi, jooni noon leydi ndi alaa ko woni e mum, ndi alaa ko woni e mum, nibbere ina woni e dow ndiyam luggidam, Ruuhu Alla ina diwa e dow ndiyam dam.”

Jabuura 104:30– “So a neldii Ruuhu maa, de tagiraa, afa hesditina yeeso leydi.”

E jamaanu baabiraabe.

Fudfoode 6:3– “Ndeen Joomiraacfo wi’i: “Ruuhu am wonataa e necfco haa abada, sabu ko o maaycfo; balde makko maa ngon duubi teemedere e capande didi.”

Fudfoode 41:38– “Ko duum wadi Firawna naamndii be, “Mbele en mbaawi hebde neddo hono oo neddo, mo ruuhu Alla woni e mum?”

E ardiibe leñol Isra’iila.

Limngal 11:16-30– “Joomiraado wi’i Muusaa: ‘Addu am mawbe Isra’iila cappande jeedidi, be nganndu-daa ko ardiibe e ardiibe e nder yimbe bee carry it alone. ... Ndeen Muusa yalti, haalani yimbe ko Joomiraacfo haali koo kadi, worbe dido, inde mum en ko Eldad e Medad, keddii e nder hodorde ndee, kono be njaltii e laylaytol ngol, be annabi e nder hodorde ndee, suka gorko gooto dogi, wiyi Muusa, 'Eldad e Medaad ko annabaabe e nder hodorde ndee' cukaagu, haali, wi’i: “Muusaa, joom am, had be!” Ammaa Muusa jaabi: “A don mari haaje ngam am? Nden Muusaa e mawbe Isra’iila lorti sanjeere.”

Limngal 27:18– “Ko cfuum wacfi Joomiraacfo wi’i Muusaa: “Yettu Yosuwe bii Nuun, gorko mo ruuhu mum woni e mum, fawa junngo maa e dow mum.”

O rokki karallaagal naalankaagal e karallaagal ngam mahde suudu nduu.

Kuugal 31:1-5– “Ndeen Joomiraacfo wi’i Muusaa: “Ndaa, mi su6ii Besalel 6icfco Uri, 6icfco Hur, e lenyol Yahuuda, mi hebbinii mo Ruuhu Alla, e karallaagal, e baawcfe e anndal e kala golle 6urcfe yoocfde — ngam wacfde nate 6urcfe yoocfde e golle kanje, e kaalis, e lecfce, e golle njamndi mbofeeri, e , sifaaji golle juude.”

O rokki mbaawka e doole keewde ngam ardaade.

Alkawal 3:10– “Ruuhu Joomiraacfo ari e makko, o wonti ñaawoowo Israa’iila, o yahi konu, Joomiraacfo hokki Kusan-Risatayim laamcfo Aram e juucfe Otniyel, o fooli mo.”

Alkawal 6:34– “Ndeen Ruuhu Joomiraacfo ari e Gedeyon, o fiyi buubaaji, o noddi Abiezer’en yo njokku e makko.”

Alkawalji 11:29– “Ndeen Ruuhu Joomiraado ari e Yefta, o tacci Gilaad e Manassa, o rewi Mispa, lesdi Galaad, o dilli ton o yahi haa o habi bee Ammon'en.”

Alkawal 13:25– “Ruuhu Joomiraacfo fucfcii 6uu6nude mo nde o woni to Mahaneh Dan, hakkunde Sora e Estaol.”

Alkawal 14:6– “Ruuhu Joomiraacfo ari e makko e baawcfe mum, haa o 6uuccii liyon oo e juucfe makko tan, hono no 6uuccirta 6icfcfo ngaari nii, kono o haalanaani baaba makko e yumma makko ko o wacfi koo.”

Alkawal 14:19-20– “Ndeen Ruuhu Joomiraacfo jippii e makko e baawcfe mum, o jippii to Askelon, o fiyi wor6e mabbe capande tato, o 6uuccii jawdi ma66e, o rokki comci ma66e, 6e 6eydi heen 6amtaare, o 6uuccii e tikkere, o yahi to galle baaba makko.”

Alkawal 15:14– “Nde o badtii Lehi, Filistiyankoobe ngari e makko ina ngulla, Ruuhu Jawmiraawo ari e makko e baawde mum, boggi juude makko mbadti no lidfi buubdi nii, boggi juude makko njippii.”

O walli laamiibe Isra’iila arande’en nder kuugal mabbe ngam ardugo yimbe Allah.

1 Samuyila 10:6– “Ruuhu Joomiraacfo jippoto e maa e baawcfe, a annaba e ma66e, a waylito, a wonta gocfcfo.”

1 Samuyila 16:13-14– “Ndeen Samuyila yetti luggere nebam, o neba mo e yeeso banndiraabe makko, gila e oon ñalawma Ruuhu Joomiraado ari e dow Daawuuda e baawde mum, Samuyila yahi Raama, Ruuhu Joomiraado yalti e Sawulu, ruuhu bondo mo Joomiraado torri mo.”

2 Samuyila 23:2– “Ruuhu Jawmiraawo wolwi bee am, wolde maako woni dow demngal am.”

O hokki baawde annabaaku

Limngal 24:2– “Nde Balam ndaari, yi’i Isra’iila’ en ina ndarni lenyol e leñol, Ruuhu Alla ari e makko.”

Limngal 11:25– “Ndeen Joomiraacfo jippii e ruulde, haaldii e makko, o itti Ruuhu gonnoocfo e dow makko oo, o fawi Ruuhu oo e dow maw6e capande jeedidi 6ee, nde Ruuhu oo jippii e dow ma66e, 6e annabi, kono 6e ngoppaani cfum kadi.”

Nehemiya 9:30– “Duubi keewdi a muñanii be, ada wasiyoo be e Ruuhu maa, e nder annabaabe maa, kono be mbadaani heen hakkille, a hokkii be juude leyyi hoddiibe maa.”

2 Samuyila 23:2– “Ruuhu Joomiraado haali e am, kongol mum woni e demngal am.”

Esaaya 48:16– “Ngaree badtofee kam, kedofee doo ‘Gila e bayyinaango adanngo mi haaldaani e sirlu, sahaa nde dum wadata ndee, mido doon’. Jooni noon, Joomiraacfo Joomiraacfo oo neli kam, e Ruuhu mum.”

Mika 3:8– “Kono miin, mido heewi baawde e Ruuhu Joomiraawo, e peewal e semmbe ngam mi anndina Yaakuuba aybeeji maako, Isra’iila aybe maako.”

Ezekiyel 2:2– “Nde o haaldata ndee, Ruuhu naati e am, ummini mi, mi nani omo haalana mi.”

2 Piyeer 1:21– “Ngam annabaaku meedaay fudfaago diga yidde neddo, ammaa yimbe don wolwa diga Allah bana no Ruuhu Ceniido ardi be.”

RUUHU CENIIDO gollaani no feewi e nder yimbe fof e nder Alkawal Kesal hay so tawii won fodoore wonde maa o artu e yimbe fof ñalnde wootere. Kadi o wadaani sahaa kala neddo oo

wonde Seniido. “Kabirde aadee” de Alla huutortoo e nder Alkawal Kesal ina keewi wonde bakkaatuuji no feewi, di laabaani no feewi hono no Balam e Samson nii. O rokkaama haa teenti e annabaabe e wofbe wonbe ootoji wahyu Alla. O rokki kadi dokke ngam njuubbudi, huutoraade naalankaagal e karallaagal, ardaade, ñaawde haa e huutoraade doole balli.

E nder Alkawal Kesal, ko famdi fof ina woodi 60 limre ko fayti e necfcfo e golle Ruuhu, heen limre fof ina hollita wonde, e oon sahaa, Ruuhu arii ngam wacfde golle keewcfe, o yalti nde golle makko mbacfaa. Nder Alkawal Kesal, en nji'an gonndigal maako laati duumngal e duumngal..

BINDI JOKKOL

Fuddoode 1:2	1 Laamiibe 18:12	Esaaya 59:21
Fuddoode 6:3	1 Laamiibe 22:24	Esaaya 61:1
Fuddoode 41:38	2 Laambe 2:16	Esaaya 63:10
Kuugal 28:3	1 Taariiha 12:18	Esaaya 63:11
Kuugal 31:1-5	1 Taariik 18:24	Esaaya 63:14
Limngal 11:16-30	Esra 5:1	Ezekiyel 2:2
Limngal 24:2-3	Nehemiya 9:20	Ezekiyel 3:12
Limngal 27:18	Nehemiya 9:30	Ezekiyel 3:14
Deftere Tawreeta 34:9	Ayyuuba 33:4	Ezekiyel 3:24
Alkawal 3:10	Jabuura 51:11	Ezekiyel 8:3
Alkawal 6:34	Jabuura 104:30	Ezekiyel 11:1
Alkawalji 11:29	Jabuura 139:7	Ezekiyel 11:24
Alkawal 13:25	Jabuura 143:10	Ezekiyel 37:1
Alkawal 14:6	Esaaya 4:4	Ezekiyel 43:5
Alkawal 14:19	Esaaya 28:6	Mika 2:7
Alkawal 15:14	Esaaya 32:15	Mika 3:8
Alkawal 16:20	Esaaya 34:16	Haggay 2:5
1 Samuyila 10:6	Esaaya 40:13	Zakariya 4:6
1 Samuyila 16:13-14	Esaaya 44:3	Zakariya 6:8

2 Samuyila 23:2

Esaaya 59:19

Zakariya 7:12

2 Piyeer 1:20-21

1. Ruuhu Ceniido walli nder tagoore.

T. ___ F. ___

2. Nder Alkawal Kesal Ruuhu Ceniido hokki yimbe feere.

A. ___ Baawde naalankaagal

B. ___ Karallaagal mahdi

C. ___ Baawde njubbudi

D. ___ Waawde annabaade

E. ___ Ko woni dow koo fof

3. Ruuhu Ceniido walli ardiibe Isra'iila nder ardungal yimbe.

T. ___ F. ___

4. Ruuhu Ceniido hokki yimbe baawde anndugo ko warata yeeso.

T. ___ F. ___

5. Ruuhu Ceniido don nder ngeedam Bibbe Isra'iila//yimbe Allah fuu

T. ___ F. ___

RUUHU FODII

Jannde 3

Ruuhu ina golla e aduna gila tagoore. O gollima e nguurndam leñol Isra'iila e nder eggugol e nder jeereende, o rokkii yim6e dokke ngam wacfd e ko Alla yamiri. Hebbe Ruuhu been ngoni ardiibe. E nder Alkawalji, Samuyila, Taariha e Nehemiya, Ruuhu donno nder ardungal ngam hokkugo semmbe, hakkiilo, cuusal e bayaanuuji. Laambe e annabo'en anndina, janngina, jeertina, semmbidina yimbe bee Ruuhu. Ruuhu woni semmbe ardungal bana non boo reenugo mabbe. (1 Samuwel 19:18-24) So gardiido oo fuddiima yattaade Alla, Ruuhu ina waawi ittude e makko (yeru Sawulu). E nder Annabaabe en njiyii neddo waawaa wonde annabi so wonaa Ruuhu. Hay so tawii Ruuhu ina wonnoo e nguurndam yim6e Alla, ina golloo e nder nguurndam yim6e Alla, annabaa6e 6ee ina kaala fodoore wonde Alla ina waawi wacfd e Ruuhu oo e yim6e fof.

A. Esaaya 32:9-20

“Onon rewbe mbelbe no feewi, ummodee, kedodee kam, onon bibbe rewbe mbelbe, nane ko mbi'mi! Ko buri hitaande wootere, on mbelbe, on njirloto; bidbe inabooje ina ñakka, bidbe ledde ngarataa taariindi 6ernde mon. Fooy 6ernde mon ngam gese belcfe, ngam 6uu6ol 6uu6ol e leydi leñol am, leydi ndi 6uu6ol mawni e 6uu6ol — eey, 6uu6ol ngam cuucfi weltaare fof e ngam ndee wuro 6uu6ol 6uu6ol maa woppu, wuro ngo 6uu6ol ngol wonata ko wuro ngo 6uu6ol ngol wonata. weltaare pucci, durngo ngam baali, haa Ruuhu rufa dow men diga dow, nden ladde nden laata bana ladde Aadama joodoto nder ladde nden peewal don jooda nder ladde nde don hoda ngam jam. Yimbe am maa nguur e nokkuuji jam, e nder cuufi kisal e nder nokkuuji fooforde di njiidaani, hay so yiiwoonde ina buubna ladde, wuro ngoo ina buubtoo haa timma, no barkeeki dii mbarirtee, ada aawa aawdi maa e sara maayo kala, ada dala jawdi maa e pucci maa ina njirloo.”

Dum wonnoo ko jeertinaango halkaare. Urusaliima ina wondi e bakkaat sahaa kala kadi Alla fodaniino be ñaawde e halkude be. Kono, tobbere teenjtunde wonande en ina tawee e aaye 15. So Alla ruttii Ruuhu mum e dow yim6e, nguurndam wartata e leydi ndii. Huunde fof maa hesditine. Njubbudu maa wood kadi batte mum ko jam, foofere e kisal. Ndee jannde, wonde so Alla ittii Ruuhu mum maayde ina ara, so o rokkii Ruuhu mum nguurndam ina ara, ina heewi wiyde e nder Alkawal Kesal. Yeru Jabuura 104:29-30, “So a suudii yeeso maa, be kuli, so a ittii foofere mabbe, be maaya, be ngarta e leydi, so a neldii Ruuhu maa, be tagaa, ada hesditina yeeso leydi.”

B. Esaaya 44:1-5

“Kono jooni, hedito, yaakubu, maccudo am, Isra'iila, mo cubiimi. Ko dum woni ko Jawmiraawo wi'i — mo tagi ma, mo tagi ma nder reedu, mo wallirta ma: Taa hul, Yaakubu, maccudo am, Yeshurun, mo cubiimi, ngam mi rufa ndiyam dow maayo am, mi rutta Ruuhu am dow maayo

ngodngo, mi rutta ma Bibbe am, barka am dow bibbe maada, be don fuda bana hudo haa sera maayooji, goddo wi'an: 'Mi jeyi Jawmiraawo', goddo wi'an hoore maako bee innde Jawmiraawo.

Doo, nde Allaaji njippini Ruuhu mum en, iwdi Yaakuuba, Isra'iila, kebata Ruuhu oo, barkeji Joomiraawo (nguurndam e kesam-hesaagu) ngarta (aayeeji 3-4). Maa en njii wonde ko cfuum woni jangngol teskinngol e nder annabaa6e fof.

C. Esaaya 59:20-21

"Joomiraawo wi'i: 'Ciimoowo waran haa Siyon, haa yimbe Yaakubu tuubbe hakkeji mabbe.' Jawmiraawo wi'i, haa abada haa abada."

Dum ko jokkondirde e ñaawoore Alla. Siyon ina ñaawee kadi leyyi dii. Kono Coodoowo oo maa artu, hisna tuubiibe bee. Yimbe bee maa ngon e alkawal e Alla (aaye 21). Ruuhu ittataake e mabbe. So Ruuhu ittaama, konngol ngol kadi ittaama sabu Konngol ngol ummorii ko e Ruuhu. Oo leñol maa waaw weltinde Alla haa abada, kadi maa won barke haa abada. Pol limti limngal ngal nder Roma'en 11:26.

D. Ezekiyel 36:16-28

"Konngol Jawmiraawo wari haa am fahin: "Bii Aadama, wakkati yimbe Isra'iila'en donno joodi haa lesdi mabbe, be donno donno donno haa lesdi mabbe, be donno donno donno donno donno donno bana debbo donno donno donno donno haa yeeso am be ndarnaama nder leyyi, be don yama be fodde gikkuuji mabbe e kuude mabbe, be don yama innde am ceniinde, ngam be don wi'a dow mabbe: 'Be'e woni lenyol Jawmiraawo, ammaa be donno diga lesdi maako.' Mi donno yama innde am ceniinde, nde Isra'iila'en mbonni nder le'i di be njahi.

"Ngam maajum, wi'u Isra'iila: Jawmiraawo Jawmiraawo wi'i: Naa ngam on, on Isra'iila, mi wadata kuuje de'e, ammaa ngam innde am ceniinde, nde on mbonni nder lenyi di on njahi Be.Ndeen leyyi dii ngandand ko miin woni Joomiraawo, mi holliti hoore am e gite mabbe sanamuuji.Mi hokkan on bernde kesum, mi hokka on bernde kaaye, mi hokkan on bernde terde.

Doo, miijo kisndam hollitaama. Isra'iila, sankitii nder lenyi, Allah hawtan bee maako ngam Innde maako Ceniinde. Isra'iila laatoto ceniido, don yaha hebugo Ruuhu (aayaaji 25-27). Ko noon be njahrata e yidde Alla. Ina wayi no darnde Ruuhu ina jokkondiri e yiyde yim6e ina njahra e jamirooje e 6amtaare Alla. Ndeen yim6e 6ee keddotoo e leydi ndi, Alla wonta Alla ma66e. Ruuhu noon, ko kañum woni jogordo jogaade nguurndam gondam e Alla. E Ruuhu, yim6e 6ee seertataa e Alla kadi.

E. Ezekiyel 37:11-14

"Ndeen o wi'i kam: "Bii-aadama, diin yiye woni yimbe Isra'iila fuu." Be mbi'i: "Kosam amen yoorii, yaakaare amen tayaama." 'Ngam maajum annabaaku, wi'u be: Ko dum woni ko Jawmiraawo am wi'i: Mi don mabbita yanaande mon, mi don wurtina on diga lesdi Isra'iila, nden onon yimbe am, on anndan min woni Jawmiraawo, mi wurtina on nder yidde mon leydi, nden on anndan min Jawmiraawo wolwi, mi wadi dum, non Jawmiraawo wi'i."

Annabi don wolwa dow kisndam baawo halkere. Urusaliima halkiino tawo, yimbe bee ngoni e nanngaabe, yaakaare mabbe majjii. Kono Alla ina waawi hisnude leñol mum, rokka nguurndam yiye mum en maayde, joorde. Golle Ruuhu (aaye 14) ko hokkude nguurndam. So Alla wattii Ruuhu mum e neddo, ko kañum rokkata nguurndam. Ruuhu woni fodoore nguurndam. Ezekiel 39:29 "Mi suudataa be yeeso am, ngam mi rutta Ruuhu am dow suudu Isra'iila, non Jawmiraawo wi'i." Kisndam wari haa saare Isra'iila nden rufngo Ruuhu woni sembidinki mabbe dow jokkugo Allah. "Yimbe rimdinaabe" maa keb Ruuhu.

F. Yowel 2:12-32

Jawmiraawo wi'i: "Haa jonta, ngartee haa am bee bernde mon fuu, bee koorka, bee bojji, bee sunaare." Reen bernde maada, naa kolte maada, ngartaa haa Jawmiraawo Allah maada, ngam o don mari neddaaku, o don mari yidde, o don yaafa neldugo musiiba, o don acca barka - sadaka nyaamdu e sadakeji njaram ngam Allah.

"Fudnee buubaaji haa Siyon, anndinee koorka ceniika, noddan moobgal ceniingal, moobu yimbe, cemmibidin moobgal, moobu mawbe, moobu sukaabe, be don yama bikkoy, jommbaajo debbo wurta suudu maako, jommbaajo debbo wurta suudu maako Wi'u: "Yaa Jawmiraawo, yarmo leñol ma, taa wadu ndonu maada haala yattooje hakkunde lenyi, ngam dume be don wi'a haa le'i: Toy Allah mabbe woni?"

“Nden Jawmiraawo don mari haaje lesdi maako, o yurminan yimbe maako, Jawmiraawo jaabi be: Mi neldan on nyaamdu, mburu kesum e nebbam, haa on mbeltina, mi wadataa on haa lenyi feere naatde e maayo fudnaange, wonbe caggal bee e nder maayo hirnaange, uurngol maggol ina ummoo. Goonga, o wadi kuude mawde, taa hul, hey lesdi, seyo, taa hul, onon dabbaaji ladde.

“Ledde ina njibina bibbe mum en, ledde fijirde e inabooje ina njibina jawdi mum en, mbeltodee, onon yimbe Siyon, mbeltodee e Joomiraawo Alla mon, sabu o rokkii on tobooli buufdi e peewal mburu e nebbam.

“Mi yoban ma duubi di bowdi nyaami bowdi mawdi e bingel bingel, bowdi goddi dii e bowdi bulli- konu am mawngu ngu neldu-mi hakkunde mon. On keban nyaamdu duudndu, haa on keba, nden on don yetta innde Jawmiraawo Allah mon, mo meeday wadugo kaayefiiji nder maada Isra'iila, ngam min woni Jawmiraawo Allah ma, walaa feere feere, yimbe am semtataa fahin.

“Ndeen noon, mi ruttinan Ruuhu am dow yimbe fuu, bibbe mon worbe e rewbe annabina, mawbe mon koydi, sukaabe mon nji'an gite, mi ruttinan Ruuhu am dow maccube am, worbe e rewbe fuu nibbere, lewru warti yiyam ko adii gargol nyalnde Jawmiraawo mawnde, hulbiniinde.

Piyeer hollitii ndee doo deftere e nder Kuude Nelaabe 2. Ko woni heen koo ina nanndi no feewi e defte gonde dow dee: ñaawoore Alla e, caggal mum, kisndam. Kisal nguurndam walla kisndam ina jokkondiri kadi e rufde Ruuhu. Seerndi cfoo ko yimbe Alla fof maa ke6 Ruuhu, rokka 6e kisal. Kisal maa won wonande yimbe fof hay gooto hersataa.

G. Ko hocfum en njanngi e nder Alkawal Kesal?

Arandeere, wonde yimbe Isra'iila kebii kiita ummoraade e Alla sabu bakkatuuji mum en.

Didabere, wonande kala jidfo tuubde, ñalawma kisndam ina ara. Alla waylan 6ercfe yimbe 6ee, ruffa Ruuhu mum Ceniicfo e dow ma66e. Ko cfuum woni ko yimbe 6ee njicfi, sabu e nder daartol Israayiil fof, 6e ngoni ko e tuubde kono ko juuti 6e 6eydoo 6ooyde kadi. Be ngoni ko e haajuuji waylude bernde. Be don mari haaje Ruuhu ngam be laato senaare. Yimbe Alla fuu keban Ruuhu e (nde tawnoo woodde Ruuhu firti ko woodde Alla e duum wadi, nguurndam) fof

maa keb jam e nguurndam haa abada. Dokkal Ruuhu firti ko jokkude nguurndam e moyyere Alla.

H. Ko woni ko en njanngi e Alkawal Kesal

Yuhanna lootoowo, annabaajo cakkitiido e nder njubbudi booyndi, rokki fodoore ndee e Bii Alla, hono lisaa-al-Masiihu.

Yuhanna 1:32-34– “Ndeen Yuhanna seedtii: “Mi yi’i Ruuhu ina jippoo e asamaan no bidngel ngel nii, ina joodii e dow makko, mi anndaano mo, so wonaa tawa neldo mi lootde ndiyam oo wiyii kam: ‘Neddo mo nji’daa Ruuhu ina jippoo e dow mum, ina joodii e dow mum, ko kanko lootata Ruuhu Ceniido.’ Mi yi’i, mi seedi dow kanko woni ‘Bii Allah’.”

Yuhanna 7:39– “O yidi wiyde Ruuhu mo goongfinbe mo kebata caggal mum, haa jooni Ruuhu oo rokkaaka, nde tawnoo lisaa teddinaaka tawo.”

lisaa haaliino ko adii fof ko fayti e fodoore Baaba nde almuɓbe mum fodani almuɓbe mum. Baaba fodani neldugo Ruuhu nder innde Yeesu baawo wartugo maako haa asama.

Yuhanna 14:15-18–“Miin kadi mi ñaagii Baaba, o rokka on Wasiya goddo, ngam wondude e mon haa abada, Ruuhu goonga oo, aduna oo waawaa jabde mo, sabu o yi’ataa mo, o anndaa mo, kono on nganndii mo, sabu omo wuuri e mon, omo wondi e mon.”

Yuhanna 14:26– “Kono Wasiyaajo, Ruuhu Ceniido mo Baaba neldata e innde am, kanko janngina on huunde fuu, o siftora on ko mbi’mi on fuu.”

Yuhanna 15:26– “To Wallitoowo mo mi neldata haa mon diga Baaba, Ruuhu goongaajo diga Baaba, o seedantaa kam.”

Yuhanna 16:7– “Kono mido wi’a on goonga: Mi yahata ko ngam moyyere mon, so mi yahaani, Wasiyaajo oo warataa e mon, kono so mi yahii, mi neldat mo to mon.”

Kuude Nelaabe 1:3-5– “O holli hoore maako bee wuurdugo baawo torra maako bee daliilaaji duuddi di walaa cemmbiddum, o yi’i mo nder balde cappande tati, o wolwi bee maɓbe dow ko laarani Laamu Allah Min; Ngam Yaayaa looti bee ndiyam, ammaa on lootete bee Ruuhu Ceniido balde sedda baawo.”

Ndee “fodoore Baaba” e nder Kuude Nelaabe 1:3-5 ko rufde Ruuhu Ceniido. Baaba fodaniino cfum e nder Alkawal Kesal. Piyeer, nder Kuude Nelaabe 2:33, wi’i kadi fodoore nden woni rufngo Ruuhu: “O toownaama haa junngo nyaamo Allah, o hebi Ruuhu Ceniido fodoore Baaba maako, o rufti ko nji’ata e nanata jooni.” E nder Kuude Nelaabe 1:5, fodoore ndee ina wiyee

lootgol e Ruuhu Ceniido. Ñalnde Pentekosta, Baaba timmini fodoore mum, lisaa rufi Ruuhu mum e dow terde kala. Gila e oon ñalawma, Ruuhu Ceniido ina hebee neddaagal fof. Be ngari haa Almasihu ngam hisnugo be keban nafuda. Ngoldoo rufgol Ruuhu e ñalawma Pentekosta ina wiyee lootgol e Ruuhu. Nde o rufi, Ruuhu fudfi kuugal nder ngeedam Masiihinjo'en:

gooto. O rokki won heen doole kaawisaaji (dokkeji kaawisaaji).

b, O hodi e soodtiibe.

c. O rokki won heen dokke de ngonaa kaawisaaji.

1. Alla rufi Ruuhu mum e dow yimbe pf Isra'iila, barkini 6e e barkeji 6ernde.

T. F.

2. Coodoowo ina ara e:

A. ___ Been be tuubbe

B. ___ Gila e Israayil

C. ___ A e B

3. Hol ko jangaa e binndi dii ko fayti e fodoore Ruuhu Ceniido?

A. ___ Biibe Alla ina tampina ñaawooje Alla

B. ___ Yimbe Alla fof tuubnoobe jabde laawol mum en bakkaat, ngarti e makko, njaafaama.

C. ___ Ruuhu Ceniido ina haani ngam reentaade yimbe

D. ___ Yimbe keboobe Ruuhu Ceniido keban jam e nguurndam.

E. ___ Necfco mo Ruuhu Ceniido jippii e dow mum, lootata ko e Ruuhu Ceniido.

F. ___ Yeesu wi'i on loote bee Ruuhu Ceniido.

G. ___ Ko limtaa dow koo fof

H. ___ C, D, E e F

LOOTOL E RUUHU CENIIDO

Jannde 4

Ina jeyaa e ko buri faamde e ko buri jiiɓde e nder hakkillaaji yimbe ko lootgol e Ruuhu Ceniido. Feccere mawnde e jiiɓru nduu ina safree e firo deftere laabtunde - hol ko woni lootgol e Ruuhu Ceniido tigi rigi? Ndeedoo jannde ina etoo wadde noon tan. So dum faamnaama, ndeen fannuujj goddi dii ina laabta, ko wayi no :

1. Ko ndeye neddo lootetee e Ruuhu?
2. Hol no neddo waawirta anndude so tawii o lootaama e Ruuhu walla alaa?
3. Mbele haalde demde ko maande wonde neddo lootaama e Ruuhu?
4. Hol ko wadi e galle Korneliyus e nder Kuude 10?
5. Mbele lootgol "e" walla "e nder" Ruuhu ko huunde wootere e lootgol "e" walla "e" Ruuhu?
6. Mbele lisaa ina haala lootgol e Ruuhu nde o wi'i Nulaabe: "on kebat baawde nde Ruuhu Ceniido jippii e mon"? (Kuude Nelaabe 1:8)
7. So tawii lootgol e Ruuhu Ceniido ina woodi e lootgol e ndiyam, mbele ezen mbaawi wiye ko "lootgol gootol tan?"

I. Lootgol Ruuhu Ceniido Ko lisaa Wadi, Tan.

A. Matiyo 3:11 – "Miin kam mi lootata on ndiyam ngam tuubde, ammaa garoowo baawo am buri am semmbe, mi fotaay hoosugo pade maako, kanko lootan on bee Ruuhu Ceniido e yite."

Marku 1:8– "Miin mi lootii on ndiyam, ammaa kanko lootan on Ruuhu Ceniido."

Luuka 3:16– "Yaayaa jaabiima, wi'i yimbe fof: "Miin noon, mido loota on e ndiyam. Ammaa burdo kam semmbe ina wara, mo mi fotaani boornude boggol pade mum. O lootan on Ruuhu Ceniido e yiite."

Yuhanna 1:33– "Mi anndaano mo, kono neldo mi lootde e ndiyam oo wiye mi: "So nji'daa Ruuhu ina jippoo e dow mum, ina joodii e dow mum, ko kanko woni lootoowo e Ruuhu Ceniido."

Tesko: Wonaa huunde nde yimbe mbadi, wonaa kadi Ruuhu Ceniido, ko lisaa tan wadi dum.

1. Yuhanna (lootiido ndiyam) ina waajoo hedotoobe mum yo tuub bakkatuuji mum en ngam hisde.

2. O anndini be wonde goddo burdo mo mawnude ina ara; ko duum wadi waktu ngam wadde feere mabbe tuubde ina famdi.

3. Yuhanna haaldaani e ñaldi walla e sahaaji (wonaa yamiroore, wonaa nde dum wadata); kono ko fayti e mawngu lisaa tan.

4. Laamu lisaa yi'etee ko e lootde e Ruuhu Ceniicfo e yiite.

gooto. lisaa ina jogii baawde e dow dido bee (Ruuhu Ceniido e yiite)

b. Wonaa ko dido bee ngoni huunde wootere.

5. Lootgol e Ruuhu Ceniicfo ngol alaa ko woni e mum so wonaa yiite.

gooto. "Demde yiite" gonde e dow nulaabe e nder Kuude 2, ngonaano buubgol e nder yiite.

b. Deedoo lootgol didi ina njogii faayiidaaji didi ceertudi.

6. Lootgol ngol e yiite

Matiyo 3:12– "Fulbe makko ina ngoni e junngo makko, o labbina alkamaari makko, o moofta alkamaari makko e nder galle makko, kono o buubna yiyam dam e yiite mo mumtataa."

gooto. Yuhanna ina anndi e nder nan6e makko ina woodi pelle cficfi, ja66otoo6e haala makko (alkama), e ja66otoo6e haala makko (alkamaari).

b. Ja66otoo6e cfum, tuub6e, ke6at barke lootgol e Ruuhu.

c. Saliibe dum bee kebata ko jukkungo lootgol ngol e yiite.

1) Dum wadii e beedoo hedotoobe e hitaande 70 caggal lisaa nde Roomnaabe halki Urusaliima.

2) Ngol cfoo kewu haalaaka e nder linjiila Yuhanna, ina gasa tawa ko sabu Yuhanna winndaa ko caggal hitaande 70 caggal jibineede lisaa

d. Malaki 4:1-6 ina nanndi e Matiyo 3:10-12.

B. Kuude Nelaabe 2:33 – "Nde o toownaama haa nyaamo Allah, o hebi fodoore Ruuhu Ceniido mo Baaba maako hokki mo, o rufi ko on nji'ata e ko on nanata jooni."

C. Hay gooto (walla yim6e walla Ruuhu) lootataa e Ruuhu. Ko lisaa tan wadata duum. Yimbe lootaabe e ndiyam e Ruuhu ina ndokka dokke e baawde, kono hay gooto e mabbe lootaaka e

Ruuhu. So en njann̄gii e nder deftere nde ned̄do golloowo walla Ruuhu golloowo huunde, en mbaawa anndude wonde hono d̄uum firtaani lootgol e Ruuhu Ceniido.

II. Lootgol Ruuhu Ceniido Ko huunde nde Ruuhu waɗata, wonaa Ruuhu waɗata.

A. Yeesu ..."looti bee (walla nder) Ruuhu."

Matiyo 3:11– “Mido loota on e ndiyam ngam tuubde, kono caggal am ina ara, burdo mi sembe, mo mi fotaani nawde paɗe mum, o loota on e Ruuhu Ceniido e yiite.”

B. Deftere nde haaldaani e lootgol "e" Ruuhu kono lootgol "e" Ruuhu.

1. Wonaa huunde nde Ruuhu oo waɗi (hebbinde, siifde, rokkude doole, rokkude dokke) kono ko huunde nde lisaa waɗi e Ruuhu.

2. Wonaa dokkal haalde demde (ɗum ko huunde nde Ruuhu Ceniido waɗi wonaa lisaa. (1 Korintu'en 12:11) .

3. Ko laabi tan, wonaa huunde nde Ruuhu waɗata, kono ko huunde nde Ruuhu waɗata.

III. Lootgol Ruuhu Ceniido Wadii Ñalnde Pentekosta Naa Ko adii.

A. Ko cfum waɗfaani tawo nde lisaa lootaa e juucfe Yuhanna. (Matiyo 3:11)

B. Ko caggal nde lisaa teddinaa tan (caggal ummital mum).

Yuhanna 7:39– “Nde ñalngu cakkitiingu nguu, ñalngu mawngu nguu, lisaa darii, wiya e daande toownde, “So ned̄do ina ñonɗi, yo ar to am, yara, kala goonɗindo kam, hono no Binndi dii mbiyri nii, ndiyam nguurdam ina yalta e nder mum.” Ko cfuum o firti ko Ruuhu mo gooncfin6e mo njogori he6de caggal mum Haa e oon sahaa Ruuhu oo rokkaaka, nde tawnoo lisaa teddinaaka tawo.”

C. Doo, e waktu mo lisaa ummii e dow asamaan, haa jooni be kebaani fodoore Baaba (aaye 4), woni lootgol e Ruuhu Ceniido (aaye 5).

Kuude Nelaabe 1:4-5– “4 Wakkati feere, wakkati o donno nyaama bee mabbe, o umri be: “Taa wurtugo Urusaliima, ammaa ɗabɓu dokkal ngal Baaba fodani am, ngal on nani mi ɗon wolwa dow maajum.

D. Ñalnde Pentekosta, e nder waaju mum, Piyeer hollitii ko wadi ñalnde heen ko timmal annabaagal lootgol e Ruuhu Ceniido ngal annabi Yowel wadi.

“Alaa, ko dum woni ko annabi Yowel haali:

'E nder balde cakkitiide dee, Alla wiya, .

Mi ruttinan Ruuhu am dow yimbe fuu.

Bibbe mon worbe e rewbe annaba.

sukaabe maa njiyan koye mum en, .

mawbe maa ina koyda koydi’.” (Kuude Nelaabe 2:16-17)

E. Ruuhu ina wonnoo, ina golla, ina diwa, ina doole, ekn... gila ko adii tagoore aduna kono hay huunde nde o wadi walla ko o wadi e makko ko adii ñalngu Pentekosta ina wiye “lootgol e Ruuhu.” Ko adii juulde Pentekosta, yim6e ina keewi Ruuhu, ina ke6i baawcfe e Ruuhu, kono hay huunde e majje ina wiye “lootgol e Ruuhu.”

F. Ko cfuum wacfi, lootgol Ruuhu Ceniicfo wonaa:

1. Baawde wafde kaawisaaji (heewbe mbaadiino kaawisaaji ko adii juulde Pentekosta).

2. Dokkal buubngal (heewbe buubnaama ko adii Pentekosta).

3. Heewde Ruuhu (heewbe ina ngonnoo ko adii Pentekosta).

gooto. Yuhanna

Luuka 1:15– “Sabu o (Yuuhanna) maa won mawdo yeeso Joomiraawo, o meedaa yarde diine walla njaram buubdam, o hebbinee Ruuhu Ceniido gila o jibinaa.”

b. Elisabet

Luuka 1:41 – “Nde Elisabet nani salminaango Mariyam, bingel ngel diwi nder reedu maako, Elisabet hebbi Ruuhu Ceniido.”

c. Zakariya

Luuka 1:67 – “Baaba maako Zakariya hebbi Ruuhu Ceniido, o annabi.”

4. Bornaade Ruuhu nde tawnoo yim6e e nder Alkawal Kesal (ko adii Pentekosta) 6oornaama Ruuhu. (Laaru Alkawalji 6:34; 1 Taariha 12:18; 2 Taariha 24:20)

IV. Nde wiyetee ko “fodoore Baaba” .

A. Iisaa haaliino ko fayti e fodoore Baaba e almu66e mum. Baaba fodani neldugo Ruuhu bee innde Yeesu baawo Yeesu warti haa asama.

1. Yuhanna 14:16-17, 26 – “Mi don yama Baaba, o hokka on walliinde feere ngam wondugo bee mon haa abada, Ruuhu goonga. Aduna waawataa jabugo mo, ngam o yi’ataa mo, o anndaa mo. Ammaa on anndi mo, ngam o don wuuri bee mon, o don wonda nder mon e innde am, maa mi janngin on huunde fof, mi siftina on kala ko mbi’mi on.”

2. Yuhanna 15:26 – “Kono to Balloowo mo neldatmi haa mon diga Baaba, Ruuhu goongaajo iwdo diga Baaba, o seedantaa kam.”

3. Yuhanna 16:7 – “Kono mi haalan on goonga, mi yaha, dum nafata on, ngam to mi yahaay, Ballo on warataa haa mon, ammaa to mi yahi, mi neldan mo haa mon.”

4. Kuude Nelaabe 1:4-5 – “Nde o hawti bee mabbe, o yamiri be taa be ngurtoo Urusaliima, ammaa be ndewa fodoore Baaba, nde o wi’i: ‘On nani diga am, ngam Yuhanna looti bee ndiyam, ammaa on loota bee Ruuhu Ceniido, ammaa on lootaama bee Ruuhu Ceniido, ammaa on lootaama bee Ruuhu Ceniido, naa dum wakkati sedda’.”

B. Nyalnde Pentekosta, Yeesu rufi Ruuhu dow yim6e fuu. Ndee hiirde ko ko Yowel (e Esaaya) anndini teeminande ko adii duum:

1. Esaaya 32:15 – “Haa Ruuhu rufa dow men diga dow, ladde laatoto ngesa bidbe, ngesa bidbe limtee bana ladde.”

2. Esaaya 44:3 – “Ngam mi rufan ndiyam dow mo don yakka, mi rufan Ruuhu am dow iwdi ma.”

3. Yowel 2:28 (Kuude Nelaabe 2:17) – “Caggal duum, mi rutta Ruuhu am e dow yimbe fof.”

C. Ñalnde Pentekosta, Baaba timmini fodoore mum, Iisaa rufi Ruuhu mum.

Kuude Nelaabe 2:33– “Ndeen noon, nde o toownaa e junngo Alla nyaamo, o hebi Ruuhu Ceniido mo Baaba makko fodani mo oo, o rufi ko njiy-don e ko nan-don jooni koo.”

Tesko: Lootgol e Ruuhu ko fodoore sahaa kala, wonaa yamiroore.

V. Sifaa Lootgol Ruuhu Ceniido:

Lotugo bee Ruuhu Ceniido woni ko Yeesu wadi bee Ruuhu nyande Pentekosta ngam timminki fodoore Baaba - Yeesu rufi Ruuhu dow terde fuu. Ruuhu oo ndeen wontii he6de yim6e kismaa6e fof, 6e ngonaa 6amtaare (Yahuuda en walla heefer6e) walla darnde mum en e laamu Alla (Almaami, annabaa6e ekn).

VI. Won ko dum firti:

A. Dum firti ko Ruuhu oo wadaama ngam neddaagal fof. Heboobe nafaore ndee ko been ngoni Kerecee'en.

B. Lootgol e Ruuhu wadii laawol gootol e nder daartol. Kanko, Ruuhu, rufaama laawol gootol haa abada.

1. No lisaa maayiri laawol gootol nii, Ruuhu oo rufiima laawol gootol haa abada. Dee gede dadi daartol meedaa haajuuji ruttaade.

2. Hay Kuude Nelaabe 10:45 ina hollita ngool goonga. Piyeer noddaama ngam waajaade lenyi goddi. Nde o woni e waajaade, Ruuhu jippii e leyyi goddi dii, be puddii haalde demde. Mbele dum firti ko leyyi goddi dii kebii Ruuhu ko adii nde be ngonata Kerecee'en? Wonay bana ni. Sikke alaa Ruuhu ina gollinoo e won e yim6e ko adii Kuugal 2. Sawulu e nder Alkawal Kesal ko yeru. E nder 1 Samuyila 10:10, Ruuhu Joomiraawo jogi Sawulu, o annabi. (Yeew kadi 1 Samuwel 11:6) E nder 1 Samuwel 16:14 ina wiye wonde Ruuhu Joomiraacfo oo ittaama, kono e nder 1 Samuwel 19:23 Ruuhu oo ari e dow Sawulu kadi, o annabi. Ruuhu ina waawi arde e neddo, wada dum annabaagal (walla wadde goddum) caggal duum itta hore mum. Goddo mo Ruuhu don yama, haa haa annabaaku, dum firtataa Ruuhu don joodi nder oon neddo bana no fodirnoo nder Alkawal Kesal.

E nder Kuude Nelaabe, en njanngii fodoore Ruuhu e nder waaju Piyeer e nder deftere 2. So neddo noddii Alla e nder Linjiila, o wonti Kerecee'en, oon neddo ina heba Ruuhu hono dokkal Alla, dokkal Ruuhu. Dum ina waawi wadeede sabu Ruuhu oo rufaa e dow terde kala. E nder Kuude Nelaabe 10, Alla yidi hollude wonde dum hawri ko e leyyi goddi dii, hono no waajotoo caggal duum nii: "O seerndaani." Ruuhu jippi dow mabbe ko adii be laato Masiihinjo'en, dum holli Allah jabi lenyi feere bana Yahuudu'en nuddinbe Yeesu bana Almasiihu. Nde Piyeer e wobbe

nji'i dɔm, be anndi Ruuhu Ceniido don rufa dow lenyi feere bana Yahuudu'en. Ndeen, be mbeltiima no feewi, leyyi goddi dɔi lootaama, be tayaaka, be kebi Ruuhu Ceniido, no fodoore ndee fodani dɔm nii.

3. Kono ndeye o rufi e dow lenyi janani? Ņalnde Pentekosta. Wakkati timmuɗo e gollal ngal e nder Kuude Nelaabe 10:45 ina hollita dɔm. Ina hollita golle timmuɗe e ko yawti tawa batte mum ina njokki e jooni. (Ko cfuum wacfi won e firooji – NASB yeru, firo aaye 45 nii: “Goongcfin6e ta66e 6e ngardi e Piyeer fof ina kaawaa, sabu dokkal Ruuhu Ceniicfo oo rufaama e dow lenyi goncɔi cfii kadi”). Nde o ruttii, Ruuhu Ceniicfo fucfcɔi wacɔde golle makko, kono hay huunde e ko o wacɔata ko wiyetee “lootgol”.

4. Lootgol e Ruuhu Ceniido ko ko lisaa waɗi e Ruuhu nyannde juulde Pentekosta. Batte lootgol e Ruuhu Ceniido ko gootum e maayde Almasiihu. Hay so tawii o maayii ngam yimbe fof, ko goonɗinbe, tuubbe, lootaabe e ndiyam tan kebata nafoore ndee. Hay so rufaama e dow terde fof, ko goonɗinbe, tuubbe, lootaabe e ndiyam tan kebata nafoore ndee.

5. Nde o rufi, Ruuhu fudɗi waɗugo kuude maako, ammaa walaa ko o waɗi walla ko o waɗi ko wi'etee lootugo bee Ruuhu. Lootgol ngol ko ko lisaa waɗi e Ruuhu Ņalnde Pentekosta.

6. E nder golle, batte lootgol e Ruuhu ko gootum e maayde Almasiihu. Hay so o maayii ngam yimbe fof e kala sahaa, e kala yontaaji e kala yontaaji, ko goonɗinbe, tuubnoobe, lootaabe e ndiyam tan kebata nafoore ndee. Hay so Ruuhu oo rufaama e dow nedɗaagal fof, ko goonɗinbe, tuubbe, lootaabe e ndiyam tan kebata nafoore ndee.

C. Yimbe fuu nder duubi fuu lootaama bee Ruuhu baawɗe e fuu kisnaabe nder Almasiihu nder duubi fuu lootaama bee Ruuhu.

1. Ko cfuum wonnoo fodoore Baaba

Kuude Nelaabe 1:4-5– “Wakkati feere, wakkati o donno nyaama bee maɓbe, o umri be: “Taa njaltu Urusaliima, ammaa dabbu dokkal ngal Baaba fodani am, ngal nani mi don wolwa dow maajum, ngam Yuhanna looti bee ndiyam, ammaa baawo balde sedɗa on looti bee Ruuhu Ceniido.”

2. lisa hebi fodoore Baaba.

Kuude Nelaabe 2:33– “O toownaama to banngɛ ñaamo Alla, o hebi e juude Baaba Ruuhu Ceniido mo fodani mo, o ruttii ko njiy-don e ko nan-don jooni koo.”

3 Piyeer famtini fodoore man ngam “onon wobbe” - been Yahuudu'en tawtoraabe nyalaade Pentekosta, “ngam bibbe mon” - Yahuudu'en yontaaji garooji, e “ngam fuu be woddi” – lenyi feere

Kuude Nelaabe 2:39– “Fodoore ndee ko wonande ma e bibbe maa e woddube fof ngam kala mo Joomiraawo Alla men noddata.”

4. Ko ngam ko heewi e Joomiraacfo Alla men noddata - Kerecee'en fof e nder jamaanu fof.

Efesu'en 2:13– “Kono jooni, e nder Almasiihu, onon woddube, on badtiima e yiyam Almasiihu.”

D. Hannde, so a wonii e Almasiihu, a lootaama e Ruuhu no haanirta nii. Kono hol nde? Ñalnde Pentekosta. Kono hol no? Ko noon kadi lisaa maayiri ngam mon ko ina wona duubi 2 000 jooni. A hebi nafoore maayde Almasiihu nde ngondaa Almasiihu. Ruuhu oo rufii e dow terde kala ko ina wona duubi 2 000 jooni. A hebi nafoore ndee rufde nde ngondaa Kerecee'en.

VII. Lootgol e Ruuhu firtaani “Kebde doole kaawisaaji e Ruuhu”.

Luuka 24:49 – “Mi neldan on ko Baaba fodani on, ammaa on njoodo nder berniwol haa on borne baawde diga dow.”

Duum firtaani wonde fodoore Baaba ndee ko huunde wootere e “kebde doole”. O wi'i kuuje didi fuu don wada ngam maajum be jooda haa Urusaliima. Ruuhu hokki baawde ko adii juulde Pentekosta ammaa lootugo bee Ruuhu wadaay ko adii juulde Pentekosta.

B. Yeesu hokki Ruuhu e Ruuhu hokki bawde ammaa lootugo woni ko Yeesu wadi naa ko Ruuhu wadi.

C. Wona Kerecee'en fuu mbacfi kaayefiiji kono Kerecee'en fuu ke6i Ruuhu.

D. Nde tawnoo lootgol e Ruuhu ko huunde daartol keeriinde, alaa ko nafata so wonaa haalde ko fayti e “ja6de lootgol Ruuhu Ceniicfo”. Deftere nde meedaa huutoraade oon sifaa konngol. Hol no mbaawirtaa hebde kewu daartol bennudo? En mbaawa hebde Ruuhu walla en mbaawa hebde dokkal ummoraade e Ruuhu kono en mbaawaa hebde “lootugol Ruuhu”.

VIII. En poti seerndude hakkunde “lootgol e Ruuhu” ngol wonnoo ko golle lisaa, e hokkude doole, ngol wonnoo ko golle Ruuhu.

GOOTO.Ko cfuum woni majjere 6urnde heewde e hакillaaji yim6e heew6e - jii6de ko lisaa wacfi e Ruuhu (lootde walla rufde) e ko Ruuhu wacfi nde o ruftaa walla nde o he6aa.

B. Yeru, Ruuhu hokki yim6e baawcfe kaayeeffijje ngam haalde e 6em6e gocfcfe e sellinde nyaw6e.

C. Ruuhu ina siimta goondinbe Almasiihu, ina hodi e soodtiibe, ina buubna nulaabe e annabaabe, ina weltina e ina ardoo, ekn kono hay huunde e deen gedde wi’aaka “lootgol”.

D. Lootgol ngol ko ko lisaa wacfi e Ruuhu nyalnde Pentekosta - O rufi mo dow yim6e fuu.

E. E nder deftere nde, nde Ruuhu jippii e dow necfcfo, arii e necfcfo walla jippii e necfcfo, oon necfcfo he6i baawcfe Alla.

1. O jippii e dow lisaa, o wadi kaayeeffijji:

Matiyo 3:16– “Nde lisaa lootaama tan, o yalti e ndiyam, asamaan udditaa, o yi’i Ruuhu Alla ina jippoo e dow makko, ina jippoo e dow makko.”

Luuka 3:22– “Ruuhu Ceniido jippii e dow makko e mbaadi mbaylaandi, daande ummii e asamaan, wi’i: “Aan woni Bidfo am mo njidmi, mi weltiima no feewi e maa.”

Marku 1:10– “Nde lisaa ummii e ndiyam, o yi’i asamaan ina udditoo, Ruuhu ina jippoo e dow makko no buu6ol nii.”

Yuhanna 1:32– “Ndeen Yuhanna seedtii: “Mi yi’i Ruuhu ina jippoo e asamaan no bidngel nii, ina joodii e dow makko.”

Luuka 4:18– “Ruuhu Joomiraacfo ina woni e am, sabu o neli kam ngam waajaade miskinee6e kabaaru belcfo, o neli kam ngam waajaade ndimaagu wonande kasoo, wum6e 6ee nji’a, mbele mi yooftoo tooñ6e” .

2. Simeyon annabi:

Luuka 2:25-27– “Wonno gorko gooto to Urusaliima ina wiyee Simeyon, ko goonjindo, dewotoodo, ina daminii cuusal Isra’iila, Ruuhu Ceniido ina wondi e makko, Ruuhu Ceniido holliti mo wonde o maayataa ko adii nde o yi’ata Almasiihu Joomiraawo ko aada Sariya oo dabbi.”

3. Mariyam reedi lisaa:

Luuka 1:35– “Maleyka oo jaabii, “Ruuhu Ceniido oo jippoto e maa, baawde Joom toowdo oo suddan maa.” Ko noon kadi bid’o ceniido jibinaado oo wiyetee ‘Bii Alla.”

4. Nulaa6e ke6i baawcfe.

Kuude Nelaabe 1:8– “Kono on keban baawde nde Ruuhu Ceniido jippii e mon, on laatoto seedaaku am haa Urusaliima, nder lesdi Yahuudu fuu e lesdi Samariya, haa haa keerol duniyaaru fuu.”

5. Be kaaldii e demde:

Kuude Nelaabe 2:3-4– “Be nji’i ko nanndi e demde yiite, de ceerti, de njoodii e dow gooto e mabbe fof, kambe fof be kebbini Ruuhu Ceniido, be puddii haalde demde godde no Ruuhu oo waawiri be nii.”

6. Be ngadi kaayefiiji.

Kuude Nelaabe 8:16– “Sabu Ruuhu Ceniido jippaaki tawo e hay gooto e mabbe, be lootaama tan e innde Joomiraawo lisaa.”

7. Be kaaldi demde:

Kuude Nelaabe 10:44-45– “Nde Piyeer woni e haalde dee doo konngudi, Ruuhu Ceniido jippii e nannoobe konngol ngol fof, goonjinbe tayaabe wondube e Piyeer bee kaawnii no feewi nde Ruuhu Ceniido oo rufi e dow leyyi goddi dii.”

8. Be kaaldi demngal de annabi.

Kuude Nelaabe 19:6-7– “Nde Pool fawi juude mum dow mabbe, Ruuhu Ceniido ari dow mabbe, be kaali demde, be annabi.”

Tesko: E nder Kuude Nelaabe 8, nulaabe bee ko worbe subaabe haa teenji ngam seedtaade ummital lisaa. Be njoginoo sifaaji: Luuka 24:48; Kuude Nelaabe 1:8; 1 Yuhanna 1:1-2 e seedanteeje: 2 Korintiyankoobe 12:12; 1 Korintu’en 9:1; Kuude Nelaabe 1:21, 22; Kuude Nelaabe 8:18. Kam6e e kam6e tan njoginoo baawcfe wacfdde Ruuhu ina fawa e dow necfcfo e dow 6uu6ol juucfe (e hono noon rokkude baawcfe).

IX. Hol lootgol ngol woni “Lootgol gootol” ngol Efesu’en 4:4-6? “Banndu wooturu woodi, Ruuhu woore woodi, bana noddaama ngam tammunde woore wakkati on noddaama - Joomiraawo woore, goondinki gootel, lootagol gootel, Allah gooto, Baaba yimbe fuu, mo woni dow yimbe fuu, mo woni nder yimbe fuu, mo woni nder fuu.”

LOOTOL E NDIYAM (E INNDE LIISAA):

A. Ko worbe mbaadata

Matiyo 28:19– “Ngam maajum, njahee, mbaadon leyyi fuu almuɓɓe am, looton be bee innde Baaba e Biɗɗo e Ruuhu Ceniido.”

Kuude Nelaabe 8:38– “O yamiri yoo puccu nguu dartin, ndeen Filip e jom suudu mum fof njippii e ndiyam, Filip looti mo.”

1 Korintiyankoobe 1:14-16 – “Miɗo yetta ngam mi lootaaki hay gooto e mon so wonaa Kirispus e Gayus, ɗum noon hay gooto waawaa wiye on lootaama e innde am.

B. Wadatee ko e ndiyam

Kuude Nelaabe 8:38-39- “Ndeen o yamiri yoo puccu nguu dartin, Filip e jom suudu mum fof njippii e ndiyam, Filip looti mo, nde 6e ngummii e ndiyam, Ruuhu Joomiraacfo 6ami Filip, jom suudu oo y’aaani mo kadi, kono o jokki e laawol makko e weltaare.”

Kuude Nelaabe 10:47 – “Mbele won baawɗo haɗude beedoo yimbe looteede e ndiyam, be kebii Ruuhu Ceniido hono no min kebiri Ruuhu Ceniido nii.”

C. Wadii laabi keewɗi (e kala waylo-waylo winndaango)

D. Ko yamiroore wonaa fodoore

Kuude Nelaabe 2:38– “Piyeer jaabii wi’i: ‘Tuube, lootee looteede e innde Iisaa-al-Masiihu ngam yaafuye hakkeji mon, on keban dokkal Ruuhu Ceniido’.”

Kuude Nelaabe 22:16 – “... ‘Jooni noon hol ko njidɗaa, ummo, lootaa lootde, lootaa bakkatuuji maa, nodda innde makko’.”

E. Sifaa: Lootgol Kerecee’en ko lootgol e nder ndiyam e innde Iisaa (e dow baawɗe Iisaa) ngam yaafuya bakkatuuji. Ina ardoo ɗum sahaa kala ko goondinal e tuubugol.

F. Won e janngirde:

Lootgol ndiyam ina haani ngam yaafuya bakkatuuji maa (Marku 16:16; Kuude Nelaabe 2:38; 22:16)

Lootgol ina jabee tan wonande goondindo (Kuude Nelaabe 8:37-8) .

Lootgol ina hollira wirwirnde, buuɓgol. (Roomnaabe 6:3-6)

E nder lootgol, en naatii e Almasiihu. (Galatiya'en 3:27)

Efesu'en 4:5 wi'i "lootugo woore tan woodi". Ndee lootgol ko lootgol e nder ndiyam, sabu lootgol e Ruuhu ngol wadiino, alaa ko haani wadteede. Kono lootgol ndiyam e innde lisaa ina jokki e wadeede kala nde neddo wonti Kerecee'en.

X. Mbele lootgol Ruuhu ngol fodani Nulaabe tan?

Won wiyɓe "lootgol Ruuhu Ceniido" ko fodani nulaabe tan. "Lootgol Ruuhu" wonande beedoo yimbe ko nde neddo hebi baawde ummoraade e Ruuhu ko wayi no yoyre, peeñcu, kaawisaaji ekn... Kono cadeele e ngoo miijo ina ngoodi. Arande, konngol "lootugo Ruuhu" walaa nder Bibel. Firooji dii fof ina njogii "lootgol e Ruuhu" walla "lootgol e Ruuhu." Wonaa lootgol ngol Ruuhu wadata, kono ko lootgol do Ruuhu huutortoo. E nder fodoore Alkawal Kesal, ko Ruuhu oo ruttotoo kadi dum feeñata ko e dokke kaayeeñije de Ruuhu oo rokkata. Ina haani ciftoreede ko woni ko rufi – wonaa dokke, kono ko Ruuhu. Fodoore nden woni Ruuhu naa dokke de Ruuhu hokkata baawo o rufi. Kaawisaaji e dokke ina ndokke gila ko booyi ko adii ndee lootgol, kono ko fodanoo koo wadi tan ko e oon ñalawma wonaa ko adii. Haa ñalnde heen, Ruuhu meedaa ruttaade e yimbe fof, kono gila ñalnde heen yimbe fof ina mbaawi hebde Ruuhu. Haala Yeesu nder Kuude Nelaabe 1:4-5 holli fodoore Baaba e lootugo bee Ruuhu laati gootum. Nde nulaabe kebi Ruuhu nder Kuude Nelaabe 2, Piyeer wi'i nder aaya 16 dow annabaaku Yowel (fodoore Baaba) don timma. Duum ina yahdi e konngol lisaa ngol e nder Kuude Nelaabe 1:4-5 – "Wakkati gooto, nde o nyaami e mabbe, o yamiri be: "Taa njaltu Urusaliima, ammaa dabɓu dokkal ngal Baaba fodani am, ngal nan-mi mi haalana on, ngam Yuhanna looti ndiyam, ammaa nder balde sedda, on looti bee Ruuhu Ceniido." Piyeer jabi Yuhanna 7:39 nden o wi'i bee laabdum dow fodoore man woni ruttugo Ruuhu Ceniido.

Kuude Nelaabe 2:33– "O toownaama e junngo Alla nyaamo, o hebi e juude Baaba Ruuhu Ceniido fodanoodo mo, o rufi ko nji'don jooni koo, ko nan-don koo" Nde Piyeer wi'i: "ko nji'don e ko nan-don koo", o huutoriima peeñdi Ruuhu ngam hollirde wonde Ruuhu oo, e goonga, rufiima. Yeesu rufi Ruuhu bana no fodirnoo gila nder Alkawal Kesal. Yuhanna 7:39 – "O yidi wi'ugo Ruuhu mo nuddinbe mo kebata baawo man, haa wakkati man Ruuhu hokkaaka, ngam Yeesu teddinaaka tawo."

Won e wiyɓe fodoore lootgol e Ruuhu ngol wacfaama tan e nulaabe, ina teskii wonde e nder binndancfe cfe lisaa haali cfum, ko nulaabe tan ngonnoo heen (yeru, Kuude Nelaabe 1:4-5). Kono nde lisaa haaldi e nulaabe bee, dum hadaani fodoore ndee. Goonga nii, so en yeewii

denndaangal binndande kaaleteede e ndee lootgol, en njiyii wonde dum wonaano noon. Nde Yuhanna lootoowo oo haali, o haaldaani e nulaabe tan, kono o haaldaani e jamaanu Yahuuda en yahnoobe lootde mo. (Matiyo 3:1-12 e Luuka 3:15-16) Nde nulaado Yuhanna haali ko fayti e fodoore (lootgol e Ruuhu) e nder Yuhanna 7:39, dum haali tan e nulaabe. Fodoore Kuude Nelaabe wonaa tan e won e yimbe, kono ko fodoore wonande hisnaabe bee fof. Ina jeyaa e ko addani won sikkude wonde dum ina famdi, ko sabu be paamataa wonde lootgol e Ruuhu wonaa renndinde dokke (ex. demde) wonaa kadi huunde kaawis.

1. Hol no neddo lootirtee e Ruuhu Ceniido?

- A. ____ Nde Almasiihu rufi Ruuhu Ceniido dow yimbe fuu
- B. ____ So neddo nanii, faamii, Linjiila
- C. ____ Nde neddo wayli nguurndam mum e Almasiihu
- D. ____ E njuumri e innde lisaa

2. Hol nde lootgol Ruuhu Ceniido ngol wadata?

- A. ____ Nde Ruuhu Ceniido golli dow goddo.
- B. ____ Kala nde goddo nuddini Almasiihu.
- C. ____ So neddo maayii e bakkaat, o wirnaama e nder ndiyam, Alla ummini mo e nder Almasiihu
- D. ____ Nde aduna fudfi nande yaafuye hakkeji ina woodi sabu Maayde, Wirnde, Ummital e yahdu Almasiihu.

3. Hol jogiido laawol hebde Ruuhu Ceniido mo Almasiihu rufi?

- A. ____ Ko seeda tan subaabe
- B. ____ Yimbe fuu dwtanoobe noddaango Almasiihu ngam soodugo, haala Linjiila.

4. Ko yimbe hokkaa6e baawcfe keewcfe ngam wacfe kaawisaaji tan lootaama e Ruuhu Ceniicfo?

T. F.

5. Lootgol ngol haalaa e kala Alkawal Kesal ngam tuubde ko:

A. ___ Njuumri, njuumri timmundi.

B. ___ Wadetee ko e ndiyam

C. ___ Ko neddo wadi dum

D. ___ Fodoore

E. ___ Yamiroore

F. ___ Ko limtaa dow koo fof

G. ___ A, B e C

H. ___ A, B, C e D

I. ___ A, B, C e E

RUUHU CENIIDO NDER NGURNDAM KERISTEEN

Jannde 5

Nde Yeesu rufi Ruuhu dow terde fuu nyande Pentekosta, Ruuhu Ceniido fuddi kuugal maako nder ngeedam Masiihinjo'en. Goondinbe, tuubbe, lootaabe fof kebii Ruuhu oo ko dokkal Alla. "Piyeer jaabi: "Tuube, koo moy mon fuu loota batisma nder innde Yeesu Almasiihu ngam yaafuye hakkeegi mon, on keban dokkal Ruuhu Ceniido." (Kuude Nelaabe 2:38)

Hol ko woni dokkal Ruuhu Ceniicfo kaalaado e Kuude Nelaabe 2:38? Wonaa baawde kaawisaaji de Pool sifotoo e nder 1 Korintiyankooɓe 12 e de lisaa fodani e nder Marku 16:17-20. Dum ina laabi sabu dokkal Ruuhu Ceniido e nder Kuude Nelaabe 2:38 ina fodani "fuu" lootaabe e innde lisaa (Kuude Nelaabe 2:39, 5:32) kono ko huunde laabtunde wonde dokke kaawisaaji ndokkaaka lootoobe fof. Walla kadi lootaabe e ndiyam bee fof kaaldaani e demde, annabaagal walla sellinaani ñawuuji. Ndeen noon, ndee dokkal, nde Kuude Nelaabe 2:38, wonaa dokkal kaawis hono no 1 Korintu 12 nii.

Dokkal Ruuhu Ceniido, fodoore nder Kuude Nelaabe 2:38 woni fodoore wonde nder Ruuhu Allah nder ngeedam Masiihinjo'en. Ruuhu, hokkaama nder lootugo men, hokkata en ngeedam ruuhu kesum, be jibinannde kesum, e joodaago maako nder hoore maako.

I. Ruuhu ina hesditina en (ina waɗa en jibinannde e nder nguurndam kesam) walla ina hesditina en. Dum ina jeyaa e tuubgol men.

Tiitu 3:5-6– “O hisni en naa ngam kuude boodde de min ngadi, ammaa ngam yurmeende maako, o hisni en bee lootugo jibinannde e kesditingol Ruuhu Ceniido, mo o rufi dow men bee nedfaaku bee Yeesu Almasiihu Dandoowo men.”

Yuhanna 3:5– “Iisaa jaabiima, “Midɗo haalana on goonga, hay gooto waawaa naatde e laamu Alla so wonaa tawa jibinaama e ndiyam e Ruuhu.”

Roma'en 6:1-6– “Hol ko mbiyaten noon? Mbele en njokkii e waɗde bakkaat mbele moyyere Alla ina beydoo? En maayii e bakkaat, hol no mbaawirten wuurde heen? Walla on nganndaa wonde enen fof lootaabe e Almasiihu, lootaama e nder maayde makko? nguurndam kesam. So tawii en kawrii e makko hono nii e nder maayde makko, ko goonga kadi en kawrii e makko e ummital makko, sabu en ngandii wonde nedfaagal men booyngal ngal ko leggal bardugal, mbele en gonaa maccube bakkaat.”

Dee binndi ina kollita no nedɗo lelnirta nguurndam mum booydam bakkaat. Caggal ndeen maayde o wirnetee ko e ndiyam, o ummittee e ndiyam

yanaande lootgol hokkude nguurndam kesam (jibineede) e hawrude e Almasiihu e nder banndu mum, Eklesiya.

II. Ruuhu ina wuuri e nder walla ina hodi e nder Kerecee'en, e hoore mum.

A. Iisaa fodani dum.

Yuhanna 7:37-39– “Nde ñalngu cakkitiingu nguu, ñalngu mawngu nguu, Iisaa darii, wiyi e daande toownde, “So nedɗo ina ngonɗi, yo ar to am, yara, kala goonɗindo kam, hono no Binndi dii mbiyri nii, ndiyam nguurndam ina yalta e nder mum.” Ko dum woni ko o yidi wiyde ko Ruuhu mo goonɗinbe mo bee kebata caggal duum Haa e oon sahaa Ruuhu oo rokkaaka [ruftaa], nde tawnoo Iisaa teddinaaka tawo.”

Yuhanna 14:16-20– “Midɗo ñaagoo Baaba, o hokka on wasiya godɗo ngam wondugo bee mon haa abada, Ruuhu goonga. Aduna waawataa jabugo mo, ngam o yi'ataa mo, o anndaa mo. Ammaa on anndi mo, ngam o wuuri bee mon, o don nder mon. Ngam mi don wuuri, onon boo on nguuran.”

B. Ndee fodoore timminii.

Kuude Nelaabe 2:38-41– “Piyeer jaabi wi’i: “Tuube, lootee looteede, gooto e mon fuu, ngam yaafuye hakkeji mon, nden on keban dokkal Ruuhu Ceniido. Fodoore man woni ngam mon e bibbe mon e ngam woddube fuu, ngam kala mo Joomiraawo Allah men noddata.” O jeertini be e konngudi goddi keewdi, o ñaagii be, o wi’i: “Hisnee ko’e mon e oo yonta bondo.” Jabbe haala makko lootaama, fotde ujunnaaje tati beydaama e limoore mabbe ñalnde heen.”

Kuude Nelaabe 5:32– “Minen ko min seedeeji ñii, kadi Ruuhu Ceniido mo Alla rokki dooftoobe dum bee.”

Roma’en 8:9-11– “Onon noon, wonaa e bakkaat mon, kono ko Ruuhu, so tawii Ruuhu Alla ina wuuri e mon. To neddo alaa Ruuhu Almasiihu, o jeyaaka Almasiihu, kono so tawii Almasiihu ina woni e mon, banndu mon maayii sabu bakkaat, kono ruuhu mon ina wuuri sabu peewal lisaa ummiima e mon Almasiihu ummitinaado diga maayde, o hokkan balli mon maaydi bee Ruuhu maako joodiido nder moodon.”

Galaatiya’en 3:2-5– “Micfo yicfi janngude e maa huunde wootere tan: Mbele a hegii Ruuhu ko e rewde sariya, walla ko e goongcfin’de ko nan-cfaa koo? Mbele ko a majjere? Caggal nde pucfcfcfaa e Ruuhu, mbele jooni ada etoo hebde faandaare maa e doole aadee? doofto-ɗaa sariya oo, walla ko ngoongɗin-ɗaa ko nan-ɗaa koo?”

Galaatiya’en 3:26-29– “Onon fuu on don bibbe Allah ngam nuddinki Almasiihu, ngam on fuu on lootaama nder Almasiihu, on borni Almasiihu. Yahuudu’en walaa Gerek’en, walaa maccuɗo walaa dimo, walaa gorko walaa debbo, ngam on fuu on gootel nder Almasiihu.

Galaatiya’en 4:5-6– “Sabu on ngoni bibbe, Alla neli Ruuhu Biyiiko nder berde men, Ruuhu noddata: “Abba, Baaba”. Ndeen noon a nattii wonde maccuɗo, kono ko a biɗɗo, nde tawnoo ko a biɗɗo, Alla wadii ma kadi ronoobe.”

1 Korintiyankoobe 6:19-20– “Mbele on nganndaa wonde banndu mon ko suudu Ruuhu Ceniido gondo e mon, mo keɗon e Alla oo, on ngonaa jeyi mon, on coodaama e coggu, dum noon teddinee Alla e banndu mon.”

1 Tesalonik’en 4:7-8– “Sabu Alla noddaani en softude, kono ko yoo en nguurden nguurndam cenidam, dum noon, saliido ndee doo tinndinoore, jabaani neddo, kono ko Alla dokkuɗo on Ruuhu mum Ceniido oo.”

C. Gondugol makko e men ko maande Alla (tammborde makko walla maande jabgol makko e jeyi makko). Dum ina rokka en miijo kisal.

Efesu’en 1:13– “Onon kadi, on naatii e Almasiihu nde on nani konngol goongawol ngol, Linjiila kisndam mon.

Efesu'en 4:30– “Taa mettin Ruuhu Ceniido Alla, mo on limti haa nyalnde rimdinki.”

2 Korintiyankoobe 1:21-22– “Jooni noon, ko Alla woni baawdo dartinde en e mon fof e nder Almasiihu, kanko neli en, o wadti en maande jeyi makko, o wadti Ruuhu makko e berde men, ngam hollirde ko arata koo.” Ruuhu oo siimtataa en; Ammaa Baaba don siifa en bee Ruuhu. Ruuhu woni tammorde walla maande wonde en njeyaa ko e Alla. Hol no nganndirten ko en tammorde? Alla wii ko min!

1 Yuhanna 4:10-13– “Bandiraabe, nde tawnoo Alla ina yidi en nii, enen ne ina poti yidde koye men, hay gooto meedaa yiyde Alla, kono so en njidondirii, Alla ina wuuri e men, gidli makko ina timma e men, en ngandii en nguurdii e makko, kanko kadi ina wuuri e men, sabu o rokkii en Ruuhu makko.”

D. Ruuhu Ceniido, mo Alla hokki Kerecee'en, ko kañum woni ɓamtaare ndonu men. Dum ina rokka en yaakaare. Ndee “earnest” ko njobdi adanndi, rokketeendi ngam hollirde wonde barke oo fof maa rokke. Ko dum gartirgol wonde ñalnde wootere maa en keɓ teddeendi makko.

Efesu'en 1:14– “Ko kanko woni depas gartiroowo ndonu men haa rimdinde been wonbe e jeyi Alla-ngam yettude teddungal makko.”

2 Korintiyankoobe 1:22– “O neli en, o wadi en maande jeyi maako, o wadi Ruuhu maako nder berde men ngam o hokka en ko warata.”

2 Korintiyankoobe 5:5– “Jooni noon ko Alla tagi en ngam duum, rokki en Ruuhu mum, ngam hollirde ko arata koo.”

III. O semmbidina en e baawde e nder neddo nder.

Efesu'en 3:16– “Mido ñaagii nde o semmbinta on e baawde makko e Ruuhu makko e nder bernde mon.”

IV. Omo hirjina en.

Kuude Nelaabe 9:31– “Ndeen eklesiyaaaji nder leydi Yahuuda e Galiili e Samariya fuu keɓi wakkati jam, be semmbidini, Ruuhu Ceniido semmbidini be, be duudi, be nguuri nder kulol Joomiraawo.”

V. O waylitii en e mbaadi Almasiihu.

Wuurde e nder men, Ruuhu ina wayla en e nanndi, natal, Alla, ina yaltina bibbe mum e nder men: yidde, weltaare, jam, muñal, neddaagal, moyyere, goondinal, neddaagal e jogaade hoore e nder men.

2 Korintiyankoobe 3:18– “Enen, eden njiya teddungal Joomiraawo, en fof eden njiyloo teddeendi Joomiraawo, en mbafti nanndude e makko e teddeendi beydotoondi haa abada, ndi ummorii ko e Joomiraawo, kanko woni Ruuhu.”

Galaatiya'en 5:22-23– “Kono bibbe Ruuhu woni yidde, seyo, jam, munyal, moyyere, moyyere, goongaaku, neddaaku e hakkilantaagal, sariya hadata dum.”

A. YIDDE: Ko e Ruuhu ummorii.

Heewbe ina cikka wonde gidli ko jikku walla ko neddo jogori wafde e goddo. Kono yidde nde woni 6i66e Ruuhu ndee wonaa 6ernde walla 6ernde, sabu a waawaa yamirde 6ernde kadi en njamiraama yidde. Yidde firti ko wafde ko moyyi. Ko golloraade (kuulal kanje). Matiyo 7:12 – “Ngam maajum, wadugo wobbe ko ngididon be ngadana on, ngam dum don kawta Tawreeta e annabo'en.” Almuudo Almasiihu ina waawi jogaade hono ndee yidde e nder nguurdam mum. Omo waawi yidde Alla e bernde makko fof haa e aŋbe makko. O waawi wafde cfum sabu Alla yamiri cfum kadi Ruuhu makko Ceniicfo ina wuuri e nder 6anndu makko mbele omo waawa 6eydude 6i66e Ruuhu yidde. Laawol moyyol ngam faamninde gidli ko janngude ko gidli wadata.

Roma'en 5:5– “Yaakaare ndee kadi mettinaani en, sabu Alla ruttii e berde men gidli mum e Ruuhu Ceniido mo o rokki en oo.”

1 Korintiyankoobe 13:4-7– “Yidde ina muñana, yidde ina moyyi. Yidde, nde mantortaako, nde mawnintaako. Nde wonaa jom njurum, nde yidaa hoore mum, nde tikkaani, nde jogaaki ko boni. Yidde weltotoo ko boni, kono nde weltotoo ko e goonga. Nde reena, nde hoolaaki, nde hoolaaki.”

B. JOY: Ko batte Ruuhu.

Weltaare ummotoo ko e anndude keewal baawde Alla. Golle Ruuhu Ceniido woni hokkugo nuddinbe seyo ngo Almasiihu hokki be.

Kuude Nelaabe 13:52– “Almubbe bee kebbini weltaare e Ruuhu Ceniido.”

1 Tesalonika'en 1:6– “On laatii min e Joomiraacfo, hay so on nji'ii torraaji mawcfi, on nja66ii konngol ngol e weltaare nde Ruuhu Ceniido hokki on.”

C. JAM: Dum ummotoo ko e Ruuhu. Ko kisal wonde jaaliido sahaa kala e nder Alla.

Roma'en 14:17– “Ngam laamu Alla wonaa ñaamde e yarde, kono ko peewal, jam e weltaare e nder Ruuhu Ceniido.”

Filipiyankoobe 4:5-7– “Woto cikkitodee hay huunde, kono e kala ko njid-don, ngaddanee Alla ko njid-don koo, e nder duwaawu e e ñaagaade, e yettoore, ndeen jam Alla burdo hakkille fof, reenan berde mon e hakkillaaji mon e nder Almasiihu lisaa.”

Roma'en 8:37– “Aa'a, e nder dee gede fof, en burii jaalteede sabu gido en.”

lisa fodani on, “Jam am mi hokka on” (Yuuhanna 14:27). Ndee doo bidbe Ruuhu Ceniido fawaaki e ngonka nguurndam sabu ko “jam Alla” mo Ruuhu Alla rokkata.

D. MUÑAL: Ko gollal yaafuya. Ko hollirde muñal e muñal so tooñanngede wadaama e wodbe. Ko muñal e les njiimaandi tikkere. Ko e Ruuhu Ceniicfo tan mbaawcfen timminde sariya gurcfo yaafuya. Ruuhu ina waawi hokkude en muñal ngal Alla jogii e yimbe bakkodinbe.

Roma'en 2:4– “Walla ada hollira majjere e ngalu moyyere makko, muñal makko e muñal makko, tawa ada anndi moyyere Alla ina ardoo ma e tuubugol?”

Roma'en 9:22– “Hol ko woni so tawii Alla subiima hollirde tikkere mum e anndude doole mum, o muñii e muñal mawngal gede tikkere makko peewniraade halkaare?”

E. MOYYERE: Ko yidde wadde ko moyyi, waasde bonnude wodbe. Ko yidde e golle. Laawol boodngol ngam weltinde Alla ko moyyere e bibbe mum wodbe.

F. MOYYERE: Ngoldoo sifaa ina seerti e moyyere no anniyaaji ceertiri e golle nii. Moyyere ko anniya, moyyere ko golle. Wontude moyyo ko golloraade ko moyyi.

Matiyo 25:34-36– “Ndeen laamdo oo wi'an wonbe e ñaamo mum bee: “Ngaree, onon barkinaabe e Baaba am, njabee ndonu mon, laamu ngu peewniraa on gila aduna o tagaa, sabu mido weeli, on ndokkii kam ko ñaami, mido gongdi, on ndokkii kam ko njarmi, mido wonnoo kodo, mido boornii comci, on noddii kam a yeewtindiima mi, mido woni e kasoo a arii njillude mi'.”

Moyyere ko yidde e golle moyye e wodbe. Piyeer wi'i Yeesu don yaha don wada ko woodi. Barnabas ko neddo moyyo, keewdo Ruuhu Ceniido e goondinal (Kuude 11:24 – “O neddo

moyyo, keewdo Ruuhu Ceniido e goondinal, yimbe heewbe ngardi e Joomiraawo”). So tawiino Kerecee’en ina keewi jogaade ndee doo bidbe Ruuhu Ceniido, maa yimbe heewbe tuubbe e Almasiihu.

G. GOONGA : Firti ko wonde koolaado, fotdo, koolaado, koolaado. Ko seecfa e nder nguurndam Kerecee’en 6uri teddude e wonde googcfincfo. Maccudo goonjdindo maa yobe Alla. E demngal goonjdinal, goonjdinal firti ko heewde goondinal haa timma. Iisa woni yeru men e goonjdinal.

1 Korintiyankoobe 4:2– “Jooni noon ina dabbi nde hokkaabe hoolaare bee kollirta ko ngoongdinbe.”

Matiyo 25:23– “Joom mum wi’i: “A wadii ko moyyi, maccudo moyyo, koolaado, ada goonjdini e gede seeda, mi wadta ma e gede keewde, ngaree, renndin weltaare joom maa!”

Ibraniyankoobe 3:1-4– “Ngam maajum, banndiraabe ceniibe, on don nder noddaango asamaan, njoodde miijooji mon dow Yeesu, nulaado e hooreejo almubbe mo min njabata, o goonjdini toddaado mo, bana no Muusaa goonjdini nder suudu Allah fuu.

H. NEBDO: Dum firti ko “wonde e les njiimaandi Alla.” Neddaagal wonaa tampere, ko doole de Alla jogori jogaade. Muusa ko yeru neddaagal’ (Limlebbi 12:3) Gerek en kuutoriima helmere neddaagal ngam siftinde daaba buubdo, jannginaado dooftaade jamirooje. Kerecee’en jogiibe ngal doo bidngel Ruuhu ina njanngina dooftaade jamirooje Alla, tawa ina wulla.

I. JOKKOL HOOREEJO: En mbaawaa dooftaade Alla tawa en njabaani. E nder 1 Korintiyankoobe 9:25 en njiyii yeru e ndee doo moyyere - “Kala yaañoowo e nder pijirlooji dii, ina yaha e nder janje tiidnde. Be mbadata dum ko ngam hebde kudol ngol duumotoo haa abada” Hakkilantaagal hoore, rewruude e Ruuhu Ceniido, ina wallita Kerecee’en keso oo, ina wallita Kerecee’en ngam habaade hoore mum neddo ina waawi umminde e kesam-hesamaagu nguurndam.

Hay so tawii ndee doo deftere e nder Galaatiyankoobe ina haala bidbe Ruuhu, eden njogii darnde e yellitaare maggal. Kuugal men ko gollude e bannge Ruuhu. Hol no Ruuhu gollortoo? O gollotoo ko e konngol ngol kadi omo ñaagoo en. Galatiya’en 5 don holla dow to en don nana wolde nde Ruuhu don ilna, nden en don yaha nder jamirooje maako, ngal doon sifa don yellitoo nder bernde men.

1 Piyeer 1:5-8– “Oon, ngam goondinki, on don ndeena on bee bawde Allah haa gartol kisndam maako, ngal don wara haa wakkati cakkitiidum, on don mbelmbelta masin, koo ngam wakkati

sedfa on don mari billa nder kala jarribooje fuu goonga e ina waawi addude yettoode, teddungal e teddungal nde lisaa-al-Masiihu feeñata, hay so on nji'aani mo, on ngoongdinii mo, on kebbinii weltaare nde limtaaka, teddunde.”

En ngandii o wayli en e natal lisaa nde en njiylotoo teddungal Almasiihu no woniri e daarorgal.

2 Korintiyankoobe 3:18– “Enen, eden njiya teddungal Joomiraawo, en fof eden njiyloo teddeendi Joomiraawo, en mbahti nanndude e makko e teddeendi beydotoondi haa abada, ndi ummorii ko e Joomiraawo, kanko woni Ruuhu.”

VI. Omo wallita e mawnugol men e nder ruuhu.

Roma'en 8:– “1Ko cfuum wacfi jooni, 6e ngoni e Almasiihu, kiita alaa, 2 sabu e nder Almasiihu lisaa, sariya Ruuhu nguurndam oo, 6eydii kam e sariya bakkaat e maayde, 3 sabu ko sariya waawaano wacfdde, sabu bakkaat ina leefni dum, Alla wadi ko nde neldi 6icfcfo mum e mbaadi necfcfo bakkodincfo Ngam goongaaji di Tawreeta don mari haaje timminki nder men, en nguurdataa bee gikkuuji men, ammaa bee Ruuhu.

“5 Wuurbe bee gikkuuji hakkeeki, hakkiilo mabbe woni dow ko gikkuuji dii yidi, ammaa wuurbe bee Ruuhu, hakkiilo mabbe woni dow ko Ruuhu yidi. 6 Hakkilo neddo bakkodindo woni maayde, ammaa hakkilo Ruuhu don jokki bee ngeendam e jam so 8 Be tagoore bakkaat jogori jogaade, mbaawaa weltinde Alla.

“9 Kono onon, wonaa bakkaat mon woni e dow mon, kono ko Ruuhu, so tawii Ruuhu Alla ina wuuri e mon, so neddo alaa Ruuhu Almasiihu, o jeyaaka e Almasiihu nder moodon, umminoowo Almasiihu diga mayde, o hokkan balli mon maaydi bee Ruuhu maako joodiido nder moodon.

“12 Ko cfuum wacfi, banndiraa6e, en njogii fartanje-kono wonaa e tagoore bakkaat, wuurdude e mum, 13 sabu so on nguurii e tagoore bakkaat, on maayat, kono so on mbarii golle bonze e Ruuhu, on nguurdad, 14 sabu 6e Ruuhu ardii mon ngonaa 6i66e Alla1 ko dum wadi on maccudo kadi ngam hulde, kono on kebii Ruuhu biddo, e dow makko min mbiyata: “Abba, Baaba.” 16 Ruuhu oo e hoore mum ina seedtoo e ruuhu men wonde ko en 6i66e Alla, 17 So tawii ko en 6i66e Alla, en ngoni ronoobe Alla, en ronoobe e Almasiihu, so en 6eydii e torra makko, mbele en mbaawa 6eydude teddungal makko.

“18 Mido sikki torraaji men hannde dii, nafataa ko nanndi e teddeendi ndi nganndu-daa ina peeña e men, 19 tagoore ndee ina daminii feeñde bibbe Alla, 20 sabu tagoore ndee yanii e majjere, wonaa e subaade hoore mum, kono ko e yidde rimdinoowo dum oo, mbele tagoore ndee ina yaakorii ngam bonnude e addude e ndimaagu teddungal bibbe Alla.

“22 Eden nganndi tagoore ndee fof ina ŋoŋdi no ŋoŋdi nii, haa hannde, 23 wonaa duum tan, kono enen, enen jogiibe bidbe Ruuhu oo, eden ŋoŋdi e nder berde men, nde tawnoo eden daminii nde en kebata bibbe men, ko dum woni ko min nji’ata koo Yaakaare hay dara.

“26 Ko noon kadi Ruuhu oo wallirta en e tampere men, en nganndaa ko potden ñaagaade, kono Ruuhu oo e hoore mum ina ñaagoo en e ŋoŋdi di konngudi mbaawataa siftinde, 27 kadi, gondo e yeewde berde men, ina anndi miijo Ruuhu, sabu Ruuhu ina ñaagotoo seniibe e yidde Alla.

“28 Eden nganndi Alla ina gollira e kala ko ina nafta yidbe mo, be o noddiri dum no yidiri dum nii, 29 sabu be Alla anndi gila ko adii, o subiima no be nanndirta e Biddo makko, mbele o laato biddo gadano e nder banndiraabe heewbe teddinaama.”

A. Hol ko woni neddo mo alaa Ruuhu?

1. O woni ko e les sariya Bakkaat; woni les njiimaandi bakkaat kadi waawataa wallude hoore mum. Omo yaha haa halkere. (aaye 2 kadi Galaatiyankoobe 5:17)

2. O waawaa dooftaade sariya. Lowre tagoore men, gaañiido e bakkaat, waawaa wadde ko Alla yidi en. Bakkaat fof. (ko 3)

3. O woni ko e laawol maayde. No baleejo buubtortoo nii, ko noon neddo mo alaa Ruuhu buubtortoo. Omo jogii miijo e bakkaat (aaye 5) omo yaha e dow jamirooje bakkaat (aaye 4). Daartol makko ko maayde. (aaye 6)

4. Omo haaba e Alla. Ko o wadata fof, nguurndam makko ina mettina Alla. (aaye 7)

O waawaa wadde golle moyye ngam anniyaaji e laabi moyyi. (aaye 8)

6. O don wuura ngam maayde haa abada. O sikkata ko goonga o wuuri kono omo wara hoore makko, haa abada. (aaye 13)

7. O hindaaka de o wonaa Alla. So neddo alaa Ruuhu hono maande jeyi Alla, o jeyaaka e Alla. (aaye 9)

B. Hol ko woni so neddo ina jogii Ruuhu?

1. Alaa fof ñaawoore. En njaafaama e Almasiihu. En dadii e mbaydi bonndi bakkaat, en mbaawa wurdude e les sariya goddo, sariya Ruuhu mo woni iwdi nguurndam goonga. (aayeeji 1-2)

2. En ndimɗinaama e maccungaagu Seydaane. Almasiihu jaali, o ñaawii bakkaat. En mbeltiima e doosgal bakkaat golloowo e men, maccudo en. (ay 2-3; 2 Korintiyankoobe 3:17; Galaatiyankoobe 5:13).

3. En mbaawi dooftaade Alla. Ko adii tuubde, en mbaawaano dooftaade Alla. Jooni noon, e Ruuhu ina waawi kadi ko yamiroore. (aaye 4 kadi Galaatiyankoobe 5:16).
4. En ngoni e les njiimaandi e njiimaandi Ruuhu. “No Ruuhu” hokki miijo dow no nguurdam men woni jooni Ruuhu Ceniido. (aaye 4)
5. En ngoni ko e mbaydi mawnugol. En puɗfoto ko e beydude koye men e gecfe Ruuhu. E nder jukkude e ndee laawol en tawat koye men ina beydoo yidde rewde Ruuhu. (ay 5-6)
6. En mbaawi weltinde Alla. Ko fayti e bakkaat, ruuhu men ina wuuri e yaafuya Alla. Ko fayti e maayde, balli men ummotoo ko e Ruuhu. (aayeeji 10-11)

C. Hol no neddo wacfata so ina jogii Ruuhu?

1. Woto mbi'en ko en doole en mbaadi bakkaat. Hay gooto e men fotaa ni bakkaat. Jooni en mbaawi, e Ruuhu, dooftaade Alla. (aaye 12)
2. Wadde maayde hoore mum e bakkaat gondo e men. lisa wii laawol nguurdam ko maayde (Marku 8.35; Yuhanna 12.25). En kuutortoo Ruuhu ngam warde tagdi men hakke, en nguura ngam Almasiihu. “Insecticide” tan ina wara banndu ko Ruuhu Ceniido. (aaye 13)
3. Jabde hoore maa ina ardoo Ruuhu; woni dooftaade Alla Baaba ngam yettude e yidde yaafniido bakkatuuji men. (aayeeji 14-17)

Hoolee e Alla. Ko en mbaawaa ko Geno waawi. So en nakkiraama konngudi duwaawu, Alla ina anndi fof. Jogaade hoolaare e makko hay caɗeele ɗe mbaawaa foolde (aayeeji 26-27).

VII. Gondugol Ruuhu ina addana en nguurdam cenidam.

1 Korintiyankoobe 6:19-20 – “Mbele on nganndaa banndu mon ko suudu Ruuhu Ceniido gondo nder mon, mo keɗon e Alla? On ngonaa jeyi mon, on coodaama e coggu. Ngam maajum teddinee Allah bee banndu mon.”

VIII. Ndimaagu ina wara, sariya ina yalta so en njiytii Ruuhu Galatiyankoobe 5:18. En rimɗinaama e jarribooji ɗi ngalaa nafoore ngam goonɗineede e sariya kadi en keɓii baawɗe dooftaade Alla.

Galaatiya'en 5:18 – “Kono to Ruuhu ardi on, on ngonaa les sariya.”

IX. En keɓii nokku mo moyyi e mawnugol ruuhu.

Roma'en 14:17 – "Ngam laamu Allah naa nyaamdu e yardu, ammaa goongaaku, jam e seyo nder Ruuhu Ceniido."

A. Min don tori nder Ruuhu.

Efesu'en 6:18 – "Njogoree bee Ruuhu wakkati fuu bee duwaawu e yamol fuu, bee hakkilo dow maajum, don yama on, don tokka du'aago ngam seniibe fuu."

B. En njicfi koye men e nder Ruuhu.

Koloosi'en 1:8 – "O anndini min yidde mon nder Ruuhu."

C. En mbeltiima hay e nder cadeele.

1 Tessalonika'en 1:6 – "On laati yerugo min e Joomiraawo, koo ngam on don mari torra mawdum, on jabbi konngol ngol bee seyo ngol Ruuhu Ceniido hokki on."

D. En ndewata nder Ruuhu.

Filipiyankoobe 3:3 – "Ngam enen ngoni tayoobe, enen rewoobe e Ruuhu Alla, eden mawnina Almasiihu lisaa, en ngoongdinaani banndu."

1. Hol ko lisaa rufi e dow yim6e fof nyalaande Pentekosta?

A. ___ Yaafuya e kala neddo

B. ___ Ruuhu Ceniido

C. ___ Doole ngam kala neddo wada kaawisaaji

2. Honde nde Ruuhu Ceniicfo fucfco hocfde e necfco?

A. ___ Jibineede

B. ___ Maayde

C. ___ Caggal maayde mabbe e bakkaat, wirneede e ummital, lootgol e nder Almasiihu.

3. So gooto gondo e Almasiihu jabii, Ruuhu Ceniido waylan be no Alla nii.

T. F.

4. Hol heen ko WONAA bidbe Ruuhu?

A. ___ Yidde

B. ___ Weltaare

- C. ___ Jam
- D. ___ Muñal
- E. ___ Moyyere
- F. ___ Ko aldaa e bakkaat
- G. ___ Moyyere
- H. ___ Goongdinal
- I. ___ Neddaagal
- J. ___ Hakkilanki hoore

5. Kerecee'en, gooto e Almasihu, ina waawi wuurdude e sifaa bakkaat?

T. F.

HABDE RUUHU CENIIDO ALLA

Jannde 6

Ruuhu Ceniido Alla, mo konngol Joomiraado ari e men, mo Alla Baaba e Alla Biddo nguurdi e men, ko neddo. Ina waawi wadde bakkaat e makko, no bakkaat e Baaba e Biddo waawirta nii. Bakkaat gooto keeriido (bonnde) ina heewi wiyeede ko "bakkaat mo yaafataa".

INA WADI BURDE BURDE (HAALDE) RUUHU CENIIDO

Matiyo 12:31-32– "Mido wi'a on, kala bakkaat e kala tooñange, yimbe njaafataa, kono tooñange Ruuhu oo yaafataa, kala haaloowo ko boni e Bii Neddo, yaafeete, kono kala haaloowo ko boni e Ruuhu Ceniido, yaafataake, e oo aduna, walla e jamaanu garoowo."

Marku 3:29– "Kala bonnudo Ruuhu Ceniido oo yaafataake, o wadii bakkaat duumotoodo."

Hol ko woni fenaande e Ruuhu Ceniido? Binndande kuutortoode ndee doo konngol tan ko: Marku 3:20-30 e Matiyo 12.22-32. E nokkuuji didi dii fof, lisaa ina jeertina Farisa'en e winndoobe ko fayti e majjere mabbe nde addani be wiye kaawisaaji lisaa (wadi ko e doole Ruuhu Ceniido) ko jinneji. Marku 3:29-30 hollirii wonde sabaabu jeertinaango lisaa ina jokkondiri e seedtaade binnditagol ngol. Ko dum wadi eden mbaawi wiye wonde :

A. Bonnude Ruuhu Ceniido ko bakkaat anniyaade jogaade golle Ruuhu, badaafe ngam jibinde goondinal e Almasiihu, e jinneeji, hadde neddo hono oo arde e goondinal.

B. Ko bakkaat mo yaafataa sabu hono necfco oo warataa googfin'de Almasiihu to 6e mbaawi he6de yaafuya.

C. Wonaa yim6e sikkitaare mbacfi ndee bakkaat kono ko necfco mo yidaa anndude Alla.

D. Ngol "bakkaat" fotani nanndireede e Kuude Nelaabe 5:1-11; Ibraniikoobe 6:4-6 e 1 Yuhanna 5.16-17. Won ko nanndi heen nde tawnoo deefoo binndande ina kaala ko fayti e jabde Almasiihu e Linjiila e anniya. Kono haa jooni, e nder mbaydi linjiilaaji, 6uu6ol Ruuhu Ceniicfo ina joginoo doole kaawisaaji lisaa e jinneeji wonaa e Ruuhu Ceniicfo.

INA WADI HUURDE RUUHU CENIIDO

Ibraniyankoobe 10:26-29– "So en njokkii e wadde bakkaat e anniya caggal nde kebden ganndal goonga, alaa ko heddi e sadak ngam bakkatuuji, kono tan ko kulhuli ñaawoore e yiite buubdo, buubnoowo añbe Alla neddo ina foti ñaaweede, mo yakkitii Bii Alla e koyde mum, mo yetti yiyam aadi ceninoodo mo oo, mo yattini Ruuhu mo moyyere oo, ko huunde nde sellaani?"

Ngal bakkaat wadi dum ko Yahuudu'en be calii nuddinki baawo be laati pukara'en Almasiihu.

INA WADI WODDUDE YITE RUUHU

1 Tesalonik'en 5:19 "Taa buubnu yiite Ruuhu."

Ko dum woni bakkaat waasde yettude golle Ruuhu e nder nguurndam maa. So tawii Ruuhu rokkii ma dokkal, gollal walla gollal e nder banndu Almasiihu kono a huutoraaki dum walla a huutoraaki dum, ada yaltina Ruuhu jidfo gollude e nder nguurndam maa. So ada jokki e wiye mo "alaa", yiite Ruuhu ina mumtoo.

INA WADI METTINDE RUUHU CENIIDO

Efesu'en 4:25-30– Haaldude e wonbe e Almasiihu jogiibe Ruuhu Ceniido joodiido e mabbe, Pool wiyi “25Ko dum wadi gooto e mon fof yo woppu fenaande, haalda e goondinal mum, sabu enen fof ko en terde banndu wooturu ko wujjude nattii wujjude, kono ina foti gollude, wadde ko nafata e juude mum, mbele ina waawa renndude e wonbe e cadeele 29 Woto njabee haala bonka yalta e hunuko mon, kono tan ko ina wallita e mahde wodbe fawaade e haajuuji mum en, mbele ina naftoroo been be ngonaa hedotoobe maande ngam nyalnde rimdinki.”

En mbaawi wadde dum e:

Demngal laabngal (aaye 25 “Ko dum wadi gooto e mon fof yo woppu fenaande, haalda e banndiraabe mum goonga, sabu enen fof ko en tergal gootal” e aaye 29 “Woto haalaaji bondi yaltu e hunuko mon, kono tan ko ina wallita e mahde wodbe be ina mbaawi naftoraade”).

E konngudi tikkere e wodbe (aaye 26 “E nder tikkere maa, woto mbaftu bakkaat: woto daccu naange mutta tawa ada tikkani”).

E wujjude e majjere (aaye 28 “Wujjoowo oo, woto wujju, kono yoo gollu, golla ko nafata e juucfe mum, mbele ina he6a ko renndini e 6e ngalaa.”) Gecfe tokoose ina njogii nafoore. Siftor ko kanko woni sehil men haa abada.

INA WADI FEENAARE e JARRINDE RUUHU CENIIDO

Kuude Nelaabe 5:3– “Ndeen Piyeer wi'i: “Ananiyas, hol no Seydaane hebbiniri bernde maa haa a fenni Ruuhu Ceniido, a reeni hoore maa huunde e kaalis mo keb-daa ngam leydi ndii?”

Kuude Nelaabe 5:9– “Piyeer wi'i mo: “Hol no mbaawirtaa ja6de jarribaade Ruuhu Joomiraacfo? Ndaar, koye wor6e wirn6e gorko maa ina ngoni e damal, 6e njaltina ma kadi.”

INA WADI HABDE RUUHU CENIIDO

So yim6e ina 6eydoo 6eydude konngol Alla ngol yim6e 6e 6eydi e Ruuhu, 6e 6eydii 6eydude Ruuhu.

Kuude Nelaabe 7:51– “Onon yimbe tiidbe daande, on berde e noppi di taadaaka, on nanndi e baamiraabe mon: on don yama Ruuhu Ceniido wakkati fuu!”

INA WADI MUURTUDE E RUUHU CENIIDO

Jabuura 106:33– “Ngam be murtufi e Ruuhu Alla, konngudi di njuumri njalti e hunuko Muusaa.”
Jabde dooftaade ko murto.

INA WADI SOBDE RUUHU

1 Korintiyankooobe 6:19– “Mbele on nganndaa wonde banndu mon ko suudu Ruuhu Ceniido gondo e mon, mo keɓɓon e Alla oo, on ngonaa jeyi mon.”

1. Bonnude Ruuhu Ceniido ko miijaade jogaade golle Ruuhu Ceniido e jinneeji.

T. F.

2. Kerecee'en ina mbaawi jokkude e wadde bakkaat caggal nde o hebi ganndal Goonga.

T. F.

3. Kerecee'en ina mbaawi ittude Ruuhu e nguurndam mum en.

T. F.

4. Mbele ina waawi wonde Kerecee'en ina mbaawi fenaande e Ruuhu Ceniicfo?

T. F.

DOKKE RUUHU CENIIDO NGAM GOLLAL

Jannde 7:

lisa, wartugo haa asama, hokki yimbe dokke bee Ruuhu Ceniido. Ngam faamde ndee doo widto, ma en peccu dokke dee e pecce didi :

1. Dokke jokkondirde e waaju konngol adanngol ngam tabitinde bayyinaango ngoo e maandeeji e kaawisaaji. Dee dokke maa ngona kaawisaaji, ko juuti.

2. Dokke ɗe kuutortenoɗ ngam banndiraabe e golle, gooto e mabbe fof. Dee dokke ngonnoo ko duumiide, ina njokki haa hannde.

Feccere e pelle ɗiɗi dee, fawaaki no feewi, kono, sabu won dokke ina nanndi e dogde e pelle ɗiɗi ɗee kala. Yeru, dokkal annabaaku hollirii kuugal kaayeeɗi walla kuugal burngal mawnude ngam hebde ganndal Alla kono kadi ina huutoree ngam gollanaade (mahde) banndiraabe.

TOB'DERE DOKKE RUUHIJI INA HAALA JUBBINDE EKLESIYA E MOYYERE ALLA.

A. No banndu Almasiihu gollirta

1. Ekklessiya woni banndu Almasiihu

Efesu'en 1:9-10– “O anndini en sirru yidde maako bana no o yidiri, nde o yidi wadugo nder Almasiihu, ngam wadugo kuugal to wakkatiji maako timmi, ngam hawtugo ko woni dow asama e lesdi fuu les hoore woore, Almasiihu.”

Koyngal lisaa ko jogaade eklesiya no o woniri nii. Bana ekklessiya Yeesu Almasiihu, banndu ruuhu Almasiihu, anndal men ɗon walla en anndugo faandaare men nder ngeedam malla kuugal men nder duniyaaru. Enen ngoni kuutorgal Alla ngam hawrude gede fof e yimbe fof e lisaa. Ko ɗum wadi en woodde. E nder golle ko mbadaten koo maa anndu faandaare men e nguurndam. Kuugal ma ngal Allah hokki ma, maa wallit ngam hebugo kuugal man. Ngam hebtinde ngool koyɗol ina yobi ko heewi. En kaani yeddugo ko'e men e ɗowntanaago Yeesu bana hooreejo malla mawɗo gaynaako ekklessiya.

2. lisa woni hooreejo ekklessiya.

Efesu'en 1:22NKJV – “O watti kuuje fuu les kosde maako, o hokki mo hoore kuuje fuu haa Ekklessiya.”

Efesu'en 4:15NKJV – “Kono, to en ɗon wolwa goonga nder yidde, en mawna nder kuuje fuu haa Almasiihu woni hoore.”

Efesu'en 5:23NKJV – “Ngam gorko woni hoore debbo, bana no Almasiihu woni hoore Ekklessiya, kanko woni kisnoowo banndu.”

Koloosiyankoobe 1:18NKJV – “Kanko woni hoore banndu, Ekklessiya, kanko woni fuddam, kanko woni arandeejo nder maaybe, ngam kanko laatoo ardungal nder kuuje fuu.”

Koloosi'en 2:19NKJV – “Nde don jogga hoore, nde banndu fuu don nyaama, don hawta bee jokkirgal e limgal, don mawna bee semmbe diga Allah.”

3. Golle dee ko lisaa, Hooreejo jeyaa. Ko kanko yubbinta golle dee. O don yama ko kala tergal banndu foti wadugo nder ekklessiya. Feccere men ko dooftaade mo e etaade anndude ko o yidi en mbaɗa, ñalnde kala, e nder njuɓɓudi e nder golle. Enen e hoore men ko en yaañiibe e makko.

4. lisaa wonaa tan ɓicfcfo ɓaleejo. Kono O woni ko e golloraade golle eklesiya fof. Ko lisaa woni ardotoodo, yubbinoowo, yeewndotoodo e duroowo banndu nduu mbele en mbaawa wonde ko o yidi en ngona e wadde ko o yidi en mbaɗa. En dabbita wakkati fuu dabare maako, ardungal maako, hakkiilo maako e yidde maako nder kuude men.

Efesu'en 1:22-2:1– “Alla watti kuuje fuu les kosde maako, o toɗɗii mo hoore dow kuuje fuu ngam Ekklessiya, kanjum woni banndu maako, timmoode mo hebbini kuuje fuu e kala laabi fuu.”

5. Yeesu don huuwa hande bee Ruuhu Ceniido, don hokka dokke malla kuude haa terde banndu ngam kuugal ekklessiya.

1 Korintiyankoobe 12:1-20 – “Jooni noon, banndiraabe, ko fayti e dokke Ruuhu, mi yidaa on ngona majjere. On ngandii nde on ngonnoo heeferbe, on njibinaama, on njippiima e sanamuuji muumɗi Joomiraacfo,’ so wonaa e Ruuhu Ceniido.

“Dokke feere-feere ina ngoodi, kono Ruuhu gooto, kuugal feere-feere ina woodi, ammaa Joomiraawo gooto, kuude feere-feere ina ngoodi, ammaa Alla gooto woni golloowo de fuu nder yimbe fuu.

“Jooni kam fuu Ruuhu hokkaama baawde ngam nafuuda yimbe fuu, goddo hokkaama haala hikma bee Ruuhu, goddo hokkata haala anndal bee Ruuhu gootel, goddo hokkata goondinki bee Ruuhu gootel, goddo hokkata baawde nyawndiigu, goddo hokkata bawde kaayeeɗi ruuhuuj, goddo oo ina haala demde ceertude, goddo o ina rokka dum firo demde ceertude dee fof ko golle Ruuhu gooto, o rokka dum gooto fof no yidiri.

“Banndu ko gootum, hay so tawii ina wadi terde keewde, hay so tawii terde mum fof ina keewi, de ngoni ko e banndu wooturu, hono noon Almasiihu woniri, sabu en fuu en lootaama e Ruuhu gooto, en mbafti banndu wooturu.

"Jooni noon banndu nduu wonaa e tergal gootal kono ko e tergal keewngal. So tawii koyngal ina wiya, "Ndeke mi wonaa junngo, mi jeyaaka e banndu", dum woppataa ngam duum woppataa wonde tergal banndu. So nofru wi'ii, "Ndeke mi wonaa gite, mi jeyaaka e banndu," dum wontataa ko tergal banndu cele. hol to banndu nduu fof wonnoo nofru, hol to banndu nduu yubbini terde dee, no o yidiri fof nii, hol to banndu nduu wonata No woniri nii, terde dee ina keewi, kono ko banndu wooturu?

gooto. Ruuhu don jo'ina en nder banndu:

Banndu ko dental, hay so tawii ina wadi gede keewde; tee hay so terde mayre fof keewi, de mbafta ko banndu wooturu. Ko noon kadi wonande Almasiihu. Ngam en fuu en lootaama bee Ruuhu gootel ngam en laati banndu wooru, koo Yahuudu'en, koo Gerek'en, maccube koo rimbe, en fuu en hokkaama Ruuhu gooto ngam en njara. (aayeeji 12 e 13)

b. Ruuhu ina wuuri e nder men

Si de fuu laati tergal gootal, hol to banndu laatotono? (aaye 19)

c. Ruuhu ina hokka terde banndu dokke

Golle ina ceerti, kono Alla gooto ina gollira de fof e nder yimbe fof. Jooni noon, gooto fof ina hokka feeñinde Ruuhu ngam moyyere renndo. (aaye 6-7)

d. Dee gede fof ko golle Ruuhu gooto, o rokkata de gooto fof no yidiri. (aaye 11)

e. Kono e goonga Alla yubbini terde banndu nduu, kala heen terde no o yidiri nii. (aaye 18)

6. Almasiihu yubbini ekklessiya maako bee Ruuhu bee dokke. Dum firti ko njubbudi ndii buri heewde ko jaagorde, linjiilaaji e been toppitiibe won e fannuuji golle. Kala tergal ina jeyaa e fedde nde.

B. Moyyere Alla

1. Moyyere hokkaande:

gooto. E nder yaafuye hakkeeki, .

Efesu'en 2:4-9– “Kono ngam yidde maako mawnde haa en, Allah, mo yurmeende maako mawni, wuurtini en bee Almasiihu, haa wakkati en maayi nder hakkeeki men, ngam mo'ere maako on hisnaama, Allah ummini en bee Almasiihu, joddini en bee maako haa asama, nder Almasiihu Yeesu, ngam haa wakkatiiji garooji, o holla en mo'ere maako nde walaa nanndi bee Almasiihu Yeesu ngam mo'ere on hisnaama, ngam nuɗɗinki-ɗum naa diga hoore mon, ɗum dokkal Allah naa diga kuude mon, ngam godɗo waawa mantoraago.”

b. E nder nguurndam men ñalnde kala.

2 Korintiyankoobe 9:8– “Alla ina waawi beydude moyyere e mon kala, mbele e kala sahaa, njogoon ko njid-ɗon fof, mbaawon wadde golle moyye kala.”

c. Hay gollal ngal mbaɗata Alla e nder laamu mum ko moyyere nde o rokkata

Efesu'en 3:7-8– “Mi laati maccuɗo Linjiila ngam dokkal mo'ere Allah hokki yam bee kuugal baawɗe maako, koo ngam mi buri famɗugo nder lenyol Allah fuu, mo'ere hokkaama yam: waajaago lenyi feere, jawdi Almasiihu mo limtataa.”

d. Moyyere Allah hokki en kuude ngam en mbaɗa nder ekklessiya.

2. Konngol “dokkal” ngol ina teentina wonde ko huunde dottaande. Ko e moyyere

1 Piyeer 4:10-11– “Mo woni kala ina foti huutoraade kala dokkal ngal o hebi ngam gollanaade wadɓe, e huutoraade moyyere Alla e nder sifaaji mum ceertuɗi. So nedɗo ina haalda, yo wad ɗum no haaloowo konngol Alla nii. So nedɗo ina gollana, yoo wad ɗum e semmbe mo Alla rokki, mbele e nder geɗe kala ina teddinee Almasiihu e baawɗe mum haa abada Aamiin.”

Roma'en 12:3-6– “Ngam ngam mo'ere hokkaama mi, mi ɗon wi'a gooto nder mon fuu: Taa miija hoore ma burna ko foti, ammaa miija hoore ma bee hakkiilo laabɗum, bana no Allah hokki ma, bana no gooto nder men fuu woodi banndu wooturu, terɗe ɗuudɗe, non boo terɗe ɗe'e fuu ɗon mari banndu woore jeyaa ko e heddiibe bee fof. En njogii dokke ceertuɗe, fawaade e moyyere rokkaande en So tawii dokke ɗe nedɗo rokki dee ko annabaagal, yo o huutoro ɗe no fotiri e goondinal makko.”

3. “Ko Alla hokki mi ngam mi wada nder ekklessiya?” “Ko woni kuugal ngal Yeesu subi ngam am nder ekklessiya?” “Hol ko woni dokkal am?”

Eden poti siftorde wonde en kebataa nokku men e nder banndu sabu doole men; ko Alla (Iisaa, e Ruuhu) rokkata d̄um. Kuugal ma nder ekklessiya fotaay laataago ko subɪ ngam hoore ma amma ko o subɪ ngam ma.

II. DOKKE RUUHI KO GOLLAL, GOLLE, SERWIIS, MINISTERI, GOLLAL

Roma'en 12:3-8– “Ngam ngam mo'ere hokkaama mi, mi don wi'a gooto nder mon fuu: Taa miija hoore ma burna ko foti, ammaa miija hoore ma bee hakkiilo laabɗum, bana no Allah hokki ma, bana no gooto nder men fuu woodi banndu wooturu, terɗe d̄uudɗe, non boo terɗe de'e fuu don mari banndu woore jeyaa ko e heddiibe bee fof. En njogii dokke ceertude, fawaade e moyyere rokkaande en, yo o huutoro d̄um e dow goond̄inal mum, yoo o gollo so tawii ko jannginde, yo o janngin so tawii ko generous to; yo o laamo e tiidnaare, so tawii ko yurmeende, yo o wad̄ d̄um e weltaare.”

A. Dokke ko golle (golle, golle, golle, golle, darnde) de aan, hono tergal banndu Almasiihu, timminirta.

1. Dokke ngonaa talande. Hay so tawii kala e kala doole e doole ina poti huutoreede e huutoraade dokkal maa. Yimbe ina njibinaa e doole (baawde tagoore) kono dokke ina ndokkee yimbe tan so tawii ko e nder banndu Almasiihu. Dokke d̄uudɗe nder Alkawal Kesal donno haa yaasi laamu talande, baawde nafooje (demde, Pol laataaki haaloowo yeeso jamaa, wobbe nulaabe laati liddi di janngaaka, be subaama, nden be jannginaama haa kuugal man.)

2. Dokke ngonaa nedɗaagu (muñal, teddungal, cuusal, haala laabtuka ekn). Dokkal ngal Piyeer e Pool ndenndi ko dokkal nulaado, hay so tawii ko jikkuuji ceertudi.

B. Dokke ko kuugal ngal terɗe feere-feere hokki Yeesu ngam huuwugo bee laawol feere.

1. Enen fof eden poti golloraade kono won heen ko diineeji; woni gollotoobe jogiibe kaayitaaji keertiidi.

2. Enen fof eden poti waajaade kono won heen ko waajaade.

3. Enen fof eden poti yurmeende kono won heen ina njogii dokkal yurmeende.

4. Enen fof eden poti wallitde kono won heen ina njogii dokkal dokkugol.

5. Enen fof eden poti toppitaade koye men kono won heen ko gaynaako (mawbe, pastoraaji, gardiido [reenoobe walla reennoobe]).

Efen mbaawi jeyeede e fannuuji keewdi e golle kono won golle de min noddiraa haa teenti. Ko deen ngoni dokke men. Naamnal burngal teentude e ngaldoo nanondiral ko fayti e dokke wonaa “Joom am, hol ko njiddaa mi wadde?” kono ko “Joom am, hol gollal njid-daa mi teentina walla mi halfina hoore am?” Miijo-dee e dokke dee ko keeriindi mon.

C. Wonaa terde fof njogii dokke goote kono kala Kerecee'en ina njogii dokke goote walla ko buri dum. A hokkaama kuugal, kuugal, kuugal, kuugal nder ekklessiya. Ko lisaa, e Ruuhu Ceniido rokki on dum. Kala tergal e banndu ina foti hebde nokku mum, ina foti heblude hoore mum e golle mum. Gooto e men fof ina foti naamnaade hoore mum ndee naamndal: “Hol ko woni darnde am e nder ekkol?” walla “Hol ko ngonmi e banndu Almasiihu?” Jaabawol laabngol ko: “Kuugal am nder ekklessiya woni wadugo ko Joomiraawo subu ngam mi wadde.” “Kuugal am fawii ko e dokkal ngal Alla rokki mi ngal.” Fotde gooto fof ko fawaade e ko Alla rokki dum. Roma'en 12:3 e 6 – “Mido wi'a kala mo woni nder mon, taa o miijo hoore maako burna ko o foti miijo, ammaa o miijo dow ko laarani goondinki maako, bana no Allah hokki moye fuu goondinki maako ... Ngam non, ngam en mari dokke feere-feere bana no mo'ere hokkaa en, en don annabaaku, en don naftira bee annabaaku.”

Naamnal ngal noon wontata ko “Hol ko Alla rokki mi wadde e nder Eklesiya?” “Ko woni kuugal ngal Yeesu subu ngam am nder Ekklessiya?” “Hol ko woni dokkal am?” Dokkal maa walla gollal maa ina waawi waylaade e nder yontaaji hono no Etiyen fucfiri toppitaade peccugol nyaamdu e rew6e 6ee (Kuule 6: 4-5) caggal mum wonti Linjiila (Kuule 21:8).

III. DOKKE INA WIYETEE “DOKE RUUHI”.

2 Timote 3:16-17– “Binndi dii fof ko Alla ummini dum en, ina moyyi e jannginde, e feewnude, e feewnude, e jannginde peewal, mbele neddo Alla ina waawa wadde kala golle moyye.”

Konngol Alla ina hebbina en ngam gollal men. E nder konngol ngol neddo Alla oo hebat kabirde ngam golle dee. Dum firti ko golle dee ina poti wonde ruuhuyankooje sabu konngol ngol ina haalda e gede ruuhuyankooje. Yeru, Biibal ngal janngintaa golle kabirde. Nde jannginaani en no kuutortoden kuutorde mahdi, hiisaaji e ordinateeruuji. Kono, Konngol ngol ina feewna kabirgal ngam wadde golle ruuhuyankooje nder njulaagu mum. Dokke ina kaala ko fayti e naatde e Alla e yimbe. Efen poti huutoraade deen dokke ngam gollanaade koye men kadi dum ina addana Alla teddungal. Duum ina hollita kadi laawol gootol wonde dokke ngonaa doole walla karallaagal. Karallaagal kabirgal e mahde cuudi ummoraaki e konngol kono doole makko ina mbaawi huutoreede ngam teddinde Alla. Ngaldoo talannde ina waawi wadde mo e nokkuuji e ngonkaaji ngam heblude haajuuji yimbe. So neddo ina haani talannde mum, ina waawi yahde

rokkude ndeen haaju, so o rokkaama fartanje, ina waawi renndude gede ruuhuyankooje e mbaadi ruuhuyankoori.

IV. YU'BBINDE EKLESIAJI E DOKKE INA CEERTI KONO INA GOOTI

A. 1 Korintiyankooje 12:1-11 – “Jooni noon, banndiraabe, ko fayti e dokke Ruuhu, mi yidaa on ngona majjere. On ngandii nde on ngonnoo heeferbe, on njibinaama, on njippiima e sanamuuji muumdi Joomiraacfo,’ so wonaa e Ruuhu Ceniido.

“Dokke feere-feere ina ngoodi, kono Ruuhu gooto, kuugal feere-feere ina woodi, ammaa Joomiraawo gooto, kuude feere-feere ina ngoodi, ammaa Alla gooto woni golloowo de fuu nder yimbe fuu.

“Jooni kam fuu Ruuhu hokkaama baawde ngam nafuuda yimbe fuu, goddo hokkaama haala hikma bee Ruuhu, goddo hokkata haala anndal bee Ruuhu gootel, goddo hokkata goondinki bee Ruuhu gootel, goddo hokkata baawde nyawndiigu, goddo hokkata bawde kaayee fi Ruuhuuji, goddo o hokkata demde feere-feere, goddo o hokka dum firo demde feere-feere, dum fuu dum kuugal Ruuhu gooto, o hokka dum koo moy fuu bana no o yidiri.”

1. Nder ekklessiya woodi kawtal nder feere-feere. Dum yiyaama nder dokke feere-feere, de Ruuhu gooto hokkata fuu. Kerecee'en feere-feere don mari dokke malla kuude feere-feere nden kambe fuu be don naftira ngam welwelo hakkunde mabbe. (aayeeji 4-7)

2. Ko woni doo, e yeru Pool, ko dokke ruuhuyankooje kaawniide de Ruuhu Ceniido rokkata. Alkawal Kesal don siftora dokke de kaayee fi. (aayeeji 8-10)

Kuude Nelaabe 14:3– “Noon Pool e Barnabas njoodii toon wakkati duuddum, be don wolwa bee cuusal ngam Joomiraawo, mo tabitini haala mo'ere maako, o hokki be bawde wadugo maandeeji e kaayee fiiji kaawniidi.”

Ibraniyankooje 2:3-4– “Hol no mbaawirten dadde so en njejjitaani kisndam mawdam hono dam?Ngol kisndam, ngol Joomiraado adii haalde, ko nannoobe dum bee tabitini dum en, Alla kadi seediima dum e maandeeji, e kaawisaaji e kaawisaaji ceertu di, e dokke Ruuhu Ceniido pecciraade no yidiri nii.”

e kadi dokke de ngonaa kaawisaaji

Efesu'en 4:11– “Ko kanko rokki won heen nulaabe, wodɓe annabaabe, wodɓe waajotoobe, wodɓe kadi duroobe e jannginoobe.”

Roma'en 12:7-8– “So tawii ko golloowo, yo gollin, so tawii ko jannginoowo, yo janngin, so tawii ko hirjinde, yo hirjin, so tawii ko wallude wodɓe, yo rokku be no feewi, so tawii ko ardaade, yo ardo e dow tiidnaare, so tawii ko yurmeende, yo wad dɗum e weltaare.”

3. Ko Ruuhu gooto rokkata tergal gootal dokkal gootal, tergal gootal dokkal ngal. Ko Ruuhu woni ko waɗata feere hol nedɗo keboowo hol dokkal. Jogiido dokkal tati buraani jogiido dokkal gootal. Nedɗo jogiido dokkal ganndal buraani nedɗo jogiido dokkal demɗe. (aaye 11)

B. 1 Korintiyankoobe 12:12-31 – “Banndu nduu ko huunde wootere, hay so tawii ina wadi terɗe keewɗe, tee terɗe mum dee fof ina keewi, de ngoni ko e banndu wooturu.

"Jooni noon banndu nduu wonaa e tergal gootal kono ko e tergal keewngal. So tawii koyngal ina wiya, "Ndeke mi wonaa junngo, mi jeyaaka e banndu", dɗum woppataa ngam dɗum woppataa wonde tergal banndu. So nofru wi'ii, "Ndeke mi wonaa gite, mi jeyaaka e banndu," dɗum wontataa ko tergal banndu cele. hol to hakkille nande wonata? So tawiino banndu nduu fof ko noppi, hol to hakkille uurngol wonata?

“Yitere waawaa wiyde junngo, “Mi haajaani ma!”, hoore ndee kadi waawaa wiyde koyɗe, “Mi haajaani ma!”, ko wonaa dɗum, deen gefe banndu nanndude e burde leelde, ko huunde nde alaa e sago, kadi gefe de cikkuɗen ina pamɗi teddungal, ko gefe tedduɗe de ngalaa do kaadi special treatment. Kono Alla hawritii terɗe banndu nduu, o rokkii terɗe de ngalaa heen teddungal, mbele terɗe dee ina poti jogaade hakkille no fotiri So terɗe dee ina tampina, kala terɗe ina tampina dɗum en.

“Jooni noon, on ngoni banndu Almasiihu, gooto e mon fof ko tergal mum, e nder Eklesiya, Alla subii ko adii fof nulaabe, annabaabe didabere, jannginoobe tatabere, caggal dɗum wadoobe kaayeeffiji, been jogiibe dokke sellinoowo, been waawbe wallude wodɓe, been jogiibe dokke laamu, e been haaloobe demɗe ceertude Mbele kambe fof ko kambe ngoni jannginoobe?

1. Nder ekklessiya woodi kawtal bee feere-feere. Dum yiyaama e ko eklesiya siforii no banndu nii. (aaye 12)

2. Terɗe Almasiihu ina keewi. Kala tergal ina jogii nafoore. Nedɗo kala ina haani kadi fof ina foti golloraade e nder banndu ngam wellitaare banndu. (aaye 14)

3. Yimbe ina mbiya sahaa e sahaa fof : "ko miin woni Eklesiya", yidde teentinde wonde Eklesiya ko yimbe wonaa birik e semmbe. Kono, ngam burde laabtude, eden poti wiyde "Minen ko min eklesiya" e "miin ko mi gooto e terde banndu Almasiihu".

4. Alaa tergal gollotoo e hoore mum. Kala tergal, seertungal e banndu, maa jokku haa buubta, maaya, buubna. Won wiybe: "Mido goondini lisaa, kono mi tawtoraaka eklesiya." Ngoldoo miijo ko teemedere e nder teemedere ko feewaani. Seertudo e banndu, junngo waawaa wallude banndu. Ko goonga terde ceertude ina njogii gefe ceertude, kono fof ina ngolloo e nder banndu. No Efesu'en 4:15-16 wi'i: "So en kaali goonga nder yidde, en mawna nder kuuje fuu haa nder maako mo woni hoore, bana Almasiihu, mo banndu fuu don joga, don jogga bee ko kala jokkirgal hokkata, bana no kuugal gootal nder banndu fuu ngam mawnugo yide." (aaye 21)

5. lisa hokka on laawol. Terde dee ngalaa haaju e naamnaade yamiroore terde keddiide dee ngam wadde golle mum en. Ko min terde banndu, gooto fof ina jogii gollal mum (dokkal mum). Juude, ada sokli naamnaade yamiroore ngam wadde golle junngo. Aan ko a junngo – wad golle maa ! Eey, eden poti jokkondirde, gollondirde e jokkondirde, ngam wellitaare e ngootaagu banndu. Ko waawi heen wonde fof, yoo junngo buubngo lampa kaa jokkondir e koyngal dariingal e nder ndiyam ngal ! Eden poti jokkondirde, eden poti gollondirde, kono eden poti huutoraade dokkal ngal Alla rokki en ngal ngam huutoraade.

6. Kala tergal eklesiya ina jogii nafoore. Tergal kala ina haani. Ina gasa tawa won miijotoodo "mi waajataa, mi janngintaa kalaas. Banndu nduu haajaani mi." Ko wonaa goonga! Hol no eklesiya wonata so tawii terde mum fof mbadii ko gootum? Joomiraacfo noddaani en fof yoo en mbac ko gootum. Wonaa gooto fof jogii darnde wootere e nder ekkol. Ruuhu hokkata terde banndu Almasiihu dokke fodde haaje banndu nduu. Joomiraacfo, ko kanko woni hoore, ina anndi no banndu nduu yubbinirta. O meecfaa wacfde banndu nduu fof gite walla kosngal fof, ekn... O hokkata banndu nduu golleeji ceertucfi ngam heblude haajuuji eklesiya oo fof. (aaye 21)

7. Kala tergal ina jogii nafoore, ina haani. Nate ina mbaawi miijaade "Banndu nduu alaa ko haani e am. Miin mi alaa nafoore. Ina waawi woodde tawa mi alaa heen." Kono, so buubol naatii e noppi am, alaa tergal gofngal e banndu am ina haani hono oon buubol tokosol.

8. Terde banndu ina mballondira gooto e heddiibe bee. So koyngal ngal tayii yiyam, buubri, daande e hunduko ina mballondira ngam wadde wullaango ngo ustata mette koyngal ngal. Koyngal ina yetta koyngal e leydi, koyngal godngal ina buubna hoore mum mbele banndu ina waawa joodaade. Juude ina nannga koyngal mettungal, gite ina njiyloo yiyam. E joofnirde, koppi dii itta yiyam dam, koyngal ngal fudfoo buubde. So tergal gootal tampii, fof tampii. So gooto hebii teddungal, fof teddinee. En madataa no banndu ndu terde mum pelliti wonde reedu nduu ina buubi. Nii woni, juude dee calii wadde nguura e hunuko; hunduko salii udditeede; dente dee njabaani buubde. Be pelliti hubbude reedu nduu. Nafoore maggal ko banndu nduu fof wonti buubndu haa junngo ngoo alaa semmbe yettude nguura, walla hunduko udditaade, walla nibbe ngam buubde, banndu nduu fof maayi. Ko en terde banndu wooturu. Enen fof eden poti wadde heen gedal mum, ngam wellitaare banndu nduu fof.

9. E nder cfuum fof, woto njejjitee wonde ko 6uri dokkal fof ko yidde. (aaye 31)

V. GOLLAL E NEDDO

KUUBAL TERGAL KALA

Matiyo 25:14-30– "Kadi, dum wonata ko no gorko jahoowo e yahdu nii, noddi maccube mum, o halfini be jawdi mum. Gooto e mabbe o rokki heen kaalis joy, goddo o rokki heen kaalis gooto, gooto fof e mbaawka mum. Ndeen o yahii e laawol makko. Gorko kebdoo kaalis oo o rokki dum o at golle makko Jowi goddi, gorko kebdoo ceede didi godde, hebi ceede jowi goddi.

"Baawo wakkati duuddum, joom maccube ben warti, limti ceede bee mabbe, kebdoo ceede jowi de'e, o waddi ceede jowi godde, o wi'i: Jawmiraawo, a hokki yam ceede jowi, mi hebi ceede jowi feere.

"Joomiraawo maako wi'i: "A wadii booddum, maccudo booddum, koolaado, a goonjindo dow kuuje sedda, mi hokkan ma kuuje duudde, wara, seyo joomiraawo ma!"

"Gorko mardo ceede didi boo wari, o wi'i: Jawmiraawo, a hokki yam ceede didi, mi hebi ceede didi godde.

"Joomiraawo maako wi'i: "A wadii booddum, maccudo booddum, koolaado, a goonjindo dow kuuje sedda, mi hokkan ma kuuje duudde, wara, seyo joomiraawo ma!"

"Ndeen gorko kebdoo talande wootere oo ari, o wi'i: 'Jaagordo am, mi anndi ko a neddo tiidoo, ada moofta to aawaani, ada moofta to aawdi.

"Joomiraawo maako wi'i mo: 'A maccudo kalludo, jom hakiilo, a anndi mi don yama to mi aawaani, mi moobata to mi sankii aawdi.

"Yettu talande dee e makko, ndokku de jogiido talande sappo dee. Ngam kala jogiido talande dee beydaama heen, o heban heen ko heewi, mo alaa ko o jogii koo, ko dum ittanee e makko. Ndeen mberlu maccudo mo alaa nafoore oo yaasi, to nibbere, to woyde e ngonjinde nibbe."

A. Ngol tinndol, tinndol kaalis, ina haala ko fayti e golle gooto fof, tawa ina jeyaa e golle heddiibe 6ee. Gooto fof ñaawetee ko e golle mum. Kono e nder eklesiya, banndu Almasiihu, so tergal gootal wadaani golle mum, wonaa tan bonnata hoore mum, kono banndu nduu fof. So gite njiyaani, banndu nduu fof woni ko e nibbere. So koyde njahraani, balndu nduu fof woppata ko yahde. Hay so a hebii ministeer gooto tan ada foti wadde dum. Kala tergal, keboowo ministeer gooto, didi walla joy, ina foti huutoraade ko hebi koo ngam moyyere banndu nduu.

B. En potaani jabde woodgol njubbudi do neddo toppitoo fof. So juude ngollaani kono daminii gite ina ngolloo. ... So koyde njahdaani kono daminii gite njaha. ... So noppi nanaani kono daminii gite nana... So hunduko ñaamaani kono daminii gite ñaama. ... So hinere urtaaki kono ina daminii gite ina buubna. ... Duum wonataa banndu. Maa won monster!

C. Eklesiya ina foti jogaade nokku do terde dee fof mbaawi golloraade e nder banndu nduu. Ekklessiya woni banndiraabe fuu wadoobe kuude mabbe nder ruuhu, koo moye fuu don huuwa Joomiraawo, haa bee be don laara ko buri nafuuda. Ina wara banndu nduu so ina jogii terde de ngalaa nafoore. Fof ko terde banndu. Tergal fof ina jogii gollal mum. Tergal fof ina foti timminde golle mum yeeso Alla. Gooto fof ina foti gollaade.

D. Heen sahaaji, eden nanndi e njubbudi almudbe katolik en walla njubbudi pastoral diine Protestan en. Wobbe sedda don tokka kuude ekklessiya fuu. En kaani accude Almasiihu golla e feeñnina golle men gooto gooto. Ko woni banndu Almasiihu, golle njakkaani. Kala Kerecee'en ko almaami. So Alla wadii teddungal banndiraawo e dow koyde maa kadi so ada waawi, ndeen ada ñaagoo ada yetta ngam wallude.

1 Piyeer 2:9– “Kono on ngonaa leñol cubaado, almuɓbe laamdo, leñol ceniingol, leñol jeyaangol e Alla, ngam anndinde yettoode noddudo on e nibbere, naatde e annoore mum kaawniinde.”

Feññinaande 1:5-6– “Gidɗo en, mo rimɗini en diga hakkeeki men bee yiyam maako, o wadi en laamu e liman'en ngam kuugal Allah Baaba maako-teddungal e baawde maako haa abada abadin!”

E. nder ekklessiya, wakkati feere, marbe “talent” jowi malla “dokke” malla “ministries” don jogga teddungal duudal terde bee “talenta” gootel. Ko dum teddungal mawngal ngam nawde. Tiimngal eklesiya wonaa huunde fawii tan ko e golle won heen, kono ko naamnal men jogaade mbaawka wadde kala jogiido “talent” gooto huutoraade dokke mum. Cadeele mawde e nder eklesiya hannde ko wonde terde “talent” gooto ina cuudii “talent” mum en. So tawii terde “talent” gooto dee fof kuutoriima “talent” mum en, alaa e sago terde keewde talande dee keewa. Eden njogii duum ina addana terde dee kala wadde gede mum en.

F. Banndu fof ina foti jannude golloraade. Enen fof eden poti ruttaade e juude men. Ina waawi wonde labbinde suudu do eklesiya moobtata, toppitaade waasbe, hodnude banndiraabe, salminde hobbe, renndinde nguura, nawde saak kaalis ... E nder galle Joomiraawo hay maccudo gooto waawaa yaafnaade hoore mum wiyde hay gooto rokkaani dum huunde nde o wadata. Hade Alla, 6i66e makko fof ina ngondi e golle e golle cfe o rokki. So en cikkii won mo Joomiraacfo waawaa huutoraade, en nganndaa tigi moyyere Alla. E nder eklesiya alaa ko foti wonde terde marginalisee. Enen fof eden poti umminde njaha golle.

G. Efesu'en 4:16 wi'i "banndu fuu, hawti bee limngal fuu, don mawna, don mahi hoore maako nder yidde, bana no tergal fuu wadata kuugal maako."

Dum ina janngina 100% naatgol terde dee. Hay tergal gooto waawaa yejjiteede e golle mum. Eden poti sahaa kala hirjinde koye men ngam yettude peeje ngam wadde ko be cikkata ko lisaa noddirta be, tawa kadi be ngoppataa njubbudi ndii. Yubbo ngoo ina foti wallitde e waasde hadde golle kala Kerecee'en.

H. Ina haani noddude banndiraabe ngam gollanaade Almasiihu fodde dokke ma66e. Ina haani cemmbinde koye men ngam wadde jawdi men fof e juude Joomiraado. Kono ina moyyi sosde complexe de culture sabu won ko wadataa ko Joomiraawo rokkaani dum.

I. Ada jeyaa e terde banndu keewde. So ada golla, ada golla, ada waajoo, ada yilloyoo, ada janngina, ada waajoo, ada wasiyaa ekn banndu nduu ina golla sabu banndu nduu ina gollira tan ko e terde mum. Aan, ko a tergal banndu, ada woni tergal banndu, sahaa fof wonaa tan nde banndu nduu hawri. Kuude ekklessiya woni kawtal kuude kala tergal fuu gooto.

Yeru Banndu ina golla nde:

1. Gorko ina toppitii rewbe mum
2. Rewbe ina toppitii galle
3. Jibnaabe ina njibina sukaabe mum en e laawol Joomiraawo
4. Maccube ina ndartoo ngam wallude neddo mo alaa cadeele
5. Mawbe ina njuula jawdi
6. Ardiibe ina yubbina retreat
7. Yimbe goondinbe ina njuula ngam majjube e ñawbe

8. Linjiilaaji ina linjiila
9. Terde ina njillooyoo e nder opitaaluuji
10. Wasiyaaji ina mballa dewgal
11. Winndoobe ina mbinnda defte e kabirde janngirde de moyyinata

Kala banndiraabe e kala banndiraabe ina njogii ministeer. Eden poti wallude be anndude ko dum woni kadi e wallitde be ngam wadde golle moyye e nder golle mabbe.

VI. HOL MI WONI E TERNDE ALMASIIH?

Ko dum woni naamnal ngal gooto e men kala foti naamnaade. Hol no mbaawir mi anndude ko woni gollal Alla rokki mi. Alkawal Kesal hokkaay doggol limngal laabi ngam anndugo dokkal ruuhu (golle nder banndu). Won e laabi cifaadi les dii kono di potaani jogaade konngol cakkitiingol e dow tobbere ndee.

A. Wontu Kerecee'en: Dokke de Allah hokkata terde banndu bee Ruuhu.

B. Wadde hoore maa fof e juude Alla: 'Dum ko pellital laabtungal ngal pellital maa ngam wonde Kerecee'en hollirta. Wiy Alla no Esaaya wi'iri nii: "Ko miin woni, neldu am." (Esaaya 6:8)

C. Duwaawu: Ada anndi Alla ina jogii faandaare e maa e nder banndu Almasiihu. So jooni ada ñaagoo mo hollude ma ko dum woni, nganndaa ko o jaabotoo sabu ko dum yidde makko.

Jabuura 25:12– "Ndeen noon, hol neddo kuldo Joomiraawo?"

O jannginan mo laawol subaango ngam makko."

D. Yiytu limngal dokke nder Alkawal Kesal:

Roma'en 12:3-8– "Ngam ko e moyyere nde Alla rokki mi ndee, mido wiya gooto fofe maa: Woto cikku hoore maa ko buri ko foti wonde, kono miijodaa hoore maa e hakkilantaagal laabngal, no fotiri e no Alla rokki ma nii. No gooto e men kala jogii tergal gootal e terde keewde, terde dee fof ngalaa golle goote, ko noon kadi e nder Almasiihu enen heewbe en ngoni tergal gootal, tergal kala jeyaa ko e heddiibe bee fof. En kebii dokke ceertude, fodde moyyere nde Alla hokki en. So tawii dokkal neddo ina annabaagal, yoo huutoro ngal no fotiri e goondinal mum. So tawii ko gollanaade, yoo gollan. so tawii ko jannginoowo, yoo janngin; so ina hirjina, yo o hirjin; so tawii ko wallitde haajuuji wodbe, yo rokku e dow yarlitaare; so tawii ko ardorde, yo laamo e tiidnaare; so tawii ko yurmeende, yo wad dum e weltaare."

1 Korintiyankoobe 12:28-29– “Nder Ekklessiya, Allah subi arandejum nulaabe, annabo’ en didabo, jannginoobe tatabere, baawo man wadoobe kaayeeffiji, be mari bawde sembidinki nyawbe, be mbaawata wallugo wobbe, be mari bawde kuugal, be don wolwa demde feere-feere.”

Efesu’ en 4:11-12– “Ko kanko hokki wobbe ngam laataago nulaabe, wobbe laataago annabo’ en, wobbe laataago linjiila’ en, wobbe laataago rewoobe e jannginoobe, ngam hebbingo yimbe Allah ngam kuugal kuugal, ngam banndu Almasiihu waawa mahde.”

1 Piyeer 4:10-11– “Mo woni kala ina foti huutoraade kala dokkal ngal o hebi ngam gollanaade wodbe, e huutoraade moyyere Alla e nder sifaaji mum ceertudi. So neddo ina haalda, yo wad dum no haaloowo konngol Alla nii. So neddo ina gollana, yoo wad dum e semmbe mo Alla rokki, mbele e nder gede kala ina teddinee Almasiihu e baawde mum tum.”

Dee limlebbi ina poti rokkude on miijo e ko Alla inniri gollal. Ko deedoo yeruuji dokke, ministeeruuji (ina heen ko juuti walla ko kaawis) :

Kugal

1 Piyeer 4:11– “So neddo haalii, yoo wad dum no haaloowo konngol Alla nii, so neddo ina golla, yoo wad dum e semmbe mo Alla rokki dum oo, mbele Alla ina yettee e kala ko woni e mum, sabu lisaa-al-Masiihu, teddungal e baawde ngoni e makko haa abada abadan.”

Roma’ en 12:7– “So tawii ko golloowo, yo gollin, so tawii ko jannginoowo, yo janngin.”

Jaangowo

1 Korintiyankoobe 12:28– “E nder Eklesiya Alla toddii ... ko adii fof nulaabe, didabo ko annabaabe, tatabere ko jannginoobe.”

Roma’ en 12:7– “So tawii ko golloowo, yo gollin, so tawii ko jannginoowo, yo janngin.”

2 Timote 1:11– “E nder Linjiila oo, mi toddaama ngam wonde baroowo, nulaado, jannginoowo.”

Wasiyaajo

Roma’ en 12:8– “So tawii ko hirjinde, yo o hirjin.”

Gooto dokkuɗo

Roma’ en 12:8– “So tawii ko wallitde haajuuji wodbe, yo o rokku e dow yarlitaare.”

Gooto ballitoowo/wallitoowo

1 Korintiyankoobe 12:28– “E nder Eklesiya Alla toddii ... kadi jogiibe dokke sellinde, waawbe wallude wodbe.”

Gooto kollitoowo yurmeende

Roma'en 12:8– “So tawii ko yurmeende, yo waf d'um e weltaare.”

Gardiido

1 Korintiyankoobe 12:28– “E nder eklesiya Alla todfii ..., jogiibe dokke njubbudi.”

Gaynaako, Pastoor, Biskop

Kuude Nelaabe 20:28-29– “Reentodee koye mon e baali di Ruuhu Ceniido wafi on reenoobe d'ii fof, laatodee duroobe eklesiya Alla mo o soodi e yiyam makko.”

Efesu'en 4:11– “Ko kanko rokki won heen nulaabe, wofbe annabaabe, wofbe waajotoobe, wofbe kadi duroobe e jannginoobe.”

1 Timote 3:1-2– “Ko doo woni konngol koolniingol: So neddo ina yidi wonde gardiido, ina yidi gollal teddungal, gardiido oo ina foti wonde jom suudu gooto, jom hakkille, jom hakkille, teddufo, jabbiido, baawfo jannginde.”

Tiitu 1:5-7– “Ko wafi mi acci ma haa Kereta, ngam a fooda ko heddii koo, a todfa mawbe nder wuro fuu, bana no mi yamiri ma.”

Linjiila, Waajoowo, Jaagorfo

1 Korintiyankoobe 9:16-18– “So mi waajaaki Linjiila, mi waawaa mawninde hoore am, sabu mido foti waajaade. Bone wonande am so mi waajaaki Linjiila, so mi waajaaki e yidde am, mido heba njobdi, so wonaa e yidde am, mido huutoroo tan ko ndokkaa-mi koo.”

Efesu'en 4:11– “Ko kanko rokki won heen nulaabe, wofbe annabaabe, wofbe waajotoobe, wofbe kadi duroobe e jannginoobe.”

2 Piyeer 2:5-6– “So tawii o yurmaaki aduna booyfo nde o addi ilam e dow yimbe mum bonbe, kono o reeni Nuuhu, waajotofo peewal, e wofbe njeedifo.”

1 Timote 4:6-7– “So a hollitii banndiraabe bee dee gede, ada wonta golloowo moyyo e Almasiihu, nehaado e goongaaji goondinal e janngingol moyyol ngol njokkudaa.”

2 Timote 1:11– “E nder Linjiila oo, mi todfaama ngam wonde baroowo, nulaado, jannginoowo.”

Dikon

1 Timote 3:8– “Diineeji d'ii kadi, ina poti wonde worbe fotbe teddineede, be ngonaa laabtube, be ngonaa yattooje, be ngonaa e yattaade ngalu nguu.”

Kadi e nder dee gede fof ina woodi gede keewde de mbaaw-daa gollanaade Joomiraawo. Yeewen ministeeruuji ceertufi gondi jooni d'ii. Ina waawi tawa won heen ina njidi tawtooreede

mon. (Woto limtu e ndee doggol. Efen poti yaajtinde nokkuuji men gollordi. Yeewen ko foti wadeede ko wadaaka.)

E. Miijo Haajuuji Ekklessiya: Piyeer wi'i en bee laabɗum dow en don mari haaje huuwugo dokkal men ngam ko'e men bana ardiibe mo'ere Allah feere-feere. Wadde eden poti ndaarde haajuuji eklesiya.

1 Piyeer 4:10– “Gooto fof ina foti huutoraade kala dokkal ngal o hebi ngam gollanaade wofbe, e huutoraade moyyere Alla e mbaadiiji mum ceertudi e nuundal.”

Yiylo Fartanjeeji: Fudɗoode jaaynde dame de Alla udditani ma. So waktu ina yahra ada waawi fudɗaade yiyde laawol ngol O ardii ma ngol.

G. Dabbugo Ardungal Diga Ardungal Ekklessiya: Dokke ardungal don hokka Ekklessiya ngam hebugo seniibe. Huutoro no moyyi deen dokke ardorde.

Efesu'en 4:11-12 – “Ko kanko hokki wobbe ngam laataago nulaabe, wobbe ngam laataago annabo'en, wobbe ngam laataago linjiila'en, wobbe ngam laataago rewoobe e jannginoobe, ngam be taska yimbe Allah ngam kuude kuugal, ngam banndu Almasihu waawa mahde.”

H. Yettu Ebboore: A torii Joomiraawo, a yeewti doggol kuude nder Alkawal Kesal, a teskiima haaje ekklessiya de Joomiraawo waddi haa hakkiilo maada nden boo a waawan wadugo yidde nder maada ngam timminki. A teskiima Alla ina uddita dame fartanjeeji sahaa kala e nder nokkuuji godɗi kadi a haaldii e ardorde e nder ekkol. Woto dabɗu, yettu ebboore ndee, jokku e ko Joomiraawo yidi wadde.

Got miijo ngo? Yahdu e laabi dokkaadi dɗi. Fudɗan huuwugo Joomiraawo bee huuwugo dokkal mon ngam ko'e maako bana ardiibe mo'ere Allah feere-feere. Yoo Joomiraacfo barkin ma e kala ko moyyi ko njicfcaa wacɗe.

RAGARE:

Ekklessiya, nder Alkawal Kesal yi'etee bana tagoore: wuurnde, mawnde e jokkindirnde. Ndeedoo tagoore ina wadi gede keewɗe jokkindirnde e mbaadi yubbundi. Hay so yubbinaama, eklesiya ko buri yubbo laabngo. Konngol burngol huutoreede (laabi 40) ngam haalde ngal doon fannu eklesiya, e nder Alkawal Kesal ko konngol "banndu". Ko nanndi heen laabi keewɗi

hakkunde sifaaji banndu neddo (banndu) e eklesiya ko woni banndu (ruuhu) lisaa-al-Masiihu. Terde dee fof ina ngolloo e nder banndu nduu. Alaa terde ceertude. Kuugal ekklessiya woni kuugal ruuhawal seniibe, terde gootel nder Ruuhu. Ko banndu, kala tergal ina gollira e golle mum. Wonaa golle neddo keeriido kono ko golle denndaade terde banndu nduu fof.

Enen fof en ndarni ko'e men e golle nguurndam Kerecee'en kono maa en ngon "specialistes" e oon golle (dokkal) ngal Joomiraacfo lisaa, e Ruuhu Ceniicfo, su6i en.

1. Dokke, golle e golle ina keewi.

T. F.

2. Moyyere Alla hebtinaa neddo

GOOTO. ___ E yaafuya bakkatuuji

B. ___ E nder nguurndam makko ñalnde kala

C. ___ E nder golle, gollal walla gollal, Kerecee ina foti wadde

D. ___ Ko limtaa dow koo fof

3. Haa teenti dokkal ina hokka e dow ballal, wonaa dañde, kono neddo ina waawi dañde moyyere Alla e wadde golle moyye keewde.

T. F.

4. Dokke ruuhu hokketeede Kerecee'en ko:

A. ___ Baawde tago, doole

B. ___ Neddaagal, haala laabtuka walla semmbe

C. ___ Kuude/kuude de Allah hokki Masiihinjo'en ngam be ngada

5. Haala Allah don hokka Masiihinjo'en kuugal

T. F.

6. E nder Almasiihu kala nedfo ina jogii dokkal ruuhu gootal

T. F.

7. E nder Almasiihu hay gooto buraani godfo teddungal.

T. F.

8. Alla ina kiita Kerecee'en e limoore golle, golle walla golle de be madata wonaa e ko o wadata e dokkal, golle walla golle de o hebata.

T. F.

9. Nedfo foti hebugo jabrude diga ardiibe ekklessiya ngam wadugo dokkal, kuugal, kuugal malla kuugal ngal Allah hokki.

T. F.

10. Kerecee'en fof ina nanndi, ina poti wadde golle, golle walla golle goote ngam weltinde Alla.

T. F.

11. Wontude mawdo, pastoor, gaynaako walla diine ko golle, gollal walla gollal burngal teentude ngal Alla rokki be gila nde o holliti mbaawkaaji mabbe.

T. F.

MAANDE DOKKE RUUHU CENI'DO

Jannde 8:

Eklesiya arandeere hokkaama dokke kaayefiiji e dokke de ngonaa kaayefiiji. E nder daartol deftere, ina woodi sahaaji ceertudi di seedantaagal keeringal ina haani ngam tabitinde laamu nelaabe Alla. Ko cfuum woni jamaanu Muusaa, Iliyaasa, Eliisa, Almasiihu e nulaabe mum. Hay so tawii won kaawisaaji goddi e yontaaji goddi, diin ko yontaaji burdi heewde kaawisaaji nde won e worbe seniibe ngonti "kaawisaaji" mawdi e doole Alla. Nde peeŋgol Alla e yim6e timmi (Alkawal Kesal), haaju oo cfoo tabitingol keeringol konngol ngol nulaabe Alla waajotoo ngol, yawti. Hannde, waajotoobe ngalaa haaje Ruuhu ngam tabitinki wolde mabbe bee maandeeji.

Be njidi tan ko waajaade ko winndaa koo. “Iisa wadi kaayeeffiji goddi keewdi yeeso taalibaabe mum, di mbinndaaka e nder deftere nde’e, kono di mbinndaaka ko ngam on ngoongdina wonde lisaa ko Almasiihu, Bii Alla, ngam so on ngoongdini, kebon nguurdam e innde makko.” (Yuuhanna 20:30-31) Kaawisaaji binndaadi dii ina keewi ngam dañde goondinal no kaawisaaji dii e koye mum en ngaddiri nii. Konngol ngol hollitii e laabi ceertudi wonde deen dokke kaawniide ina poti dartaade ko juuti caggal nde Alkawal Kesal timmi.

I. Laawol hokkugo.

No deen dokke ndokkete no woorunoo ina hollita wonde de ngonaa juutde.

A. Ko e liggoraade juucfe nulaabe.

Kuude Nelaabe 8:4-25— “Ye’en sankii’en don waaja konngol Allah haa ton be njahi fuu, Filip jippi haa berniwol lesdi Samariya, o waaji ton Almasiihu. Nde jama’aare nani Filip, yi’i kaayeeffiji di o wadi, kambe fuu be donno yama ko o wi’ata weltaare e ndeen wuro.

“Jooni noon, ko ina wona duubi seeda, gorko gooto ina wiyee Simon ina wada maandeeji e nder wuro ngo, ina haawnii yimbe Samariya bee fof. O manti wonde ko o neddo mawdo, yimbe bee fof, toowbe e lesbe bee fof, ina ndokka mo hakkillaaaji mum en, ina mbiya, “Oo gorko ko baawdo Alla ganndiraado Baawde Mawde.” Waajii kabaaru beldo laamu Alla e innde lisaa-al-Masiihu, be lootaama, worbe e rewbe fof ngoongdini, o lootaama, o rewi e Filip e kala nokku, omo haawnii e kaayeeffiji mawdi di o yi’i.

“Nde nulaabe wonnoobe Urusaliima nani wonde Samariya jabii konngol Alla, be neli to mabbe Piyeer e Yuhanna, “Nde be njottii toon, be ñaagii be yoo be kebi Ruuhu Ceniido, sabu Ruuhu Ceniido jippaaki e hay gooto e mabbe tawo; be lootaama tan e innde Joomiraawo lisaa. Ndeen Piyeer e Yuhanna mbaadi juude mum en dow mabbe, be kebi Ruuhu Ceniido.

“Nde Simon yi’i Ruuhu hokkaama wakkati nulaabe don ndarna juude am, o hokki be ceede, o wi’i: “Hokku am bawde de’e, ngam kala mo ndarni juude am dow maako, heba Ruuhu Ceniido.”

“Piyeer jaabii: ‘Yoo kaalis maa halku e maa, sabu a sikkaani so adfa waawi soodde dokkal Alla e kaalis! A alaa gedal walla gedal e ndee doo golle, sabu bernde maa moyyaani yeeso Alla. Tuubu e ndee bonannde, ñaago Joomiraawo. Maa taw o yaafo maa sabu adfa jogii miiho hono ngoo e nder bernde maa.

“Ndeen Simon jaabii, “Duago Joomiraacfo ngam am, mbele ko kaalcfaa koo fof waasataa mi.”

“Nde be ceedti, be anndini konngol Joomiraawo, Piyeer e Yuhanna ngarti haa Urusaliima, be don waaja Linjiila nder gure Samariya duudde.”

1. Filip, keewdo Ruuhu (Kuude 6:3) e baawde wafde kaawisaaji (Kuude 8:13), waawaano rokkude wofbe ndee dokkal.
2. Kadi, Alla rokkaani be doole no feewi.
3. Nulaabe didi nelaama Samariya ngam fawde juucfe e dow ma66e.
- 4, Simon anndi Ruuhu Ceniido (feññinde doole mum) rokkaama e juude nulaabe.

B. Baawde Ruuhu hokkaama bee nastugo juude nulaado Pol nden be puɗɗi wolwugo bee demde.

Kuude Nelaabe 19:1-6– “Nde Apolos woni haa Korintu, Pool hoosi laawol nder lesdi, o yotti Efesu, o tawi ton almuɓbe wofbe, o yami be: “Mbele on kebii Ruuhu Ceniido wakkati on ngoondini?” Be njaabii: “Aa’a, min nanaani hay Ruuhu Ceniido ina woodi.” Ko cfuum wacfi Pool naamndii, “Ndeen noon, hol lootgol ngol ke6-cfaa?” 'Baptisma Yuhanna', be njaabii Pool, 'Baptisma Yuhanna woni lootgol tuubugo, o wi'i yimbe be nuddina mo warata baawo maako, dum woni Yeesu.' Nde be nani dum, be looti nder innde Joomiraawo Yeesu, nde Pool wadi juude maako dow mabbe, Ruuhu Ceniido wari dow mabbe, be don wolwa demde feere, be annabi.”

C. Timote hebi dokkal mum (annabaaku malla) bee laygo dow e juude Pool.

2 Timote 1:6– “ Ko dum wadi mido siftina ma, buubnu dokkal ngal Alla rokki ma ngal, nde mbaɗtu-mi juude am e dow maa.”

D. So cfee dokke ina njokki, nulaabe ina poti jukkude e beydude juucfe mum en kono nde nulaado Yaakuuba maayi hay gooto yettataa nokku mum. Dokkal baawde kaawisaaji dii dartii e maayde nulaado cakkitiido oo.

II Sifaa wakkati.

Alkawal Kesal don janngina dow dokke kaayefiiji laatoto wakkati sedfa.

1 Korintiyankoobe 13:8-13– “Yidde timmaani. Ammaa to annabaaku woodi, dum joofnan, to demde woodi, dum majjan, to annabaaku woni, dum majjan, ngam en anndi feccere, en annabi feccere, ammaa to timmugo ari, ko timmaay majjata neddo, mi watti laabi cukaagu caggal am. Jooni en nji’at tan ko miijo ngo alaa ko woni e mum so wonaa gite am.

III Faandaare

Faandaare deftere nde e dokke dee hollirii wonde ko de juutde.

A. Faandaare kaayefiiji lisaa ko:

1. Wadde hoolaare wonde lisaa ko Alla neli dum tigi.

Yuhanna 10:31-39– “Yahuudiyankoobe kadi yetti kaaye ngam werlaade mo, kono lisaa wiya be: “Mi hollii on kaayefiiji keewdi mawdi ummoraade e Baaba, hol heen kaaye de njid-don werlaade mi?” Yahuudu'en njaabi: 'Min don fida ma kaa'e ngam koo dume, ammaa ngam hulbinaago Allah, ngam an, a neddo tan, a don wi'a a Allah.' lisaa jaabii be: “Mbele winndaaka e nder Tawreeta mon, ‘Mi wi’i on laambe’? Mido wada ko Baaba am wadata koo, kono so mi wadii dum, hay so on ngoongdinaani kam, ngoongdin kaayefiiji dii, mbele on ngannda Baaba ina woni e am, miin kadi mido woni e Baaba’.”

2. Sembinde gooncfinal almuu6e

Yuhanna 11:11-16– “Caggal nde o wi’i dum, o wi’i be: “Sehil men Laajarus daaniima, kono mido yaha toon ngam umminde mo.” Almu6be makko njaabii: “Joom am, so o daaniima, o sella.” lisaa ina haala maayde makko, kono almu66e makko cikkatnoo ko o 6ooycfo, o wi’i 6e laabndal: “Laajarus maayii, sabu mon mi weltiima nde mi alaa toon, mbele on ngoongcfina.” Ndeen Toma (ina wiyee Didimus) wiya almu6be heddiibe bee: “Njahan kadi, mbele en maaya e makko.”

3. Ciimtol binndaangol ina heddi ngam timminde deen golle

Yuhanna 20:30-31 – “lisaa wadii kaawisaaji goddi keewdi yeeso almu6be mum di mbinndaaka e ndee deftere, kono diin mbinndaa ko mbele on ngoondina wonde lisaa ko Almasiihu, Bii Alla, kadi mbele so goondinton on kebon nguurdam e innde makko.”

B. Faandaare kaayefiiji jamaanu nulaabe:

1. Faa hollude wonde nulaabe wo nelaabe Alla.

2 Korintiyankooobe 12:12– “Ko maandeeji, kaawisaaji e kaayefiiji nulaado mbadaama e nder mon e muñal mawngal.”

Kuude Nelaabe 2:43– “Gooto fof ina hulbinii, nulaabe bee mbadi kaawisaaji e maandeeji keewdi.”

Kuude Nelaabe 5:12– “Nulaabe bee mbadii maandeeji kaawniidi e kaawisaaji keewdi e nder yimbe bee, goonginbe bee fof ina kawratnoo e Kolonel Suleymaani.”

2 Korintu'en 5:18-21– “Dum fuu don iwa diga Allah, mo fottini en bee maako bee Almasiihu, o hokki en kuugal fottingo: ngam Allah foondini duniyaaru bee hoore maako nder Almasiihu, o limtaayi hakkeji yimbe dow mabbe. O hokki en haala fottingo behalf: Allah wadi mo walaa bakkaat, o laatoo bakkaat ngam men, ngam en laatoo goongaaku Allah nder maako.”

Roma'en 15:17-19– “Mi suusataa haalde hay huunde so wonaa ko Almasiihu wadi e am, nde o ardii leyyi goddi ngam dooftaade Alla e ko kaal-mi e ko mbaɗ-mi- e baawde maandeeji e kaayefiiji, e baawde Ruuhu.

So nulaabe ngalaa hannde, en ngalaa haaju e tabitinde laamu mabbe.

2. Wadde yimbe ina mbaawi saaktude konngol Alla tawa alaa ko bonnata.

2 Piyeer 1:21– “Ngam annabaaku meedaay fudɗaago diga yidde neddo, ammaa yimbe don wolwa diga Allah bana no Ruuhu Ceniido ardi be.”

1 Piyeer 1:10-11– “Ko fayti e kisndam dam, annabaabe kaalnoobe e moyyere nde foti arde e mon, njiytii no feewi e hakkilantaagal mawngal, ngam anndude sahaa e ngonka ka Ruuhu Almasiihu woni e mabbe, nde o haali torra Almasiihu e teddeendi garooji caggal mum.”

1 Korintiyankooobe 2:6-13– “Eden kaala haala hakkille hakkunde mawbe, kono wonaa hakkille jamaanu oo, walla laambe jamaanu oo, be ngartata ko e huunde beydii e leggal bardugal Joomiraacfo teddungal. Kono noon, hono no winndiraa nii: 'Alaa yitere yi'i, hay noppi gooto nanaani, hay hakkille gooto miijaaki ko Alla feewni e yid6e mum', kono Alla hollirii en cfum e Ruuhu mum, hay huunde luggicfnde e nder yim6e anndi mijooji Alla so wonaa Ruuhu Alla. En kebaani Ruuhu aduna oo, kono ko Ruuhu ummoriido e Alla, mbele en mbaawa faamde ko Alla rokki en koo, ko dum woni ko kaalden, wonaa e konngudi di hakkille aadee jangini en, kono ko e konngudi di Ruuhu jangini en, kollirooji goongaaji Ruuhu e konngudi Ruuhu.”

Yahuuda 3– “Banndiraabe, hay so tawii mido yidi winndude on ko fayti e kisndam dam min ndenndi, mido sikki mido foti winndude on, mido ñaagii on nde kabata e goondinal ngal aldaa e juude seniibe.”

Oodoo mesaas ina jogori yettineede laawol gootol

3. Tabintin'de konngol ngol nulaa6e e annabaa6e kaali ngol.

Marku 16:15-20– “O wi'i be: “Njehee nder duniyaaru fuu, waajon tagdi fuu Kabaaru beldum, mo nuddini, mo lootaaki, hisnete, ammaa mo nuddinaay, o kiita. Maandeeji din don wonda bee nuddinbe: E innde am be don riiwa jinneeji, be don wolwana demde kese, be don yama demde kese, be don yama demde kese tooke, dum bonnataa be hay dara, be mbaadata juude mabbe e ñawbe, be cella.’ Caggal nde Joomiraacfo lisaa haaldi e ma66e, o 6amtaa dow asamaan, o jooofii to bannge nyaamo Alla, ndeen almu66e 6ee njalti, ina mbaajoo e kala nokku, Joomiraacfo oo golliima e ma66e, o tabitini konngol makko e maandeeji 6urcfi yahdude e mum.”

Ibraniyankoobe 2:1-4– “Eden poti wadde heen hakkillaaji men no feewi e ko nan-den koo, mbele en ngoppataa, sabu so tawii konngol ngol maleykaaji kaali ngol ina jogii doole, kala tooñange e dooftaare ina hebi jukkungo mum laabtungo, hol no mbaawirten dadde so en njejjitaani kisndam mawdam hono dam? Alla kadi seediima dum e maandeeji, e kaawisaaji e kaawisaaji ceertudi, e dokke Ruuhu Ceniido de o rokki no yidiri.”

Kuude Nelaabe 14:3– “Noon Pool e Barnabas njoodii toon wakkati duuddum, be don wolwa bee cuusal ngam Joomiraawo, mo tabitini haala mo'ere maako, o hokki be bawde wadugo maandeeji e kaayefiiji kaawniidi.”

Ibraniyankoobe 6:13-18– “Nde Alla fodani Ibrahiima fodoore mum nde, nde tawnoo alaa fof burdo mo mawnude e makko, o hunii e hoore makko, o wi'i: “Mi barkin maa, mi rokka ma iwdi keewndi.” E noon caggal nde o fadi e muñal, Ibrahiima he6i ko fodanoo koo, yim6e ina njuula e ko 6uri 6e mawnude, kadi ina 6eydoo 6ooyde e hujjaaji fof Sabu Alla yicfiino 6eydude sifaa mo waylaaki e faandaare mum no feewi e ronoobe ko fodanoo ko, o tabitini cfum e gecfe cfe mbaylaaka e nder cficfo Alla fenaande, enen dognoobe ngam nanngude yaakaare nde ndokkaa en ndee, eden mbaawi sembinde no feewi.”

Faandaare ndee doo deftere e nder Hebre'e'en ko hollirde no nde tabitiniraa, konngol Alla ngol tabitinaaka, ngol alaa e sago tabitintee.

IV. Jokkude kaawisaaji

Dokke kaawniide dee ngoppii nde faandaare mum en timmi, nde laawol jabbugol mum en joofi. Hannde, Konngol binndaangol, tabitinangol ngol ina heddi. Ko haani tan ko neddo waaja konngol ngol.

V. Mbele lisaa kadi wadii kaawisaaji ngam moyyere tan?

So tawii ko noon, hol ko wadi o safraani yimbe fof? Nde wi'i kuugal maako ngam saare Isra'iila (Marku 7). Ko buri teentude e golle lisaa ko waajaade.

Marku 1:38-39– “lisaa jaabii, “Njahren nokku goddo-to gure badiide-ngam mi waaja toon kadi, ko dum wadi mi ari.” O donno yaha lesdi Galiili fuu, o don waaja nder cuudi dewal mabbe, o don riiwa jinneeji.”

Kaawisaaji makko buri wadeede ko e dalillaaji linjiila.

Yuhanna 10:37-39– “Woto ngoongdinee kam so mi wadaani ko Baaba am wadata koo, kono so mi wadii dum, hay so on ngoongdinaani kam, ngoongdinee kaawisaaji dii, mbele on ngannda, paamon wonde Baaba ina woni e am, miin kadi mido woni e Baaba.”

Yuhanna 11:14-15– “Ndeen noon o wi'i be laabndal: “Laajarus maayii, sabu mon mi weltiima nde tawnoo mi alaa don, mbele on ngoongdina, kono njahren to makko.”

VI. Mbele haa hannde yimbe ina mbaɗa kaawisaaji?

Kaayefiiji Almasiihu e nulaabe mum mbaɗii baawde dow:

1. tagoore
2. jinneeji
3. ñawuuji fof
4. maayde
5. tooke
6. mboddi tooke
7. ganndal diine (wahyu, teskaare, demde ekn...).

Ko limtu-dɛn dow koo wayi ko no wadaani hannde nii, hol no paamirten ko wiyetee kaawisaaji hannde dii ? Ko buri heewde e majji ko sellinoobe, Ruuhuuji ekn Mbele ko kambe:

1. fenaande fenaande?
2. gede auto-suggestion walla hipnosis ?
3. gede parapsikoloji tago de nganndaaka ?

4. golle seydaane?

2 Tesalonika'en 2:9-10– “Gartol bonngol ngol ina yahdi e golle Seydaane de o wadi e kala sifaa kaawisaaji, maandeeji e kaawisaaji, e kala bonanndeeji di foodata halkoobe bee, be halka sabu be calii yidde goonga, be kisnee.”

VII. Mbele dokkal ruuhu sellinde ina woodi haa hannde?

So tawii ko noon, ina seerti no feewi e ko lisaa e nulaabe mbaadi koo:

1. lisaa e nulaabe mum mbacfaani jeeyngal

Marku 2:4 – “Nde tawnoo be mbaawaano nawde mo to lisaa sabu jamaanu nguu, be mbaadi buubri dow suudu dow lisaa, caggal nde be njippini heen, be njippini leeso ngo gorko gondo e ngoral oo lelnei oo.”

2. Safaaraaji nder Alkawal Kesal laati wakkati sedda

Marku 3:5– “O ndaari be e tikkere, o mettini heen no feewi e berde mabbe tiidde dee, o wiyi gorko oo: “Foodtu junngo maa” O foodti junngo makko, junngo makko selli haa laabi.”

Matiyo 8:13– “Ndeen lisaa wi'i mawdo sooje'en oo: “Yah, no ngoongdindaa nii, dum wadan.” Wakkati man maccudo maako selli.”

3, lisaa e nulaabe mum cellinii kala sifaa ñawu

Marku 1:32-34– “Oon kikiide, caggal nde naange muti, yimbe ngaddi ñawbe e jinneeji fof e lisaa, wuro ngoo fof hawri e damal galle hee, lisaa sellini heewbe wondube e rafiiji keewdi, o riiwi jinneeji keewdi, kono o jabaani jinneeji dii kaalde, sabu be nganndi ko o woni.”

Kuude Nelaabe 5:15-16– “Yimbe ngaddi nyawbe nder laabi, be ndarni be dow leeso e dow leeso, ngam ko buri famdugo, dowdi Piyeer fada dow wobbe nder mabbe wakkati o donno rewa, jama'aare moobti diga gure taariinde Urusaliima, be ngaddi nyawbe mabbe e be jinneeji kalludi torrata be, be fuu be selli.”

4. Be mbaaani safaaraaji feccere walla ko juuti

Marku 7:35– “E oon sahaa, noppi gorko oo udditii, demngal makko buubtii, o woni e haalde ko laabi.”

5. Alkawal Kesal siftinii safaara nyawuuji burdi bonde (maaybe ummitinaama). Janngu kadi Yuhanna 9 e 11.

Luuka 22:50-51– “Gooto e mabbe fiyi maccudo mawdo almuɓbe oo, tayi noppi mum ñaamo, kono lisaa jaabiima, “Hoto dum beydu!” O meemi noppi gorko oo, o sellini dum.”

Kuude Nelaabe 4:22– “Ngam gorko mo sellinaado e kaawisaaji oo, ina yahra e duubi capande nay.”

6. lisaa e nulaabe sellini gila wocfude.

Matiyo 15:21-28– “Nde Yeesu ummi nokkuure nden, o yahi haa lesdi Tirus e Sidon, debbo Kanaanaajo gooto wari haa lesdi maako, don wulla: “Joomiraawo, Bii Daawuda, yurmam, biɗngel am debbo don nyawda masin ngam jinnеji.” lisa jaabaaki hay konngol gootol, almuɓbe makko ngari e makko, mbiyi mo: “Yoo mo, sabu omo wulla caggal amen.” O jaabi: “Mi neldaama tan haa baali majjudi Isra’iila.” Debbo oo ari, sujji yeeso makko, wi’i: “Joom am, wallu am!” o wi’i: “Wonaa ko foti ɓetde mburu sukaaɓe ɓee, ɓe ɓeydoo ɓeydude cfum e pucci maɓɓe.” O wi’i: “Eeh, Joomiraawo, ammaa boo dabbaaji don nyaama biɗngel ngel don nyaama diga taabal joomiraawo mabbe.” Ndeen lisaa jaabiima, “Debbo, ada jogii goondinal mawngal, dabbaande maa ndee jabaama.” Biyiiko debbo selli gila e oon sahaa.”

Yuhanna 4:46-54– “O yilli kadi Kanaa nder leydi Galili, haa o wayliti ndiyam dam bee mburu, haa Kafarnahum woodi ardiido laamiido gooto, mo biyiiko nyawi, nde o nani Yeesu wari haa Galili diga lesdi Yahuuda, o yahi haa maako, o tori mo o wara sembidina biyiiko, mo don mari kaayeefiiji mo, 'a goongdintaa haa abada.' Jaagordo laamdo oo wi’i: “Joom am, jippo ko adii nde bidɗo am maayata.” lisa jaabii: “Ada waawi yahde.” Gorko on jaɓi Yeesu bee wolde maako, o dilli, wakkati o donno haa laawol, maccube maako kawri bee maako, be mbi’i mo wakkati nde biɗngel maako selli, be mbi’i mo. Ndeen baaba oo anndii wonde ko cfuum woni waktu mo lisaa wi’i mo, ɓicfcfo maa oo wuurat. Ko dum wadi kanko e galle makko fof ngoongdini, dum woni kaayeefi didabiri di lisa wadi caggal nde o ummii e leydi Yahuuda, o arti e leydi Galili.”

Luuka 7:1-10– “Nde Yeesu timmini haala ka’a fuu haa yimbe fuu, o nasti wuro Kafarnahum, maccudo sooja’en gooto, mo joomiraawo maako teddini masin, nyawdo, don mari haaje maayde neddo ina foti wadde dum, sabu omo yidi leñol amen, omo mahi jumaa amen. So lisaa yahii e mabbe. O woddaani galle oo nde mawdo konu oo neli sehilaabe makko ngam wiyde mo: ‘Joom am, mi fotani arde e les suudu am mi wi’i oo: 'Yah', o yaha, mi wi’i maccudo am: 'Wad dum', o wara. Nde Yeesu nani dum, o haawni, o wi’i jama'aare nde tokki mo, o wi’i: “Mi don wi’a on: Mi meedaay goondinki bana maajum haa nder Isra’iila.” Ndeen worɓe nelaaɓe ɓee ngarti galle, tawi maccucfo oo ina selli.”

7. lisa e nulaabe mum ndartinii ñawuuji goonga.

Matiyo 11:5– “Wumbe ina njiya, ñonji ina njaha, ñawbe ñawu nguu ina cella, muumbe ina nana, maaybe ina ngummitoo, kabaaru beldo ina waajaa miskineebe.”

8. Neddo yi’ataa e nder Alkawal Kesal hipnotism e auto-suggestion, walla conditions e set-ups peewnaadi ko adii.

9. lisa dabbaani sahaa fof goondinal e sellinbe.

Luuka 7:11-17– “Booytaani, lisa yahi wuro wiyeteengo Nayin, almubbe makko e jamaanu keewngu njahdi e makko. Nde o badii damal wuro ngoo, ina nawta maaydo gooto, biddo yumma makko gooto, debbo jom suudu makko, jamaanu mawngu ina wondi e makko booji.’ Ndeen o ummiima, o memi kees oo, gicfco oo ina ndarii, o wi’i: “Suka gorko, mi wi’i ma, ummo!” Maaydo oo joodii, fudfii haalde, lisa rokki mo yumma mum. “Alla arii wallude leñol mum.” Kabaaru Yeesu sankiti haa lesdi Yahuuda fuu e lesdi taariindi maako.”

Marku 9:23-24– “So ada waawi?’. » wiyi lisa : « Ko woni heen fof ina waawi wonande goondindo ». Doon e doon baaba suka oo wulli, wi’i: “Mido goondini, wallu am e foolde majjere am!”” (Janngu kadi Yuhanna 11)

10. lisa selli yeeso sikkoobe e aŋbe.

11. Faa aŋbe makko mbaawaano yeddude kaayeeffiji. Sikke alaa, gede burde teentude ina mbada.

12. Sellinde duuniyaaru fuu fodaaka nder Alkawal Kesal. Ko goonga, Kerecee’en heewbe sellaanii

1 Timote 5:23– “Woppu yarde ndiyam tan, kuutoro-daa kosam seeda sabu reedu maa e rafiji keewdi.”

2 Timote 4:20– “Erastus joodi haa Korintu, mi acci Trofimus nyawdo haa Miletus.”

Filipiyankoobe 2:27– “Ko goonga o rafii, o fotnoo ko maayde, kono Alla yurminii mo, wonaa kanko tan, kono kam ne yurminii mo, mbele mi waasa sunaare dow sunaare.”

2 Korintu'en 12:7-10– “Ngam mi waasa mawninde hoore am ngam dee peeñcu mawde, ndokkaama mi yiyam e nder banndu am, nulaado Seydaane, ngam torlaade mi, mi ñaagii Joomiraawo laabi tati nde ittata dum e am, kono o wi'i kam: “Moyyere am ina heddi e maa, sabu doole am ina timmi e nder maa.” Ko cfuum wacfi mi weltoto e tampere am, mbele doole Almasiihu ina njoocfoo e dow am, sabu Almasiihu, mi weltoto e tampere am, e tooñanngeeji am, e torraaji am, e cazeele am, sabu ndeen mi 6eydii semmbe.”

E nder kala heen jabgol eden mbaawi teskaade wonde ko lutndii dum hannde ko “sellinoobe”. Ko be mbadata koo wonaa dokkal gootal sellinde Alkawal Kesal.

VIII. Mbele haa jooni eden mbaawi duwaade ngam sellinde?

Dokkal sellinde ngal woodaani haa jooni, firtaani wonde Alla jaabaaki duwaawu men. Yaakubu haali dow du'aawu ngu waawata waddugo goddo sembidinki Allah nyawu ammaa dum mari nafuuda ngam teftugo dum feerootiri bee dokkal sembidinki. Dokkal sellinde ko sellinde nde Alla rokki e neddo jogiido, e Ruuhu, baawde sellinde. Haa teenti noon, duwaawu wadaaka sabu neddo oo ina joginoo doole sellinde. Duwaawu cellal ina jaaboo Alla tawa alaa hakkundeejo. Duwaawu ina woodi sahaa kala.

Yaakuuba 5:13-18– “So tawii gooto e mon ina wondi e cadeele? O duwaa. So tawii won weltaare? Yo o yim jimdi yettoode. So tawii won e mon ñawdo? O nodda mawbe eklesiya ngam duwaade mo, o nebba mo nebam e innde Joomiraawo. Duwaawu mo be mbadata e goondinal oo ina sellina ñawdo oo. Ko cfuum wacfi, njaabondiree bakkatuuji mon, nduwanoo koye mon mbele on sellina. Duwaawu necfcfo peewncfo ina jogii doole, ina jogii nafoore coodol.”

IX. Mbele Hebre'e'en 13:8 “Iisaa-al-Masiihu ko noon hanki e hannde, kadi ko noon woniri haa abada” ina janngina wonde Iisaa hannde ina foti jokkude wadde kaawisaaji?

A. Faamde Ibraniyankoobe 13.8 ina addana won e yimbe wiyde so tawii Iisaa e nulaabe mum mbaadii kaawisaaji e nder teeminande adande, o (Iisaa) waylataa, ko dum wadi o foti ko jokkude wadde ko o wadata koo.

B Ko cfuum wacfi, so tawii Iisaa waawaa waylude ko fayti e golle mum e nder golle mum:

1. Iisaa ina foti jokkude e hoore mum e dow leydi.
2. Iisaa ina foti jogaade banndu nduu, kadi ina foti wuurde e nder leydi Palestiin.

3. lisa a ina foti jogaade nulaabe yahuud en hono been be o subii.

4. Mbele oo lisa a mo waylaaki, wonata ko suka gorko to Baytilaama, lisa a leggal bardugal walla lisa a ummitinaado? Hol e deedoode gede de fotani waylaade?

C. Famde ko Guri moyyude: binndol ngol wi'aani wonde lisa a waawaa tawtooreede daartol no necfcfo e nder 6amtaare mawnugol.

1. Binndol ngol ina janngina wonde e nder tagoore makko ndernderiire walla e nder tagoore makko burnde tiidde, lisa a waylaaki. Aaye gonɗo caggal (9) ina haala kulhuli gonɗi e dogde e janɗeeji fenaande "Woto njabee e kala fannu janngirde kaawniide, ina moyyi berde men sembinee e moyyere, wonaa e ñaamdu keewndu, ndu alaa ko nafata e ñaamoobe dum." Janngo ko sifaa lisa a, (yidde, goonga e senaare) e janɗe makko waylataa, ko cfuum wacfi en ngalaa haaju e waylude.

2. Kono, e nder daartol, lisa a golliima e laabi ceertuɗi. E nder tagoore O golliima no feewi e nde o woni kabirgal koyngal to Naasaret. O wadi kadi gede ceertude e nder daawe ceertude e golle makko.

3. Nii woni, lisa a bacfcfo kaawisaaji oo ko gooto hannde kono ina jogii gollal gocfngal.

X. Ko woni "timmugol" ngol 1 Korintiyankoobe 13:10?

1 Korintiyankoobe 13:8-12– "Yidde timmaani. Ammaa to annabaaku woodi, dum joofnan, to demde woodi, dum majjan, to annabaaku woni, dum majjan, ngam en anndi feccere, en annabi feccere, ammaa to timmugo ari, ko timmaay majjata neddo, mi wadtii laabi cukaagu caggal am. Jooni noon en nji'at tan ko gite miskineebe no njiyru-mi nii, ndeen maa mi anndu haa timma, no nganndir-mi haa timmi nii."

A. Jaabawol naamnal ngal ina weli no feewi sabu binndol ngol ina haala sahaa mo cfee dokke kaawisaaji Ruuhu 6eydotoo.

B. Aaye maantindo e nder ndee naamndal ko aaye 10 e cektirgal gootal ngam faamde no haanirta nii ko firo aaye oo no haanirta nii e nder demngal mum. Tesko: limngal hakkunde limngal Gerek/Engele:

“KONO SO DUM WAAWAA ARDE KO TIMMATA (teleion) NDEEN DUM E FECCERE (ek merous),
WONI KO WODDI.”

Ndee aaye firti ko e nder ASV, NKJV, e KJV nii “ .Amaa to timmudum wari, ko sedda koo
majja.”

C. Konngol ngol firootoo “timmugol” e nder aaye 10 e nder NIV ngol wonaa innde. Ko dum sifaa.
Firooji burdi laabtude dii : « kono so ko timmi koo arii, ko heddii koo maa majju » ina kollita
dum no feewi. Sifaaaji didi dii, “timmudo” e “feccere” (e nder feccere), ina mbayla innde
miijaande kono winndaaka. Deedoo sifaaaji didi ina ceerti kadi e goonga timmudo (teleion) firti
ko timmudo, timmudo walla timmudo. Firo gonngo e demngal maa won : “kono so _____
timmudo arii, _____ feccere ndee maa ustoy”. Didi dii ina poti hebbineede e innde. Naamnal
ngal ko : hol innde foti heblude lowre ndee ? Hol ko woni “ko timmi”?

D. E demngal Gerek, ina haani nanondiral grammair hakkunde binndande, inde e sifaaaji e nder
konngol. Yeru, yeewen ndeedoo konngol : « so mi soodii oto keso, mi yeeyda oto booydo oo ». Konngol
booyngol e kesol ina foti yahdude e konngol “oto” e limoore e jinnaabe. Ngam faamde
aaye 10 eden poti hebbinde limlebbi caggal “timmudo” e “feccere” e innde nde cub-den
hebbinde limlebbi dii ina foti yahdude e sifaaaji gadani di. Dum firti ko konngol ngol cub-den
ngam heblude lowre ndee ina foti wonde gorko nde tawnoo sifaa “timmudo” ko gorko e
demngal Gerek. Inde Gerek ina mbaawi wonde worbe, rewbe walla jommbaajo. Eden mbaawi
ittude won e kelme e nder weeyo aaye 10, e teskaade nanondiral ngal. Bana sappinol:

1. Yidde. Hay so ngoo miijo wayi ko no beldo nii, grammar tonngoode ndee jabaani dum.
Timmudo, e nder asli mum, ko sifaa neuter e yidde ko debbo). Gaa gaa duum, gidli e dokke
ngonaa gootum.

2. Asamaan walla gartugol Almasiihu. No teskiraa nii, “timmudo” woni ko e neuter, Almasiihu
ko gorko. Kadi, ngol konngol meedaa huutoreede ngam wiyde asamaan walla gartugol
Almasiihu.

3. Timmagol Aadee. Hay so tawii konngol ngol huutoraama ngam hollirde jikkuuji aadee (Matiyo
5:48; 19:21; 1 Korintu 2:6; 14:20; Yaakubu 3:2), ngol yahdaani e mbaydi aayeeji 8-13, ngol
yahdaani e mbaydi binndol ngol. Feere ndee e nder ndeedoo tonngoode ko dumunna wonaa
kalite.

E. Won heen ina njogii miijo wonde “Timmudo” ko ngonka mawka eklesiya e nder yellitaare
mum adande e nder teeminande 1biire e jamaanu Kerecee'en.

1. Tesko nanndi hakkunde Efesu'en e 1 Korintu'en dow miijo ekklessiya fuu bana banndu.
2. Miijo ngo ko dokke ina njokka e mawnugol eklesiya. Nulaabe maayata kadi eklesiya hannde alaa ko haani e nulaabe kadi. Annabaabe e jannginooobe maa accu janngirde mum en e binndol, kambe e koye mabbe be natta haajuuji. Ko haani e cukaagu ekkol, haani caggal mum.

Efesu'en 4:3-13– “Banndu wooturu woodi, Ruuhu wootugo, bana noddanodon ngam tammunde woore, nde on noddirtee Joomiraawo woore, goondinki gootel, lootgol gootel, Allah gooto, Baaba yimbe fuu, mo woni dow fuu, mo fuu, nder fuu, ammaa gooto nder men fuu hokkaama mo'ere bana no Almasiihu hokki mo.

'Nde o ummii dow,

o ardii nanngaabe e nder oto makko

O hokki yimbe dokke.'

(Hol ko firti 'o ummii' so wonaa kadi o jippii e nokkuuji les, leydi? O jippii ko kanko tigi ummii ko buri asamaanuuji dii fof, ngam hebbinde winndere ndee fof.) Ko kanko rokki won heen ko nulaabe, won heen ko annabaabe e peewnitoobe, won heen ko annabaabe e peewnitoobe Yimbe Allah ngam kuude kuugal, ngam banndu Almasiihu heba maheede haa en fuu en keba kawtal nder nuddinki e anndal Biddo Allah, en laato mawbe, en keba timmoode Almasiihu fuu.”

1 Korintiyankooobe 12:12-14– “Banndu nduu ko huunde wootere, hay so tawii ina wadi terde keewde, hay so tawii terde mum fof ina keewi, de ngoni ko e banndu wooturu. Ko noon kadi wonande Almasiihu, sabu en fuu en lootaama e Ruuhu gooto, en mbafti dum en banndu wooturu – so tawii ko Yahuuda en walla Gerek en, maccube walla rimbe – en fof en ndokkaama Ruuhu gooto ngam yarde.

F. Miijo burngo laabtude ko wonde “timmudo” oo ko timmal Alkawal Kesal e udditgol peeñgol Alla wonande jamaanu Kerecee'en.

1. Hol ko wadi haalde haala joofgol dokke kaawisaaji e ko yowitii e wahyu timmudo? Sabu faandaare deen dokke ko tabitinde konngol ngol yimbe ilnube kaali.

Marku 16:20– “Ndeen almuɓbe njalti, mbaajii e kala nokku, Joomiraawo gollidi e mabbe, tabitini konngol makko e maandeeji di o wadi dii.”

Ibraniyankooobe 2:3-4– “Hol no mbaawirten dadde so en njejjitaani kisndam mawdam hono dam? Ngol kisndam, ngol Joomiraado adii haalde, ko nannoobe dum bee tabitini dum en, Alla

kadi seediima dum e maandeeji, e kaawisaaji e kaawisaaji ceertuɗi, e dokke Ruuhu Ceniido pecciraade no yidiri nii.”

2. Mbele faandaare dokke ɗee ko Kerecee'en mawbe? Walla ngam mawninde gidli Kerecee'en? Alaa, Annabaaku, ganndal e demɗe ina poti feeɗninde konngol Alla.

1 Korintiyankoobe 13:2– “So tawii mido jogii dokkal annabaagal, mido waawi faamde sirluuji e ganndal fof, so mido jogii goondinal baawngal diwtude koye, kono mi alaa gidli, mi wonaa hay huunde.”

1 Korintiyankoobe 14:3-6– “Kono kala annabaajo, ɗon wolwana yimbe ngam semmbidinki be, be semmbidina be, be ɗon semmbidina be. Haaloowo demngal feere ɗon semmbidina hoore maako, ammaa annabaajo ɗon semmbidina jama'aare Jooni noon, banndiraabe, so mi arii e mon, mi haali demɗe godɗe, hol ko nafata on, so wonaa tawa mi addanii on huunde e peeñcu, walla ganndal, walla annabaagal, walla konngol jangngol?”

1 Korintu'en 14:19 –“Kono nder ekklessiya mi buri yidugo wolwugo wolde jowi paama ngam jangngingo wobbe, naa wolde ujuneeje sappo nder demngal.”

Demɗe ngonnoo maande wonande be ngonɗinaani. Dokke kaayefiije hakkunde Korintu'en addani be waasde yidde e waasde mawnude.

1 Korintiyankoobe 3:1– “Banndiraabe, mi waawataano noddude on no ruuhu nii, kono no bidbe aduna tan e nder Almasiihu.”

1 Korintiyankoobe 14:20– “Banndiraabe, ngoppee miijaade no sukaabe nii, ko fayti e bonannde, laatodee sukaabe, kono laatodee mawbe.”

Be ɗon mari haaje dokke ngam ekklessiya arandeere laati bana bikkoy nder ganndal.

1 Korintiyankoobe 13:11– “Nde ngon-mi cukalel ndee, mido haala no cukalel nii, mido miiɗoo no cukalel nii, mido miiɗoo no cukalel nii, nde ngon-mi gorko ndee, mbaɗtu-mi laabi cukaagu caggal am.”

3. “Timmuɗo” (e demngal Gerek "telios") firti ko timmuɗo, timmuɗo, mawɗo, alaa ko ɗakki heen. Tuugnaade e yimbe firti ko mawɗo, mawɗo. Janngu Matiyo 5:44-48; Luuka 6:36; Matiyo 19:21; 1 Korintu'en 2:6, 14; 1 Korintiyankoobe 14:20; Filipiyankoobe 3:15; Koloosiyankoobe 4:12; Hebrews 5:14.) A haajaani yottaade ndee timmal ngam yahde asamaan.

Been (Kerecee'en Korintu) be ngoni timmube (timmube, timmube, mawbe, alaa ko ŋakki) kono be ngalaa bakkaat.

Filipiyankoobe 3:15 – “Enen fof enen mawbe, eden poti jogaade hono ndee miijo e gede dee. So tawii won do cikkuɗaa ko seerti e duum, duum kadi Alla ina laabtina on.”

Yaakuuba 1:17– “Kala dokkal moyyal timmungal ummorii ko dow, ina jippoo e Baaba fitirlaaji asamaan, mo waylataa no buubol waylotoo nii.”

Yaakuuba 1:4– “Muñal ina foti timminde golle mum mbele on mbaawa wonde mawbe e timmube, on ŋakkiraaka hay huunde.”

Yaakuuba 2:22– “Aɗa yi'a goondinal makko e golle makko ina ngollodoo, kadi goondinal makko ina timmi e ko o wadi koo.”

4. Yeew ko seerndi dum e aaye 9: Huunde ko jooni woni "ek merous" (e nder feccere, timmaani, timmaani, huunde ŋakkunde) kono caggal duum maa won "teleios" (timmudo, timmudo, alaa ko ŋakki). Haala kaa ko no kebirten ganndal Alla e joofnirde waaju buubɗo. Konngol jogorngol wadeede e nokkuuji dii (feccere C dow) wonata ko “wahyu”. Haa udditgol Alkawal Kesal, Alla ina hollira yidde mum feccere. Seedɗa doo. Sedɗa doon. Jooni noon, wahyu oo fof wonande eklesiya oo, rokkaama tawo, eden mbaawi janngude tawa hay gooto alaa dokkal annabaagal walla ganndal.

5. Yeru e nguurndam Pool: Pool acci gede cukaagu nde o mawni. Ekklessiya cukalel ngel accata kuuje cukalel to dokke de timmi.

6. Be nji'i nibbere bana nder daarorgal. “Miijo” ko gootum e “yiyingo”. E nder nanondiral e annabaabe wodbe fawaade e konngudɗi cuudɗiidi, koyɗol walla gite, Alla haaldii e Muusaa “yeeso e yeeso”. Wahyu mo o hebi oo ina laabi.

7. Won gede de mbaaw-den anndude laabde:

Matiyo 7:19– “Lekki ki bibbe moyyaani fof tayetee, werlee e yiite.”

Luuka 1:3-4– “Ko cfuum wacfi, nde tawnoo miin e hoore am mi wicftiima huunde fof gila e fufcfoode, mi yicfii kadi winndude ma cfum, mbele aɗa annda goonga ko njannгаа koo.”

Roma'en 1:32– “Fooyre be nganndi yamiroore Alla peewal, wonde wadoobe hono deen gede ina poti maayde, be ngonaa tan e jokkude wadde deen golle, kono kadi be njabaani wadoobe dum en bee.”

1 Korintiyankooƙe 14:37– “So tawii won sikkudo wonde ko annabi walla ko o baawdo ruuhu, yo jaɓ ko mbinndu mi koo ko yamiroore Joomiraawo.”

Koloosi'en 1:5-6– “... Linjiila mo ngari e mon oo, e nder aduna oo fof, Linjiila oo ina 6eyda 6i66e, ina mawna, hono no 6e 6eydorii e nder mon gila nyalaande nde nan-cfaa cfum, paam-cfaa moyyere Alla e goonga mum fof.”

1 Timote 4:3– “Ebe kada yimbe resde, ebe njamira be nde be ngoppa won e ñameele de Alla tagi ngam goonɗinbe e anndube goonga bee njabba de e yettoore.”

2 Piyeer 2:21– “Buriino moyyude ko be nganndaa laawol peewal, be ngannda dum, caggal duum be mbaɣla yamiroore ceniinde nde be ndokkaa ndee.”

2 Piyeer 1:2– “Moyyere e jam keewdo e ganndal Alla e lisaa Joomiraawo men.”

8. So tawii 6uu6ol ina jokki, maandeeji e kaawisaaji kadi ina njokki “Ko cfuum wacfi Pool e Barnabas njooƙii toon wakkati juutɗo, ina kaala e cuusal ngam Joomiraawo, mo tabitini konngol mo/yere mum, o hokki 6e waawde wacɗe maandeeji e kaawisaaji kaawnii6i.” (Kuude Nelaabe 14:3)

Nulaabe be Almasiihu subii, nguuri ko e teeminande adande, haa ko ina wona hitaande 100 caggal lisaa, nde nulaawo cakkitiido, Yuhanna, maayi. Nulaabe bee ina njoginoo dokke kaawniide, ko kambe tan mbaawi rokkude wadde deen dokke. “Nde nulaabe wonbe to Urusaliima nani Samariya jabii konngol Alla, be neli Piyeer e Yuhanna to mabbe. Nde be njottii, be torii be ngam be keba Ruuhu Ceniido, ngam Ruuhu Ceniido waraani tawo e mabbe; be kepii lootde tan e innde Joomiraawo Yeesu Ruuhu hokkaama wakkati nulaabe don ndarna juude am, o hokki be ceede, o wi'i, "Hokku yam bawde de'e, ngam kala mo ndarni juude am dow maako, heba Ruuhu Ceniido." (Kuude Nelaabe 8:14-19)

Been be nulaabe bee ndarni juude mum en ina mbaawi wuurde haa e nder teeminande didabere ndee kadi ina woodi haa jooni dokke kaayeeƙiiji gollotoode to banngol ekkol. Kono, nde tawnoo be ngalaano baawde rokkude wadde ndee dokkal, dokke deen njooƙi ko e maayde mabbe. Oon sahaa, koppii Alkawal Kesal njaltinaama e nder aduna anndaawo oo. Ko Ruuhu, golloowo jooni, wonaa e dokke maandeeji kaawisaaji, kono ko e konngol ngol.

1. Faandaare dokkal kaawisaaji Ruuhu Ceniicfo ko:

A. ___ Sellin nyawbe

B. ___ Hollu nulaabe Guri yimbe fof

C. ___ Hollitde wonde haala Nulaabe wonde lisaa ko Alla mo...

ari e banndu ngam rokkude laawol gootol ngol neddo waawi wonde moyyitinaama e Alla.

2. Kaawisaaji Ruuhu Ceniicfo ngoppaani, ina mbaawi wacfeede haa hannde

T. F.

3. Hannde yimbe wadoobe “kaawisaaji” ina mbaada sifaa kaawisaaji di nulaabe mbaadnoo, e mbaadi ngootiri e e

ko noon njeñtudi ndii

T. F.

4. Hol ko woni “timmudo” garoowo baddo ko timmaani majjude?

A. ___ Nde waraani haa hannde

B. ___ Nulal gonngal e Alla ngal alaa ko bonnata, ngal winndaa ngam yontaaji garooji dii fof

C. ___ Asamaan

D. ___ Gartugol Almasiihu

E. ___ Yidde

5. Kerecee'en be ngonaa Nulaabe ina mbaawi rokkude yimbe wofbe mbaawka wafde kaawisaaji.

T. F.

DOKKAL DEMNGAL

Jannde 9

I. Ko dokkal kaayee fi ngal Ruuhu Ceniicfo hokki (Kuude Nelaabe 2.4-11; 10.45-46; 11.15-17; 19.1-6; 1 Korintiyankoo be 12-14; Marku 16.15-20).

II. Demde dee ko DEMDE e DEMDE de yimbe kaaldata e sahaa nde fenoore haalde demngal feeñi ndee.

A. E nder Kuude Nelaabe 2:4 “Be fuu be kebbini Ruuhu Ceniido, be fuddi wolwugo demde feere bana no Ruuhu hokki be bawde” wolde firo “demngal” woni glossa, nde nder deftere nde firti demngal lenyol malla lenyol.

B. Konngudi “demngal mabbe” nder Kuude Nelaabe 2:6 “Nde be nani daande nde’e, jama’aare hawri, be don yama, ngam gooto fuu nani be don wolwa demngal mabbe.” e “demngal neeniwal” e nder Kuude Nelaabe 2:8, “Ndeen noon hol no gooto e men fof nanirta de e demngal mum neeniwal?” ummorii ko e helmere grec dialectos nde helmere men “dialect” ummorii, firti ko demngal leñol keeriido.

C. Luuka wi'i yimbe duudbe kawtube haa Urusaliima nyalnde Pentekosta, diga lesde feere-feere, fuu be mbaawan faamugo ko nulaabe don wi'a, koo moye fuu bee demngal maako. “Jooni noon, ina hodi e nder Urusaliima Yahuuda en kulnoobe Alla, ummoriibe e kala leñol les asamaan ... Partiyankoobe, Mediyankoobe e Elaamiyankoobe, hodbe e Mesopotami, e Yahuuda e Kapadokiya, e Pontus e Asii, e Firijiya e Pamfiliya, e Misra e nokkuuji Libi saraaji Siriin, hobbe ummoriibe e Room e Aarabeebe (kambe dido fof) ; nanee be ina kaala kaayefiiji Alla e demde men!” (Kuude Nelaabe 2:5; 9-11)

D. Haalde demde ina wona, yeru, haalde demngal Armeni tawa meedaa jangude ngal demngal, tawa kadi ko neddo haaloowo ngal demngal faami dum no feewi.

E. To Korintu, dokkal ngal ko gootum, kono sabu njakkeende yimbe ummoriibe e lenyi ceertucfi, woodgol firo (firo) ina haani.

1. Mo faamaani oon demngal, wonata ko no kodo nii “So tawii noon mi nanngaani maanaa ko neddo haali koo, ko mi kodo e haaloowo oo, kanko kadi ko o kodo e am.” (1 Korintu'en 14:11) Dum hollii wonde fenoore ndee ina haala haa jooni e demde.

2, Pol limti Esaaya 28:11-12 nder 1 Korintiyanko'en 14:21 “Mi don wolwa bee yimbe be'e bee demde feere, ammaa be nanataa yam.” Ko nanndi e demngal Asiri e demde haaloobe demde. Nii woni neddo ina joofna wonde dokkal demde ko “haalde demngal tawa janggaani ngal e laabi tago.”

III. Demde ngonaano dokkal burngal teentude kadi ko de cakkitiide cifaade e doggol didi.

1 Korintiyankoobe 12:7-10– “Gooto hokkaama haala hikma bee Ruuhu, goddo hokkaama haala anndal bee Ruuhu gootel, goddo hokkata goondinki bee Ruuhu gooto, goddo hokkata dokke nyawndiigu bee Ruuhu gooto, goddo baawde kaayefiiji, goddo annabaaku, goddo feere hokkata ruuhuuji feere-feere goddo oo ko firo demde.”

1 Korintiyankoobe 12:28-30– “Nder Ekklessiya, Allah subi arandejum nulaabe fuu, annabo'en didabo, jannginoobe tatabere, nden huuwoobe kaayefiiji, marbe dokke sembidinki nyawbe, waawbe wallugo wobbe, marbe bawde kuugal, haaloobe demde feere-feere, annabo'en fuu? Mbele yimbe fof ina kaala demde godde?”

IV. Dokkal demde alaa ko nafata so wonaa yidde.

1 Korintiyankoobe 13– “So mi haalii e demde yimbe e demde maleykaaji, kono mi alaa gidli, ko mi gondo tan ... burdo mawnude e deen demde ko gidli.”

V. DEMNGAL nder 1 Korintiyankoobe 14:

“Tokku laawol yidde, 6eydu dokke Ruuhu, haa teenji dokke annabaaku, 2 ngam kala haaloowo demngal, haaldataa e yimbe, ammaa Alla, hay gooto faamataa mo, o don wolwana sirruuji bee Ruuhu maako, 3 ammaa kala annabaajo ngam sembidinki yimbe, o don wolwana yimbe, o don semmbidina be Haaloowo e demde godde ina cemmbina hoore mum, kono annabaajo ina cemmbina eklesiya 5 Mido yidi gooto e mon fof haalda e demde godde, kono mido yidi annabaagal ina mawni e haaloowo demde godde, so wonaa tawa o firtii dum, mbele eklesiya ina heddotoo.

“6 Jooni noon, banndiraabe, so mi arii e mon, mi haali demde godde, hol ko nafata on, so wonaa tawa mi addanii on huunde nde nganndu-mi, walla ganndal, walla annabaagal, walla konngol janngingol, 7 hay so tawii ko e gede de ngalaa nguurndam, de mbadata sawtawol, hono fijirde walla fijirde, hol no neddo anndirta ko fijiraaka? so tawii buubaaji dii ndartaaki noddaango laabngo, hol ko woni e maa, so wonaa tawa ada haalda e demngal maa, hol no neddo anndirta ko kaalataa e weeyo koo, 10 Sikke alaa, alaa ko woni e mum so wonaa demngal ngal nanngu ko goddo haali, miin ko mi kodo e haaloowo oo, kanko ne ko o kodo e am 12 Ko noon kadi wonande on, nde tawnoo on njidii jogaade dokke Ruuhu, eto-dee burde dokke mahooje Eklesiya.

“13 Ko cfuum wacfi, kala haaloowo e cfemngal gocfngal, ina foti duwaade mbele ina faccira ko o haali koo, 14 sabu so mi ñaagiima e zemngal, ruuhu am ina ñaagoo, kono hakkille am ina 6eydoo 6eydaade, 15 hol ko mbacfmi? yettude Alla e ruuhu maa, hol no neddo tawaado e nder be nganndaa, waawirta wiyde “Aamiin” e yettoore maa, nde tawnoo o anndaa ko kaalataa koo, 17 ina gasa tawa ada yetta no haanirta nii, kono neddo goddo o ina moyyi?”

“18 Mi yetti Allah ngam mi buri on fuu wolugo demde feere, 19 ammaa nder jama'aare man, mi buri yidugo wolugo konngudi jowi di paamiraa ngam janngingo wobbe, naa wolugo konngudi ujunaaje sappo nder demngal gootal.

“20 Banndiraabe, ngoppee miijaade bana sukaabe, to banngel ko boni, laatee sukaabe, ammaa miijo mon laato mawbe, 21 nder Tawreeta, dum winndaama.

'Rewrude e yim6e 6e 6e ngoni e 6ernde wocf6e e hunuko janan6e

Mi haalan yimbe be'e, ammaa fuu be kedotaako kam.

Joomiraawo wi'i.

“22 Ndeen noon, demde dee ko maande, wonaa wonande goondinbe, kono wonande be ngoongdinaani, kono annabaagal ko wonande goondinbe, wonaa wonande be ngoongdinaani. 23 So tawii eklesiya oo fof hawrii, gooto fof ina haala demde godde, won heen be paamataa, walla wodbe be ngoongdinaani naati, mbele be mbiyataa wonde on ngonaa e goondinbe mon, walla won e mon2 faamde ina naata nde gooto fof ina annaba, o hoolaaki e yimbe fof wonde ko o bakkodindo, yimbe fof ina ñaawee mo, 25 sirluuji bernde makko ina peeñnina, o sujjana Alla, o wiya: “Goonga, Alla ina woni e mon!”

“26 Banndiraabe, hol ko mbiyaten? So on kawrii, gooto fof ina jogii jimdi, walla konngol janngingol, walla peeñgol, walla demngal, walla firo. Dum fof ina foti wadeede ngam semmbinde dental ngal, 27 so neddo ina haalda e demngal gootal, gooto e mabbe fof ina foti firtude dum wonaa firoore, haaloowo oo ina foti suudde e nder ekkol, haalda e hoore mum e Alla.”

Kala ko wadatee e nder moobondiral eklesiya, ina foti wadeede ngam semmbinde (edification) eklesiya. “Midó yidi gooto e moodon fuu wolwa demde, ammaa mi yidi annabinaajo, annabaajo buri wolwanoowo demde, to o fassirta dum, ngam kawtal man semmbidina.” (aaye 5)

“Ko noon kadi wonande on, nde tawnoo on njidii hebde dokke Ruuhu, etodee burde dokke de mahoowo Eklesiya.” (aaye 12)

“Ndeen noon, banndiraabe, hol ko mbiyaten? So on kawrii, gooto fof ina jogii jimdi, walla konngol jannde, walla peeñgol, walla demngal walla firo. Dum fof ina foti wadeede ngam semmbinde Eklesiya.” (aaye 26)

Demde e nder aaye 2 - Haaldata ko e Alla, wonaa e yimbe.

B. Dokkal annabaaku ina foti burde dokkal demde, sabu huutoraade ngal dokkal ina mahi eklesiya (aayeeji 3-4). Konngudi joy jogiidi faamde buri ujunaaje sappo e demngal. (aaye 19)

C. Golle tati de yim6e jogii6e dokke 6emcfe mbacfi: duwaade, yimde e yettude - Fof ina tiindii e Alla. (aayeeji 14-17)

D. Demde mbaawaa huutoreede e nder batu eklesiya tawa alaa firoore. (aayeeji 26-28)

E. Demde ko maande wonande be ngoondinaani kadi faandaare mum wonaano mahngo eklesiya. (aayeeji 21-22)

1. Ngam mahde, haala kaa ina foti faamde (ay 7-11).

2. Maande wonande 6e ngoondinaaki kono 6e njabaano Alla. (Esaaya 28:11-12)

3. Jaabawol goondinbe nde dental fof ina haala demde: "Bee yimbe njaltii hakillaaji mum en!"

VI. Dokkal demde ko juutngal.

A. Ina laabi ede njogii faandaare teentunde.

B. Jogaade dokkal demde wonaa jarribo kisndam. Wonaa Kerecee'en fof ndokkaa ndee dokkal.

C. Dokkal demde hollirtaa ruuhu mawdo to bannge neddo kuutortoodo dokkal ngal. Heewbe e Korintu, kam e heewbe hannde wiyooobe ina njogii ndee dokkal, ina kollita wonde ko be balli, wonaa ruuhu.

D. Pool siftinii dokke annabaaku, ganndal e demde ko "feccere" o wiyi de ngoppa. Dee dokke ko juutde so en yeewtindiima gidli duumotoofi. (1 Korintiyankoobe 13)

VII. Dokkal demde e nder Alkawal Kesal ina seerti no feewi e "dokkal demde hannde."

A. E nder kawral eklesiya, nder kuugal dokkal demde e annabaaku, rewbe don mari haaje de'ugo.

1 Korintiyankoobe 14:34– "Rewbe ina poti deyyude e nder cuudi dewal, be njabataa haalde, kono be ngona e dooftaare, hono no Tawreeta wiyri nii."

B. Dokkal demde wonaa ngam bamtude koye men.

1 Korintiyankoobe 14:4– “Haaloowo demngal ina mahi hoore mum, kono annabaajo ina mahi eklesiya.”

C. Demde ngonnoo ko nafaore be ngoondinaani.

1 Korintiyankoobe 14:21-22– “E nder Tawreeta ina winndaa : ‘Mi haaldat e leñol ngol e yimbe demde godde e hunuko jananbe, kono hay so duum bennii, be nanataa kam, ko noon Joomiraawo wi’i. Ndeen noon, demde dee ko maande wonaa wonande goongdinbe kono ko wonande be ngoongdinaani;

D. Demde ko demde yimbe, de yimbe haaloobe deen demde paamata.

Kuude Nelaabe 2:1-8– “Nde nyalnde Pentekosta yotti, be fuu be kawri haa nokkuure woore. Doon e doon sawtawol nanndungol e henndu mawndu ummii dow asamaan, hebbini suudu ndu be joodii ndu fuu, be nji’i ko nanndi e demde yiite, de ceerti, de ngari joodi dow gooto e mabbe fuu bana Spirigan s e Holy to filled Ruuhu hokki be bawde. Jooni woodi Yahuudu'en kulnoobe Allah, donno joodi haa lesdi fuu, nde be nani daande maako, be donno yama, ngam gooto fuu don nana be don wolwa bee demngal maako, be yami: 'Mbele be'e fuu be don wolwa? demngal makko neeniwal?’”

Pentekostaal en mbiyi ko “haalaaji ekstatik” di wodbe paamataa. Ko waawi heen wonde fof, ko heewi wadeede hannde koo, wonaa ko wadanoo e Alkawal Kesal.

TAGITE : Jiibru nduu e ndeedoo tobbere ina waawiino dañeede so tawii konngol “glossa” ngol firtaama ko “demngal”. Konngol ngol ina waawi firtude demngal walla demngal, tergal e nder hunuko men huutorteengal ngam wallitde feewnude konngudi.

1. E nder haala e nder Kuude Nelaabe “fudfoo haalde demde godde”, konngol glossa ngol firti ko demde firti ko:

- A. ___ Haalaaji ekstatik ko Alla tan faami
- B. ___ Kala demngal ngal haaloowo oo anndaa
- C. ___ Demngal maleykaaji

2. Kaawisa haalde demde de haala mum anndaa, wonnoo ko dokkal burngal teenjtude.

T. F.

3. Haalde e demngal ngal nanoobe bee nganndaa, alaa ko nafata so wonaa tawa won baawdo firtude.

T. F.

4. Dokkal haalde e demngal goddo ko dokkal Ruuhu Ceniido ko juuti.

T. F.

5. Haalaaji yimbe “haaloobe demde” hannde ina mbaawi firteede kala ganndo e demngal kaaleteengal ngal.

T. F.

RUUHU CENIIDO NDER NGURNDAM LIISAA

Jannde10:

Golle Ruuhu Ceniido nder taskaram rimdinki Allah don ceerti nder jokkirli Yeesu bee Ruuhu. Ruuhu wonaa coodoowo men kono so wonaano kanko, lisaa wonataano coodoowo men.

KO ADDI JIBINDE lisaa, Ruuhu Ceniicfo ina golloo e nder annabaa6e, ina rokka 6e ganndal kewuuji e nder nguurndam lisaa garoowo, ko noon kadi o he6iri yim6e Alla e gartol makko.

1 Piyeer 1:10-12– “Ko fayti e kisndam dam, annabaa6e, kaalnoobe e moyyere nde foti arde e mon, njiytii no feewi e hakkilantaagal mawngal, ngam anndude sahaa e ngonka ka Ruuhu Almasiihu woni e mabbe, nde o haali torraaji Almasiihu e teddeendi garooji caggal mum ko Ruuhu Ceniido nelaado ummoraade e asamaan waajii on Linjiila oo, haalani on dum jooni.

II. E nder jibinannde lisaa, Ruuhu Ceniicfo woni sabaabu jibineede Mariyam Gicfcfo debbo, ina tabitina 6ernde konngol Alla.

Matiyo 1:18-20– “Ko nii jibineede lisaa-al-Masiihu waḡiri: Yumma makko Mariyam ina fotnoo resde Yuusuf, kono hade maḡḡe hawrude, o tawaama ina reedu e Ruuhu Ceniido, nde tawnoo Yuusuf gorko makko ko neddo peewal, o yidaano feeḡininde mo e yeeso yimbe, o miijinoo ko caggal nde Joomiraawo makko seerti feeḡii e makko e koydol, wiyi mo: “Yuusuf bii Daawuuda, woto hul yettude Mariyam debbo maa, sabu ko o jibini koo, ko Ruuhu Ceniido ummorii.”

Luuka 1:35– “Maleykaajo oo jaabii, wi’i: “Ruuhu Ceniido jippoto dow maa, baawde Joomiraawo toowdo oo suuda ma, biddo ceniido jibinaado oo wiyetee ko ‘Bii Alla.”

Yuhanna 1:14– “Konngol ngol wonti neddo, hofii hakkunde men, en njiyii teddeendi makko, teddeendi gooto tan, ummoriido e Baaba, keewdo moyyere e goonga.”

III. E nder BIDDŌ LIISAA, Ruuhu golli nder yimbe e ngonkaaji ngam taskugo duniyaaru ngam jabbaago Laamiido mabbe.

Luuka 2:25-27– “Wonno gorko gooto to Urusaliima ina wiyee Simeyon, ko goonḡindo, dewotoodo, ina daminii cuusal Isra’iila, Ruuhu Ceniido ina wondi e makko, Ruuhu Ceniido holliti mo wonde o maayataa ko adii nde o yi’ata Almasiihu Joomiraawo ko aada Sariya oo dabbi.”

IV. E nder WAAJU YUHANNAA LOOTOODO, lisaa anndinaama wonde ko kanko waḡata Ruuhu Ceniido e yimbe fof e lootgol e Ruuhu Ceniido.

Luuka 3:16– “Yaayaa jaabii be fuu: ‘Mi looti on bee ndiyam, ammaa goddo mo mi fotaayi bustugo limce pade maako, o warata on bee Ruuhu Ceniido e yiite.”

Ibraniyankooḡe 2:4– “Alla kadi seediima dum e maandeeji, e kaawisaaji e kaawisaaji ceertudi, e dokke Ruuhu Ceniido rokkaade no yidiri nii.”

V. E nder lootgol LIISAA, Ruuhu holliri hoore mum e banndu mum no bidngel nii ngam hollirde lisaa ko BIDŌ ALLA.

Luuka 3:22– “Ruuhu Ceniido jippii e dow makko e mbaadi mbaylaandi, daande ummii e asamaan, wi’i: “Aan woni Biddo am mo njidmi, mi weltaima no feewi e maa.”

VI. E nder jarribagol lisaa, Ruuhu ardii mo haa jeereende balde 40 koorka, ceniika e jarribagol ngol rewi heen.

Luuka 4:1– “Iisa keewdo Ruuhu Ceniido, warti diga maayo Urdun, Ruuhu ardi mo nder jeereende.”

VII. E FUDDO KUUGAL LIISAA, Ruuhu hebbini lisa bee bawde ko haani ngam kuugal maako.

Luuka 4:14-15– “Iisa warti leydi Galili e baawde Ruuhu, kabaaru makko sankitii e nder ladde ndee fof, o jannginii e nder cuudi dewal mabbe, yimbe fof ina njetta mo.”

Iisa faami dow kuugal maako woni timminki limngal Esaaya (11:2) kaaldi dow Ruuhu golloowo bee Almasiihu.

Luuka 4:16-21– “O yahi Naasaret, to o mawnunoo, o naati suudu juulirde hono no o woownoo wadde nii, o ummii ina jannga, o rokkaa mo deftere annabi Esaaya, o udditi nde, o tawi nokku do dum winndaa doo.

'Ruuhu Jawmiraawo don dow am.

sabu kanko neli kam

ngam waajaade kabaaru beldo e miskineebe.

O neli kam ko mi anndina ndimaagu

ngam kasooji e cellal gite

ngam wumbe, ngam yoobtoraade tooñaado,

ngam anndinde hitaande moyyere Joomiraawo.'

“Ndeen o Guuccii deftere nde, o hokki nde golloowo oo, o joocfii, gite yimbe 6ee fof ina ndaara mo, o fucfci wi'de 6e: “Hande, binndi cfii timmii e nancfe mon.”

Ruuhu don nebba Yeesu, o wadi mo ngam o fudfa kuugal maako. E nder ndee doo gollal, janngugol makko wadii yimbe bee haawnaade.

VIII. GOLLAL LIISAA fof ina yahdi e Ruuhu Ceniido, ina ardii dum ngam:

A. Jaagorgal makko e nder kuubal

Matiyo 12:15-21– “Iisaa ina anndi duum, o yalti doon, heewbe ndewi e makko, o sellinii ñawbe mum en fof, o jeertinii be, woto be kaalan mo o woni, dum wadii ko annabi Esaaya haalnoo koo timminde.

'Naa woni maccudo am mo cub-mi.

mo njidmi, mo mbeltortoomi;

Mi wa'an Ruuhu am dow maako.

O anndinan lenyi aldaagal.

O habataa, o wullataa;

hay gooto nanataa daande makko e laabi.

O tayataa sawru buubndu,

O buubnataa lampa buubka,

haa o ardoo nuundal e nafoore.

E innde makko leyyi dii mbadata yaakaare mum en'.”

Esaaya 42:1-4– “Doo ko maccudo am, mo ndarniimi, am...

cubaado mo njidmi; Mi wa'an Ruuhu am dow maako, o waddan lenyi'en goongaaku. O wullataa, o wullataa, o bamtataa daande makko nder laabi. O tayataa sawru buubndu, o buubtataa lampa buubka. E goondinal o yaltin peewal; o yattataa, o yattataa haa o tabitina nuundal e dow leydi. E nder sariya makko duude dee mbadata yaakaare mum en.”

Esaaya 32:15-20– “Haa Ruuhu rufa dow men diga dow, jeereende laatoto ngesa mbelka, ngesa mbelka nannda bana ladde. Aadala joodo nder jeereende, goongaaku joodoto nder ngesa mbelka nokkuuji, e nder galleeji kisal, e nokkuuji fooforde di njirlotaako.

Esaaya 44:3-5– “Mi ruttan ndiyam dow lesdi yoori, maayooji dow lesdi yoorndi, mi ruttan Ruuhu am dow bibbe ma, barka am dow bibbe ma, be don puda bana hudo nder ladde, bana ledde buubde haa maayooji winndu e junngo makko: ‘Ko Joomiraacfo’, o beyda innde Isra'iila.”

Ezekiyel 36:26-31– “Mi hokkan on bernde kesum, mi wadan on ruuhu kesum, mi ittan on bernde kaaye, mi hokkan on bernde terde, mi hokka on Ruuhu am, on tokka umrooje am, on tokka umrooje am softeende. Mi noddad gawri, mi hebbina dum, mi addana on bibbe ledde e

gese ladde, mbele on natta hersude e nder leyyi dii sabu heege, ndeen on ciftortaa laabi mon bondi e golle mon bonde, e yidde mon.”

Zakariya 12:10– “Mi ruttan dow suudu Daawuda e hodbe Urusaliima ruuhu moyyere e tornde, be ndaara kam, mo be mbari oo, be mettina mo no neddo mettirta biddo gooto nii, be mettina mo no neddo mettirta biddo gadano nii.”

B. Kuugal makko sellinoowo

Matiyo 12:28– “Kono so mi riiwtii jinnеeji e Ruuhu Alla, laamu Alla arii e mon.”

Kuude Nelaabe 10:38– “No Alla neliri lisaa Naasaretnaajo oo e Ruuhu Ceniido e baawde mum, e no o yahrata, omo wada ko moyyi, omo sellina kala wonbe e les baawde Ibliis, sabu Alla ina wondi e makko.”

So wonaano Ruuhu, lisaa waawataano wadde kaawisaaji mum.

C. Kuugal makko e duwaawu

Luuka 10:21– “E oon sahaa, lisaa, keewdo weltaare e nder Ruuhu Ceniido, o wiya: “Mido yetta ma, Baaba, Joomiraawo asamaan e leydi, sabu a suudii dee gede e anndube e anndube, a feeñinii de sukaabe tokosbe, eey, Baaba, sabu ko dum weltini ma.”

D. Kuugal maako ngam janngingo bee Ruuhu

Kuude Nelaabe 1:1-2– “E nder deftere am arandeere, Teofilus, mi winndii dow ko Yeesu fudfi wadugo e jannginge haa nyalaade nde o hoosi haa asama, baawo nde o hokki nulaabe be o subi, umrooje bee Ruuhu Ceniido.”

IX. KASAL ALMASIIHU DO LEYDI, ko Ruuhu Ceniido hokki Allah.

Ibraniyankoobe 9:14– “Hol no yiyam Almasiihu, mo Ruuhu duumotoodo oo hokki hoore mum e Alla tawa alaa ko bonnata dum, labbinta berde men e golle jowitiide e maayde, mbele eden mbaawa gollanaade Alla guurdo oo!”

Ruuhu walli mo e waktu makko burdo sadtude.

X. UMMITAL ALMASIIH ko golle Ruuhu Ceniicfo.

Roma'en 8:11– “So tawii Ruuhu umminoowo lisaa e maayde ina wuuri e mon, umminoowo Almasiihu e maayde oo, maa wuurtin balli mon maaydi dii, e Ruuhu mum gondo e mon oo.”

XI. TEDDINDE ALMASIIH hakkunde yim6e gila e dow asamaan.

Yuhanna 16:14– “O addana mi teddungal, o itta ko woni e am koo, o anndina on dum.”

Ruuhu Ceniicfo ina wonnoo e kala sahaa e nguurndam Jaagorcfo oo. Ko noon kadi O woniri e men sahaa kala. Nguurndam Kerecee'en timmudam e jaaldudam ina tawee tan e nder Ruuhu.

1. Ko fayti e lisaa Ruuhu Ceniicfo gollu

- GOOTO. ___ Dow annabo'en ko adii jibineede Almasiihu
- B. ___ Dow Mariyam nder reedu Yeesu
- C. ___ E dow wodbe doon e doon caggal jibineede makko.
- D. ___ Wad'aani hay dara
- E. ___ A e C
- F. ___ A, B e C

2. Ruuhu Ceniido anndini Yahyaa lootoowo hol ko woni Almasiihu.

T. F.

3. Ruuhu Ceniido holli Almasiihu, neddaaku malla Almasiihu, haa duniyaaru nde Yeesu lootaama, Yuhanna don yakka mo nder ndiyam bee wi'ugo “Aan woni Biddo am mo mi yidi: mi weltike bee ma.”

T. F.

4. Caggal leggal bardugal hol umminoowo lisaa e maayde e yanaande?

- A. ___ lisaa e hoore mum
- B. ___ Ruuhu Ceniido
- C. ___ Ko Alla tan, Baaba

RUUHU CENIIDO NDER NGURNDAM NELAADO

Jannde 11:

Nulaabe bee ko worbe subaabe haa teenji ngam seedaade ummital lisaa. Be njoginoo ko:

Sifaaaji:

Luuka 24:46-8– “O wi’i be ... ‘Onon ngoni seedejeji dii gede’.”

Kuude Nelaabe 1:7-8– “O wi’i be: ... Kono on keban baawde nde Ruuhu Ceniido jippii e mon, on laatoto seedaaku am haa Urusaliima, nder lesdi Yahuuda fuu e lesdi Samariya, haa haa keerol duniyaaru fuu.”

1 Yuhanna 1:1-2– “Ko wonnoo gila e fudfoode, ko min nani, ko min nji’i e gite amen, ko min yeewi, ko juude amen memi – ko dum woni ko min kaalata ko fayti e konngol nguurndam.

Kaayitaaji:

2 Korintiyankooobe 12:12– “Ko maandeeji nulaado - maandeeji, kaawisaaji e kaayeejiiji – mbadaama hakkunde mon e muñal mawngal.”

1 Korintiyankooobe 9:1– “Mbele mi wonaa rimdo, mi wonaa nulaado, mi yi’aani lisaa Joomiraawo men, wonaa on ngoni njeñtudi golle am e Joomiraawo?”

Kuude Nelaabe 1:21-22– “Ko cfuum wacfi ina haani cu6aade gooto e wor6e wonndu6e e men nde Joomiraacfo lisaa naati e men nde, gila e lootgol Yuhanna haa nde lisaa ittaa e men, sabu gooto e 6ee ina foti wonde seede e men ummital makko.”

Kuude Nelaabe 8:18– “Ndeen Simon yi’i Ruuhu hokkaama wakkati nulaabe don ndarna juude mabbe, o hokki be ceede.”

Sembe:

Be njoginoo baawde rokkude yimbe baawde Ruuhu Ceniido [wadde Ruuhu ina fawa e dow yimbe (e hebde baawde) e dow jolnude juude mabbe]. Sabu darnde maako mawnde ngam Yeesu, Ruuhu woodi kuugal manngal masin nder ngeedam e kuugal nulaabe.

Kanko, Ruuhu, o fodaniino nulaabe 6ee wonde 6icfcfo 6aleejo.

Yuhanna 14:16-19– “Midó ñaagoo Baaba, o hokka on wasiya goddo ngam wondugo bee mon haa abada, Ruuhu goonga. Aduna waawataa jabugo mo, ngam o yi’ataa mo, o anndaa mo.

Ammaa on anndi mo, ngam o wuuri bee mon, o don nder mon. Ngam mi don wuuri, onon boo on nguuran.”

Yuhanna 20:22– “Ndeen o fuftii e dow mabbe, o wi’i: “Jabbodee Ruuhu Ceniido.”

"Fufde e dow ma66e" ina maantiniri dokkal Ruuhu Ceniido, nde tawnoo konngol "foofgol" e "ruuhu" ko gootum e demngal Gerek e demngal Ebere. Won e anndube hannde ina cikki jokkondire hakkunde deen aayeeji e Kuude Nelaabe 2 ina mbaawi seertude, kono alaa ko holliti e nder Yuhanna 20 wonde nulaabe bee kebii Ruuhu Ceniido e oodoo sahaa. Iisaa ina waawiino wonde e hoolkisaade be, e maande, wonde ko o fodani be koo ina wada kadi dum wadii e nder Kuude Nelaabe 2 ñalnde alet ummital. E nder cfuum, alaa ko holliti wonde 6e ke6ii Ruuhu e oon sahaa. Ko e nder Kuude Nelaabe 1:4-5, Iisaa yamiri be yo be ndentu fodoore gartol Ruuhu Ceniido. Goonga nii, ndee fodoore timminaama e nder Kuude Nelaabe 2.

Nulaabe laati seedoobe kuugal Yeesu bee gite mabbe. Jooni noon Ruuhu oo, e waaju e kaawisaaji, ina seedtoo e ma66e konngol Alla ngol.

Marku 16:19-20– “Caggal nde Joomiraacfo Iisaa haaldii e ma66e, o Gamnaa dow asamaan, o jooofii bannge nyaamo Alla, almu66e 6ee njalti, ina mbaajoo e kala nokku, Joomiraacfo gollii e ma66e, tabitini konngol makko ngol e maandeeji jahducfi e ngol.”

Yuhanna 15:26-27– “So Walliwo mo neldatmi to mon oo, ummoraade e Baaba, Ruuhu goonga, yaltudo e Baaba, o seedantoo kam, onon ne, on potii seedanaade mi, sabu on ngondii e am gila e fudfoode.”

Ibraniyankooobe 2:3-4– “Hol no mbaawirten dadde so en njejjitaani kisndam mawdam hono dam? Ngol kisndam, ngol Joomiraado adii haalde, ko nannoobe dum bee tabitini dum en, Alla kadi seediima dum e maandeeji, e kaawisaaji e kaawisaaji ceertuɗi, e dokke Ruuhu Ceniido pecciraade no yidiri nii.”

1 Tesalonika'en 1:4-5– “O subii on, ngam Linjiila min wari haa mon, naa bee wolde tan, ammaa bee bawde, bee Ruuhu Ceniido, bee hoolaare luggunde, on anndi no min nguurdi nder mon ngam daliila mon.”

Nde be kabbaa ngam innde Yeesu, Ruuhu faddani be.

Matiyo 10:16-20– “Mido nelda on bana baali nder bowɗi. Ngam maajum, laatoo hakkiilo bana mboodi, laabaa bana boccoode. Reentodee yimbe, be ndokka on juude kiitaaji lesdi, be pida on

nder cuudi mabbe mbiyaa dum e oon sahaa, on ndokketee ko mbiyaton, sabu wonaa onon kaaldata, ko Ruuhu Baaba mon haaldata e mon.”

E nder nguurndam lisaa, nulaabe bee paamataa walla njanggaani ko heewi e janjeeji di lisaa jannigini be dii. Ruuhu Ceniido wonata ko firoore e janniginoowo siftoroowo ko o jannigini be, haa arti noon e janniginde be ko buri dum.

Yuhanna 14:25-26– “Dum fuu mi wolwani on wakkati mi donno bee moodon, ammaa Ruuhu Ceniido mo Baaba neldata bee innde am, kanko janniginan on kuuje fuu, siftortan on ko mbi’mi on fuu.”

Ruuhu ina jannigina gede de lisaa janniginaani sabu waasde almuɓbe bee faamde. Goonga fof maa feeñne e nulaabe, e sahaaji garooji.

Yuhanna 16:12-15– “Mido jogii ko heewi ko njid-mi haalde on, ko buri ko mbaaw-don muñde jooni koo, kono so kanko, Ruuhu goonga oo, arii, o ardoto on e goonga oo fof, o haalataa e hoore makko, o haaldata tan ko o nani, o haalan on ko arata. Ko cfuum wacfi mbi’mi Ruuhu ina itta ko njogiimi koo, ina anndina on cfum.”

Laamu ngu be njannigini ko noon woni laamu lisaa sabu lisaa rokki be ngal laamu kadi janniginde mabbe ko janniginde Ruuhu.

Matiyo 18:18– “Mido wi’a on goonga, kala ko kabɓirton dow leydi, kabɓaama haa asamaan, ko boornotodon dow leydi fuu, kabɓaama haa asamaan.”

1 Yuhanna 1:1-3– “Ko wonnoo gila e fudɗoode, ko min nani, ko min nji’i e gite amen, ko min yeewi, ko juude amen memi – ko dum woni ko min mbaajinta on ko fayti e konngol nguurndam, nguurndam dam feeñii, min njiyii dum, min ceedtii dum, min mbabrii on nguurndam nduumidam, dam wonnoo e Baaba, ko min njoginoo nani, ngam on boo on kawta bee amin, kawtal amin bee Baaba e Biyiiko Yeesu Almasiihu.”

1 Yuhanna 4:1-6– “Banndiraabe, woto ngoongɗin kala ruuhu, kono yeewtoɗee ruuhuuji dii, ngam anndude so tawii di ummorii ko e Alla, sabu annabaabe fenaande heewbe njaltii e aduna hee, ko nii tan mbaawirton anndude Ruuhu Alla: Kala ruuhu jaboowo wonde lisaa-al-Masiihu arii e banndu, ummorii ko e Alla, kono kala ruuhu jaboowo lisaa-al-Masiihu arii e banndu, ummorii ko e Alla on nanii ina ara kadi haa jooni ina woni e aduna. Onon, 6i66e teddu6e, ko on ummorii6e e Alla, on 6eydii 6ooyde e 6e ngoni e aduna oo, ko cfuum wacfi 6e ngoni ko e

yi'annde aduna, kadi aduna oo ina hecftoo 6e kala ko e Alla limtataa e men. Ko noon nganndirten Ruuhu goonga e Ruuhu fenaande."

1 Korintiyankooɓe 12:3– “Ko ɗum waɗi miɗo wi’a on, hay gooto haaloowo e Ruuhu Alla, wiyataa “Iisaa ina huɗi”, kadi hay gooto waawaa wiyde “Iisaa ko Joomiraawo”, so wonaa e Ruuhu Ceniido.”

1 Korintiyankooɓe 14:36-37– “So tawii won miijotooɗo wonde ko annabi walla ko o baawɗo ruuhu, yo jaɓ ko mbinndu mi koo ko yamiroore Joomiraawo, so o yejjitii ɗum, kanko e hoore makko o yejjittaa.”

1. Ko wacfi Ruuhu Ceniido hokkaama nulaabe?

- A. GOOTO. ___ Waɗde eɓe mbaawi sellinde ñawɓe
- B. Ko noon 6e mbaawirta wonde seedeeji Iisaa
- C. Ngam reende ɓe e bone.

2. Ko Ruuhu Ceniido waɗani nulaabe?

- A. Walli ɓe seedugo goonga dow Yeesu, Almasiihu.
- B. Faandaare ɓe nder kaso
- C. Acci ɓe ciiftora ko Yeesu jannini.
- D. Jannini ɓe geɗe ɗe ɓe mbaawaa faamde
nde Iisaa wonnoo e maɓɓe.

___ Ko limtaa dow koo fof

RUUHU CENIIDO E BIBL

Jannde 12

Ruuhu e Bibel ina njogii jokkondire tiidde haa won e yimɓe ina njiyloo Ruuhu e Bibel. To banngede goɗɗo oo, woɗɓe ina njiɗi seerndude ko Ruuhu oo haali e ko bataake oo (Biibal) haali koo. Deedoo tobbe ɗiɗi fof alaa ko selli. Golle Ruuhu Ceniicfo mawcfe ko feeñninde Alla e necfcfo e hollirde necfcfo feewde e Alla. Ko kanko woni binnduɗo Binndi ceniidi ɗii, konggol nguurdam ngol.

Ina moyyi paamen ko seerndi wahyu e ilnaare. Wahyu ko golle Alla, peeñninoowo neddo ko neddo waawaa yiytude e doole mum. Innde ko golle Alla de addanta neddo winndude ko aldaa e majjere e wahyu Alla. Binndi fuu don ilna bee Ruuhu (2 Timote 3:16), ammaa naa ko winndaa bee Ruuhu fuu don limta bana wahyu Allah. Gede daartol gonde e nder Laambe e Taariikaaji, ngalaa haaju e feeñinde. Be ngonnoo ko daartol. Winnditaade majji noon, ko e yoyre. Won nokku e nder leydi Yahuuda ina wiyee Baytilaama ko dum huunde geographique. Ganndal wonde Almasiihu ina foti jibineede to Baytilaama, ko yeru peeñgol e 6uu6ol (Mika 5:2). Heewbe e konngudi sehilaabe Ayyuuba ko miijooji majjere yimbe be ngalaa faamde timmunde. Deen konngudi majjere sehilaabe mbinnditaama e innde ngam laabtinde men.

I. FEÑNDE

Iwdi annabaaku woni Allah e Ruuhu Ceniido

2 Piyeer 1:21– “Ngam annabaaku meedaay fudfaago diga yidde neddo, ammaa yimbe don wolwa diga Allah bana no Ruuhu Ceniido ardi be.”

Limngal 11:25– “Ndeen Joomiraacfo jippii e ruulde, haaldii e makko, o itti Ruuhu gonnoocfo e dow makko oo, o fawi Ruuhu oo e dow maw6e capande jeedidi 6ee, nde Ruuhu oo jippii e dow ma66e, 6e annabi, kono 6e ngoppaani cfum kadi.”

Limngal 11:29– “Kono Muusa jaabi: “Mbele ada yidi am, mido yidi leñol Joomiraawo fuu laatoo annabo’en, Joomiraawo wada Ruuhu maako dow mabbe!”

2 Samuyila 23:2– “Ruuhu Joomiraacfo haali e am;

konngol makko ina wonnoo e demngal am.”

Matiyo 22:43– “O wi’i be: “Noy dum wadi Daawuuda, bee Ruuhu, don nodda mo ‘Joomiraawo’?”

Kuude Nelaabe 1:16– “O wi’i: “Banndiraabe, Binndi di Ruuhu Ceniido haali gila ko booyi e hunnduko Daawuuda dow Yahuuda, mo laati ardotoodo nanngube Yeesu, doole timma.”

Kuude Nelaabe 28:25– “Be luurdi hakkunde mabbe, be puddii yahde caggal nde Pool haali ndee doo haala cakkitiika: “Ruuhu Ceniido haali goonga e maamiraabe mon nde o haali e annabi Esaaya.”

Ibraniyankoo6e 10:15– “Ruuhu Ceniido kadi ina seedii en dum, ko adii fof o wiyi...”

II. SEMBE

2 Timote 3:16-17– “Binndi dii fof ko e foftere Alla, ina nafta e jangginge, e ñaawde, e feewnude, e jangginge peewal, mbele neddo Alla ina waawa wadde kala golle moyye.”

III. YOGA TOB'DE TENKERE.

A. Deftere nde wonaa Alla; wonaa Baaba, wonaa Ruuhu Ceniido walla Almasiihu.

1. Binndi dñi ko Alla inni dñi, kono dñum firtaani wonde binndi dñi ngontii Alla. (2 Timote 3:16)
2. Bayyinaango annabi'en winnditaa6e nder deftere nde'e winndaama les ardungal Ruuhu Ceniido, ammaa dum holli Ruuhu Ceniido don mari hoore mum, buri tagoore maako, woni Binndi. (2 Piyeer 1:20-21)
3. Ruuhu Ceniido ko neddo Alla. Deftere nde woni tagoore Alla, e Ruuhu. En ngalaa haaju e jiiɓde Tagdo e tagoore.
4. "Ruuhu Jawmiraawo wolwi bee am, wolde maako woni dow demngal am." Ina woodi seerndi Ruuhu haaldunoo e Daawuuda e konngol ngol Ruuhu haaldunoo ngol. (2 Samuyila 23:2)
5. "O wi'i yam: "Bicfcfo neddo, ummo e koycfe maa, mi haalan maa." Nde o haali, Ruuhu naati nder am, ummini yam, mi nani o don wolwa bee am." Ruuhu jippii e dow annabi oo, yamiri mo yoo o haal konngol Alla ngol. (Ezekiyel 2:1-2)
6. Ruuhu e konngol ina ceerti no soldaat e kaafaawi mum nii. Gooto ko kabirgal ngal, goddo oo ko doole caggal kabirgal ngal. (Efesu'en 6:17)

B. Deftere nde luutndaaki Ruuhu Ceniido.

1. En teskiima gila e 2 Timote 3.16; 2 Piyeer 1:20-21 wonde Ruuhu Ceniido ko kañum woni baawdo wahyu binndi.
2. Ko cfuum woni noon, Ruuhu Ceniicfo hono 6icfcfo 6aleejo binndaacfo oo, luurdaani e ko woni e nder deftere nde. Ko kanko winndi Biibal ngal e yimbe be o diwti. Konngol Ruuhu e yidde mum ina feeñnina e nder Binndi Ceniidi dñi.
3. Haala ka nder 2 Korintiyankooɓe 3:6 "harfeere ina wara, kono Ruuhu ina hokka nguurndam" faamnaama no feewi: "to en njokki e Biibal en kebat maayde kono to en ndewi ko Ruuhu Ceniido wiya e bernde men en kebat nguurndam". Ndee firo ko selli no feewi kadi yaltii e ngonka. Janngude binndol 2 Korintiyankooɓe 3:1-18 fof, haa teenji e aaye 11, ina waawi yiyeede e ko yaawi wonde feere ndee wonaa hakkunde Biibal e Ruuhu Ceniido, kono ko hakkunde Aadi booydo (Sariya Muusaa, jamirooje sappo) e Aadi keso (Yidde Keso, Kuugal Ruuhu).

2 Korintu'en 3:1-18– "Mbele min pudɗiima yettude koye amen kadi? Walla min njidi ko bataakeeji teskindi feewde e mon walla e mon, hono no wodbe nii? Onon ko on bataakeeji amen, binndaadi e berde amen, di yimbe fof nganndi, di njannkata, on kollitii wonde on ngoni bataake ummoraade e Almasiihu, batte golle amen, de mbinndaaka e kaaye, kono ko e Ruuhu Alla berde.

“Hoolaare nde’e woni nde min mari bee Almasiihu yeeso Allah. Naa ngam min mbaawata hebugo ko’e amin, ammaa bawde amin don wara diga Allah. O hokki en baawde laataago kuuwoobe alkawal kesal, naa alkawal kesal, ammaa alkawal Ruuhu, ngam alkawal warata, ammaa Ruuhu hokkata yonki.

“Hoolaare nde’e woni nde min mari bee Almasiihu yeeso Allah. Naa ngam min mbaawata hebugo ko’e amin, ammaa bawde amin don wara diga Allah. O hokki en baawde laataago kuuwoobe alkawal kesal, naa alkawal kesal, ammaa alkawal Ruuhu, ngam alkawal warata, ammaa Ruuhu hokkata yonki.

“So tawii kuugal maayde, ngal winndaa e alkule dow kaaye, arii e teddungal, haa Isra'iila'en waawataa ndaarugo yeeso Muusa ngam teddungal maako, koo ngam kuugal Ruuhu don bura teddungal? ko wonnoo teddeendi alaa teddeendi jooni so en yeewtindiima dum e teddeendi burndi heewde So tawii ko majjunoo koo arii e teddeendi, hol no teddeendi duumiindi ndii buriri mawnude!

“Ko cfuum wacfi, nde tawnoo eden njogii yaakaare hono ndee, en cuusaani no feewi. En ngonaa no Muusaa, mo boornii wutte e yeeso mum ngam hadde Isra'iila'en ndaarde nde, nde lewlewndu nduu 6uu6nata. Ammaa hakillaaji ma66e 6eydii 6uu6de, sabu haa hannde, 6uu6ol ngol ina heddii nde alkawal kiidngal ngal janngaa Muusa janngaama, limce don sudda bernde mabbe. Ammaa kala nde goddo wirti haa Joomiraawo, limce man don itta. Jooni do Ruuhu Joomiraawo woni, ton ndimu woni.

4. Binndi dñi e koye mum en ina kollita wonde been wonbe e ruuhu tigi rigi ina dooftoo ko winndaa e nder deftere nde. “So neddo miijiima wonde ko o annabi, walla ko o baawdo Ruuhu, yo o anndu ko mbinndu mi koo ko yamiroore Joomiraawo.” (1 Korintu'en 14:37)

5. Ko noon ne kadi, so tawii necfcfo wi'ii Ruuhu Ceniicfo ina janngina mo huunde nde luutndii ko woni e Binndi cfii, ada waawi hoolaade wonde wonaa Ruuhu Ceniicfo haaldata e oon necfcfo. Ruuhu Ceniido oo luurdaani e hoore mum.

C. Ruuhu Ceniido ina gollira e konngol binndaangol ngol.

1. Konngol ngol ina wiyee “Kaafaawi Ruuhu” - Efesu’en 6:17

2. Janngugo Efesu’en 5:18-20 bee Koloosi’en 3:16-17

ina weli:

Efesu'en   Koloosinaabe

“Kebbinee Ruuhu” Yo konngol Almasiihu hod e mon no feewi”

“Kaaldon” “njanngindiree, cemmbinee” .

“e jabuura, jimdi e “jabuura, jimdi e...

    jimdi ruuhu”   jimdi ruuhu”

“yettude sahaa kala “yettude Alla

    Alla Baaba” Baaba

”

Nokkuuji keewdi, en njiyii golle Ruuhu Ceniido e konngol binndaangol (Bible).

Kerecee’en:

jibinaama - e Ruuhu

“Iisaa jaabii: “Micfo wi’a on goonga, hay gooto waawaa naatde e laamu Alla so wonaa tawa o jibinaama e ndiyam e Ruuhu. Terde ina njibina terde, kono Ruuhu ina njibina Ruuhu. Henndu nduu ina fuda do yidi fof, kono on mbaawaa anndude to ndu ummorii, walla to ndu yahrata.” (Yuuhanna 3:5-8).

ina jibinaa - e Konngol ngol

“Ngam on njibinaama, wonaa e aawdi bonndi, kono ko e aawdi bonndi, e konngol Alla guurngol, duumotoongol.” (1 Piyeer 1:23)

ina hisnee - e Ruuhu

“O hisni en, naa ngam kuude boodde de min ngadi, ammaa ngam yurmeende maako. O hisni en bee lootugo jibinannde e hesditingo bee Ruuhu Ceniido, mo o rufi dow men bee neddaaku bee Yeesu Almasiihu Dandoowo men, ngam en laatoo ronoobe haa en mari tammunde kisndam haa abada teenjin dee gede, mbele hoolaare Alla ndee ina ndeena koye mum en e wadde ko moyyi Dee gede ina moyyi, ina naftoroo kala neddo.” (Tiitus 3:5-8)

ina hisnee - e konngol ngol

“Ko cfuum wacfi, 6eydude kala ko ina 6eyda 6amtaare e bonanndeeji 6urcfi heewde, nja66e e newaare konngol ngol aawnaa e mon ngol, ngol waawi hisnude on.” (Yaakuuba 1:21)

ina selli - e Ruuhu

“Ko noon yoga e moodon ngonnoo, kono on lootaama, on labbinaama, on ngoongdinaama e innde Joomiraawo lisaa-al-Masiihu e Ruuhu Alla men.” (1 Korintu'en 6:11)

ina selli - e konngol ngol

“Ko noon yoga e moodon ngonnoo, kono on lootaama, on labbinaama, on ngoongdinaama e innde Joomiraawo lisaa-al-Masiihu e Ruuhu Alla men.” (1 Korintu'en 6:11)

hebata baawde - diga Ruuhu

“Yoo Alla jom yaakaare oo hebbin on weltaare e jam, nde ngoongdindon mo, mbele on keba yaakaare e baawde Ruuhu Ceniido.” (Roomnaabe 15:13)

kebata baawde - e Konngol ngol

“Mi semtaaki haala Linjiila, ngam dum baawde Allah ngam hisnugo kala nuddindo: arandejum ngam Yahuudu'en, baawo ngam yimbe be ngalaa Yahuudu'en.” (Roomnaabe 1:16)

4. Ko noon ne kadi, eden poti janngude, janngude, faamde e huutoraade Biibal ngal. Ndeen noon, Ruuhu ina ardo en. Waawde wadde ko njannguđen koo kadi ummori ko e Ruuhu. “Ngam been be Ruuhu Alla ardii, ko bibbe Alla.” (Roomnaabe 8:14).

5. Jabde Binndi ko salaade konngudi e ardorde Ruuhu.

D. Ruuhu Ceniido ina gollira ko aldaa e konngol

1. Seede nder Ruuhu Ceniido.

Roma'en 8:14-16– “Sabu been be Ruuhu Alla ardii bee, ko bibbe Alla, sabu on kebaani Ruuhu baawdo wadde on maccudo kadi, kono on kebii Ruuhu bibbe Alla, e makko min mbiyata: “Abba, Baaba!” Ruuhu oo e hoore mum ina seedtoo e ruuhu men wonde ko en 6i66e Alla, ndeen noon ko en ronoobe Alla, ronoobe e Almasiihu, so tawii en ndartinii torra makko, mbele en mbaawa ronkude teddungal makko.

Galaatiya'en 4:5-6– “Ngam soodtude wonbe e les sariya, mbele en keba hakkeji bibbe, sabu on ngoni bibbe, Alla neldi Ruuhu Biyiiko e nder berde men, Ruuhu noddudo “Abba, Baaba”.”

Ndee seedantaagal ina feeñnina e nder deftere nde, kono ina yellitoo e nder humpito men Kerecee'en e jabde bibbe Alla.

2. Ballal ngal njogiden e duwaawu.

Roma'en 8:26-27– “Ko noon kadi Ruuhu oo wallirta en e tampere men, en nganndaa ko potden duwaade, kono Ruuhu oo e hoore mum ina ñaagoo en e ñonji di konngudi mbaawaa hollirde.”

Deftere nde hollitii wonde Ruuhu ina walla en e nder duwaawu. En mbaawataa faamde no o wadirta dum tigi kono e goondinal en ngoongdini ko noon.

3. Hodde e nder Ruuhu. Ruuhu oo e hoore mum ina hodi e nder Kerecee'en. Ngol goonga ina feeñnina e nder deftere nde, kono wonaa huunde wootere e siftorde aayeeji deftere nde. Deftere nde hollitii wonde Ruuhu Ceniido ina wuuri e nder men.

Roma'en 8:9– “Onon noon, wonaa bakkaat mon jogori reende on, kono ko Ruuhu, so tawii Ruuhu Alla ina wuuri e mon, kadi so neddo alaa Ruuhu Almasiihu, o jeyaaka e Almasiihu.”

1 Korintiyankoobe 6:19– “Mbele on nganndaa wonde banndu mon ko suudu Ruuhu Ceniido gondo e mon, mo kebdon e Alla oo, on ngonaa jeyi mon.”

Efesu'en 2:22– “E nder makko onon ne on mahaa ngam laataago hodorde nde Allah hodi bee Ruuhu maako.”

1 Tesalonika'en 4:8– “Ko cfuum wacfi, ja66otoocfo ndee cfoo yamiroore, ja6aani necfcfo, kono ko Alla, dokkucfo on Ruuhu mum Ceniicfo oo.”

1. Wahyu ko ko Alla subii ngam anndinde neddo.

T. F.

2. Innde ko winndude konngol Alla ngol aldaa e majjere.

T. F.

3. Binndi dii fof ko Alla iwdi dum en.

T. F.

4. Binndi dii ko Alla walla ko gootum e Alla

T. F.

5. Binndi dii ko Kaafaahi Ruuhu.

T. F.

HOL KO FIRTATA HEBDE RUUHU?

Jannde 13

A. Hebde baawde haalde demde?

B. He6de baawcfe wacfe kaayeeffiji?

C. Jogaade cuusal e goondinal ngam habaade cadeele e nder golle maa?

D. Heewde 6i66e Ruuhu?

E. Ngam tan Ruuhu ina hodi e maa?

F. Ngam accude Ruuhu ina jogoo nguurndam maa?

G. Ko gocfcfo?

Luuka 1:15– “Ngam o mawnan yeeso Joomiraawo, o yarataa mburu walla njaram, o hebbina Ruuhu Ceniido gila o jibinaa.”

Luuka 1:67– “Baaba makko Zakariya heewi Ruuhu Ceniido, o annabi.”

Luuka 4:1– “Iisa keewdo Ruuhu Ceniido, warti diga maayo Urdun, Ruuhu ardi mo nder jeereende.”

Kuude Nelaabe 2:4– “Kambe fuu be kebbini Ruuhu Ceniido, be puɗɗii haalde demde godde no Ruuhu oo waawiri be nii.”

Kuude Nelaabe 4:8– “Ndeen Piyeer, keewdo Ruuhu Ceniido, wi’i be: “Laambe e mawbe leñol ngol!”

Kuude Nelaabe 4:31– “Caggal nde be njuuli, nokku do be kawrinoo doo dimmbii, be fof be kebbini Ruuhu Ceniido, be kaaldi konngol Alla e cuusal.”

Kuude Nelaabe 6:3– “Banndiraabe, cubodee hakkunde mon worbe njeedido, be nganndu-daa ina keewi Ruuhu e hakkilantaagal, min ndokka be golle dee, min mbaɗa hakillaaji amen e duwaawu e golle konngol.”

Kuude Nelaabe 6:5– “Ebboore ndee weltinii dental ngal fof, be cubii Etiyen, gorko keewdo goondinal e Ruuhu Ceniido, kam e Filip, e Porokor, e Nikanor, e Timon, e Parmenas, e Nikolas jeyaado Antiyoki, tuubiido e diine Yahuuda en.”

Kuude Nelaabe 7:55– “Kono Etifan, keewdo Ruuhu Ceniido, yeewi dow asamaan, yi’i teddungal Alla e lisaa ina darii e junngo Alla ñaamo.”

Kuude Nelaabe 9:17– “Ndeen Ananiyas yahi to galle oo, naati heen, o fawi juude makko e dow Sawulu, o wi’i: “Sawulu, banndiraawo am, Joomiraawo lisaa, mo nganndudaa e laawol nde ngardaa doo ndee, neli kam mbele ada yi’a, ada hebbina Ruuhu Ceniido.”

Kuude Nelaabe 11:24– “Ko o neddo moyyo, keewdo Ruuhu Ceniido e goondinal, yimbe heewbe ngartiraama to Joomiraawo.”

Kuude Nelaabe 13:50-52– “Kono Yahuudu’en cemmbidini rewbe mawbe kulnoobe Allah e mawbe wuro man, be ummini torraaji dow Pool e Barnabas, be ndiwi be diga lesdi mabbe, be don yakka buutugo koyde mabbe ngam be don yama be, be njahi haa Ikonyum, almuɓbe kebbi bee Ruuhu Ceniido.”

Koloosi’en 3:16-17– “Yoo konngol Almasiihu joodo e moodon no feewi, nde njannginon, nde cemmbidin hoore mon e hakkilantaagal fuu, nde njiman Jabuura e jimdi e jimdi ruuhuyankooji e yettoode Alla e nder berde mon, ko mbaɗaton fof, so tawii ko e haala walla e golle, mbaɗee dum fof e innde Joomiraawo lisaa Baaba, yettoode mo.”

Efesu’en 5:1-21– “Ndeen noon, laatodee no bibbe yidbe nii, nguurdon nguurdam gidli, hono no Almasiihu yidiri en nii, o hokki hoore mum ngam men, bana sadakaaji uurdi e kirse Alla.

“Kono hay gooto e mon fotaani wonde e majjere, walla e majjere, walla e majjere, sabu deen gede ina poti wafeede e leñol Alla ceniingol ngol, tawa kadi ko majjere, haalaaji majjere, majjere majjere, de ngalaa do kaadi, kono ko yettude idolater-ina jogii kala ndonu e nder laamu Almasiihu e Alla, woto hay gooto foodtu on e haalaaji meere, sabu ko dum wadi tikkere Alla ina ara e been be dooftaaki.

“Ngam on laati ni66ere, ammaa jooni on laatake jayngol nder Joomiraawo. Nguurdon bana 6i66e jayngol (ngam 6i66e jayngol ngol woni kala moyyere, goongaaku e goonga) e anndugo ko welnata Joomiraawo. Taa on mbaɗa hay huunde e kuude nibbere de ngalaa bidbe, ammaa dum don holla be. Ngam dum sirru kala ko annoore ndee feeñnini ina yi’ee, sabu ko annoore ndee waɗata kala ko yi’etee ko cfuum wacfi ina wiyee: “Ummo, aan 6ooycfo, ummo e maayde, Almasiihu ina jalba e dow maa.”

“Ndeen noon, ndeentodee no nguurdudon, wonaa no be ngalaa hakkille nii, kono no nguurdudon e hakkille, naftoraade kala fartaŋŋe, sabu balde dee ko bonde. Ngam duum, taa laato majjere, kono paam ko woni yiɗde Joomiraawo. Taa njaree mburu, ko dum addanta on majjere Yimre, mbaɗon jimɗi e nder berɗe mon ngam yettude Alla Baaba ngam kala ko woni, e innde Joomiraawo men lisaa-al-Masiihu, dooftodee koye mon ngam teddinde Almasiihu.”

GODDI MIJJOJI E EFESENBE 5:

Yarde mburu ko buubde walla jogaade doole e mburu. Heewde Ruuhu firti ko Ruuhu ina jogoo doole walla ina jogoo doole.

Hay gooto hebataa Ruuhu ko buri godɗo. Ko o nedɗo Alla. Ko aɗa jogii mo walla a alaa mo. Ko buri teenɗude ko O buri on.

Dum ko yamiroore (hebbinde hoore maa e Ruuhu) wonaa miijo.

Yamiroore ndee ko e sahaa jooni, hollirta ko golle jokkondirɗe. Hebbinde hoore maa e Ruuhu e yontaaji bennuɗi firtaani ko a hebbinii e Ruuhu hannde. Eden poti waɗde dum ñaɓnde kala.

En potii wonde e hokkude koye men e juude Ruuhu.

Haala kaa ko passif. Dum firti ko, Wonaa huunde nde mbaɗaten kono ko huunde nde njabatan Alla waɗde e men.

1. Ko hocfum woni heewde Ruuhu?

A. ___ Hebde baawde haalde demɗe?

B. ___ Hebde baawde waɗde kaawisaaji?

C. ___ Jogaade cuusal e hoolaare ngam habaade caɗeele e nder golle mum?

D. ___ Heewde 6i66e Ruuhu?

- E. ___ Jogaade Ruuhu hocfcfo e nder hoore mum?
- F. ___ Ngam accude Ruuhu ina jogoo nguurndam maa?
- G. ___ Ko limtaa dow koo fof
- H. ___ A, B e C
- I. ___ C, D e E
- J. ___ C, D, E, e F

HOL KO WONI “GUUDE DE KONNGOL WAAWAA HOLLITDE” ROOM 8.22-27?

Jannde 14

“22 Eden nganndi tagoore ndee fof ina ñonđi no ñonđi jibinannde nii, haa hannde, 23 wonaa duum tan, kono enen, enen jogiibe bidbe Ruuhu oo, eden ñonđi e nder berde men, eden njidi yettude en bibbe, yaakaare nde en nji’aani ndee Yaakaare hay dara. Moy yaakorii ko o jogii jooni koo, 25 Kono so en njaakorii ko en ngalaa tawo, en ndartinii dum e muñal. En nganndaa ko potden duwaade, kono Ruuhu oo e hoore mum ina ñaagoo en e ñonđi di konngudi mbaawaa hollirde. 27 Anndudo berde men ina anndi miijo Ruuhu, sabu Ruuhu ina ñaagoo seniibe bee no Alla yidiri nii.”

A. Dee doo ñonđi di limtaaka, ngonaa:

1. Haalde demde. Ndeen miijo ina yaaji e nder yeewtere ndee, e nder deftere Roomnaabe ndee fof. Huutoraade konngol “moyyere” e nder aayeeji 22-23 ngam tuugnaade e tagoore ndee e Kerecee’en fof, ina hollita wonde ngol waawataa tuugnaade e demde
2. Mistik walla won e humpitooji “gondi”. Wonaa golle men e tiidnaare diine ngam jokkondirde e Alla kono ko hollirde ballal Alla rokkata en sabu ñakkeende men e waasde men. Ko golle Ruuhu wonaa golle men. (aaye 27)
3. Wonaa lomto fartanje men juulde.

B. Dee doo ñonđi di limtaaka ina mbaawi wonde:

Jokkondiral Ruuhu (Mo wuuri e men) e Alla Baaba ngam humpitaade mo ko en, e konngudi men en mbaawaa humpitaade. E nder tampere men, tawa en ngalaa baawde anndude ko potden naamnaade e tawa en ngalaa baawde hollirde tigi ko nji’den, eden njidi, Ruuhu, guurdo e nder

men, faamdo en no feewi, ganndudo no jokkondirta e Alla haa timma. (aaye 27) Yeewtere ma66e, ina laabi, wonaa e haala aadee.

1. Ruuhu Ceniido ina njondi

A. ___ Haaldude e demde

B. ___ Ko woni e nder nguurndam

c. ___ Jokkondiral Ruuhu joodiido nder Kerecee'en bee Allah, Baaba.

HOL NO MI ANNDIRI MI JOGII RUUHU CENIIDO?

Jannde 15

Won heen njidi ko feeñinde banndu walla won e jikku. Kono mbele eden mbaawi hoolaade miijooji men? So tawii won baawdo wadde maandeeji (kaawisaaji, demde ekn), mbele dum ina hollita wonde omo jogii Ruuhu walla omo selli e Alla?

Matinol:

Simon, jom suudu

Kuude Nelaabe 8:9-10– “Jooni noon, ko booyaani koo, gorko gooto ina wiyee Simon ina wada maandeeji e nder wuro hee, ina haawnii yimbe Samariya bee fof, o manti wonde ko o neddo mawdo, yimbe bee fof, toowbe e lesbe fof, ina njubbina hakillaaji mum en e makko, ina mbiya, “Oo gorko ko doole Alla andiraade Doole Mawde.”

Efesu'en

Kuude Nelaabe 19:18-19 – “Heewbe e goondinbe jooni ngari, njabi golle mum en bonde e peeñcu. Limngal wadoobe siiri ngaddi defte mabbe, ngulli de yeeso yimbe. Nde be limti ceede defte de'e, de fuu yotti ujunaaje cappande jowi.”

3. Doole e Goonga

2 Tesalonika'en 1:9-12– “Be don yama halkaare haa abada, be don yama yeeso Joomiraawo e nder teddungal baawde maako nyalnde nde o warata ngam o teddinee nder lenyol maako ceniingol, ngam be kaayee nder goondinbe fuu Ngam bee baawde maako o timmina kala ko on yidi, e kala kuugal mon ngal goondinki mon don hokka on.

4. Seydaane feeñi ko maleyka.

2 Korintiyankoobe 11:10-15– “No goonga Almasiihu woniri e am nii, hay gooto e nder diiwanuuji Akaya hadataa manndaa am. Hol ko wadi? Sabu mi yidaa on? Alla ina anndi mido yidi! Kadi mido jokki e wadde ko mbadatmi koo ngam tayde leydi e les been yidbe hebde fartanɗe no fotiri e men nii. golloobe fenaande, waɗoobe koye mum en no nulaabe Almasiihu nii.

En ngandii en njogii Ruuhu, ko buri heewde, sabu Alla fodaniino wonde maa o rokku Ruuhu oo goondinbe, tuubnoobe, lootaabe (Kuude 2:38; Kuude 5:32; 1 Korintu'en 3:16). So tawii a nanii konngol Almasiihu, a goongɗinii Linjiila Almasiihu, a tuubiima e bakkatuuji maa, a hokkii nguurndam maa e Almasiihu, a lootaama e nder Almasiihu, ndeen a hokkaama Ruuhu e goonga. Jooni noon, aɗa foti wuurde no fotiri e Linjiila sabu ko aan woni nokku cenido Alla. Ruuhu ɗon jooda nder Almasiihu to Almasiihu ɗon joodi nder Almasiihu.

Kuude Nelaabe 2:38- “Piyeer jaabi: “Tuube, lootee batisma, bee innde Yeesu Almasiihu ngam yaafuye hakkeeji mon, on keban dokkal Ruuhu Ceniido.”

Kono Kerecee'en ina mbaawi wuurde no feewi haa o waasa nguurndam makko e Alla.

Ibraniyankoobe 6:4-8– “Waawaa wonde been be meedaa yiyeede, be njiyti dokkal kammu, be njiyti Ruuhu Ceniido, be njiyti moyyere konngol Alla e doole jamaanu garoowo, so be njippiima, be ngartiraa e tuubude, sabu e majjugol mabbe be ngoni ko e buubnude mo e dow leggal bardugal Alla e dow leydi ndii fof yarata ko e tobo heewngo fawde e dow mum kadi ina addana ndema nafoore wonande be ndema ina heba barke Alla, nde alaa ko nafata, ina woni e baasal e huɗo.

Ibraniyankoobe 10:26-31– “So en njokkii e wadde bakkaat e anniya caggal nde keɗden ganndal goonga, alaa ko heddi e sadak ngam bakkatuuji, kono tan ko kulhuli ñaawoore e yiite buubɗo, buubnoowo aɓbe Alla nedɗo ina foti ñaaweede, mo yakkii Bidɗo Alla oo, mo yakkii yiyam aadi ceninooɗam mo, mo yaañii Ruuhu mo moyyere oo, sabu en ngandii mo wiya: “Ko miin tan foti yobde”, kadi o wi'i: ‘Joomiraado ñaawata leñol mum’. Faade e juude Alla guurɗo oo, ko huunde hulbiniinde.”

Wuurde noon, o majjat kadi barkeeji Ruuhu Alla gonɗo e nder makko.

1. Nedɗo ina waawi soodde dokkal Ruuhu Ceniido.

T. F.

2. Won/won annabaabe fenaande, nulaabe fenaande e worbe fenaande?

T. F.

3. Kerecee'en ina mbaawi fadde e yidde e moyyere Alla.

T. F.

GOLLAL ALMASIIH HISNOODO INA WONI

SELLINDE 'BALLI MEN?

Jannde 16

1 Piyeer 2:21-25– “Ko dum woni ko noddirtan, sabu Almasiihu tampi ngam mon, o acciri on yeru mo potdon rewde e koyde makko: “O wadaani bakkaat, fenaande tawaaka e hunuko makko.” Nde be mberli e makko tooñange mabbe, o jaabtaaki; nde o tampi, o wadaani kulhuli. O hokki hoore makko e juude ñaawoowo peewal. Kanko e hoore makko o wadi bakkatuuji men e banndu makko dow leggal, mbele en maaya e bakkatuuji, en nguura e peewal. gaañande makko on cellii. Ngam on don bana baali majjudi, ammaa jooni on ngarti haa Gaynaako, Kawoowo yonkiji mon.”

A. Piyeer wi'i nder torra, Kerecee'en sey torra torra Jaagordo men. Binndol Esaaya 53 ina foti wonde e hakille Piyeer nde tawnoo o yettii konngol e nder oon binndande.

1 Piyeer 2:21-25– “Ko e makko ngoongdindon Alla, ummitindo mo e maayde, teddini mo, ko dum wadi goondinal mon e yaakaare mon ina ngondi e Alla, nde tawnoo on labbinii koye mon e dooftaade goonga, on njogorii yidde banndiraabe mon no feewi, njidon koye mon no feewi, gila e berde mon, sabu on njibinaama e konngol ngol duumotoongol, ngol duumotoongol, ngol wonaa e konngol majjungol Allah.

Ngam, 'Yimbe fuu bana huɗo.

Teddeengal majji fuu nanndi bee puɗi ladde.

huɗo ina yooro, piindi ina buubta,

Ammaa konngol Joomiraacfo ina jokki haa abada.

Ko dum woni konngol ngol min waajanoo on.”

B. Haala Gerek sarados, firo “selli” nder v.24, huutiniraama nder Binndi ngam siftorgo nyawndiigu banndu (Matiyo 8:8) e ngam “sawdinki ruuhu;” woni tuubde e tuubde. (Yuuhanna 12:40 e Ibraniŋkoobe 12:13)

C. Ina laabi, e won e mbaadiiji, yeewtere Esaaya ndee timminii e golle safaara de lisaa wadi.

Matiyo 8:16-17– “Nde kikiide ari, heewbe e jinneeji ngaddaa e makko, o riiwi jinneeji di e konngol makko, o sellini ñawbe bee fof, dum wadii haa ko annabi Esaaya haalnoo koo timminde.

'O yettii ñawande amen

e nawde ñawuuji amen'.”

D. Kono won sahaaji, lisaa safraani hay dara.

Marku 6:5-6– “O waawaano wadde toon kaawisaaji, so wonaa fawde juude makko e ñawbe seeda, o sellina be, o haawnii e ñakkeende goondinal mabbe” o selli tan neddo gooto e nder yimbe heewbe ñawbe wodbe hono no Yuhanna 5:2-9 “Jooni noon, e nder wuro Yerusalaam, sara damal baali ina woodi weendu, ndu e demngal Aram ina wiyee Hevereda limre mawnde e 6alee6e ina fenna-wum6e, 6alee6e, 6alee6e 6alee6e ina 6eydoo duu6i capancfe tati e jeetati Nde lisaa yi'i mo ina lelii toon, o anndi ko juuti e ngonka kaa, o naamndii mo, “Acfa yicfi sellude?” -Joom am, 6icfcfo 6aleejo oo jaabii, mi alaa baawcfo wallude mi e nder weendu nduu so ndiyam 6uu6iima, goddo ina jippoo e yeeso am. Ndeen lisaa wi'i mo: “Ummo, yettu leeso maa, yah.” Doon e doon gorko oo selli, o yetti leeso makko, o dilli.”

E. Nder kuugal nulaabe, wobbe nyawbe sellaaka:

Epafroditu–“Kono mido sikki ina haani neldude on Epafroditus, miñi am, gollodiido am, gollodiido am e konu, kanko kadi ko nulaado mon, mo neldudon ngam toppitaade haajuuji am. Ngam omo yidi on fof, omo mettini no feewi sabu on nanii o rafii buubnu mi mette e dow mette.” (Filipiyankooobe 2:25-27)

Pool– “Ngam hadude mi mawnde hoore am sabu deedoo peeñcuuji mawdi, mi rokkaama yiyam e nder banndu am, nulaado Seydaane ngam torlaade mi.” (2 Korintu'en 12:7)

Timote– “Woppu yarde ndiyam tan, kuutoro-daa kosam seeda sabu reedu maa e rafii keewdi.” (1 Timote 5:23)

Trofimus– “Erastus joodi haa Korintu, mi acci Trofimus nyawdo haa Miletus.” (2 Timote 4:20)

F. E nder 1 Piyeer 2, sellinde ko e maanaa ruuhu, alaa ko addanta en miijaade wonde golle lisaa dow leggal bardugal ina dabbi cellal banndu wonande Kerecee'en fof.

G. Roma'en 8:20-23 – “Ngam tagoore nde'e don yabboo, naa ngam subol maako, ammaa ngam yidde mo'o don yama dum, ngam tammunde tagoore nde'e don rimfina diga maccungaaku maako ngam bibbe Allah Jamanuujii jooni dii, wonaa noon tan, kono enen, enen jogiibe bidbe Ruuhu, eden njidi nonjude e nder berde men, eden njidi yettude en bibbe men, rimfinde balli men.” Ndee doo deftere, winndaande e Kerecee'en, ina hollita wonde balli men ina ngondi e ñawu, e mette e maayde haa jooni nde min daminii gartugol lisaa.”

H. Soodgol banndu, kam e soodgol tagoore, maa timmu e ummital timmungal wonaa e jamaanu hannde oo.

I. Binndol 1 Piyeer 2:24 ina hollira sellinde nyawu mawngu gorko oo woni bakkaat. Ko bakkaat Almasiihu wadi e banndu mum e leggal bardugal. Soodgol men jooni ngol ko e bakkaat, kono ñalnde wootere, hay balli men maa soodte e ummital.

1. So neddo wontii Kerecee'en, Alla sellinta ñawuujii mum fof.

T. F.

HOL KO WONI DEMDE MALEEKAAJI?

(1 Korintu'en 13:2)

Jannde 17

Won paambe dum firti ko demngal ngal hay gooto faamataa, ko maleykaaaji tan. Kono, e nder deftere nde, kala nde maleyka haali, o haali ko e demngal yimbe keboobe jokkondiral ngal (Genese 19; Ñaawirde 13; Luuka 1 e 2; 24.4-8; ekn...). E goonga, 1 Korintu 13:1-3 ina huutoroo hiperboleeeji keewdi (exaggerations deliberates) : “So mi haalii e demde yimbe e maleykaaaji, mi faamii sirluuji e ganndal kala, mi jogoo goondinal baawngal diwtude koye, mi rokka miskineebe kala ko njogiimi, mi rokka balli am ”. E deen hiperboleeeji Pool hollitii bural yidde.

Alaa Naamne

HOL NO RUUHU GOLLIRTA E TUUTINDE?

Jannde 18

Darnde Ruuhu ina siforee e nder Yuhanna 16:7-11: “Njeewtee e aduna oo, ko fayti e bakkaat e peewal e ñaawoore.” Nde wadiri dum, nde wadiri dum ko e konngol ngol yimbe mbinndi walla kaaldi, ngol en njanngi jooni.

Ko Alla wallirta en tigi e udditde 6ercfe men so en nanii linjiila. (Kuude Nelaabe 16:14 – “Gooto nder nanoobe ben woni debbo bi’eteedo Lidiya, soodoowo limse daneeye, mo wuro Tiyatira, rewoowo Allah. Joomiraawo udditi bernde maako ngam o jaba haala Pool.”)

So en ngalaa Linjiila lisaa, en ngalaa kisndam.

Roma’en 1:16-17 – “Mi semtaaki Linjiila, ngam dum baawde Allah ngam hisnugo kala nuddindo: arandejum ngam Yahuudu’en, baawo ngam Yahuudu’en.

Nde jom suudu Kuude Nelaabe 8 haani wayliteede, Ruuhu neli Filip ngam waajaade mo konngol ngol.

1. Hol no Ruuhu Ceniido hollirta aduna oo bakkaat, peewal e ñaawoore?

A. ___ Ina naata e banndu neddo, ina doola be faamde wonde lisaa ko Alla, Almasiihu.

B. ___ Jogaade janngirde lisaa de laabde e de ngalaa fenaande mbele neddo ina waawa hebde doole potde hebde ngam hisnude.